

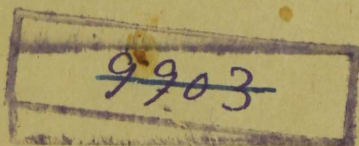
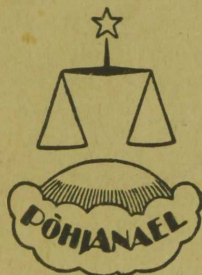

Alfred Georg Saroughe

Metsade laps

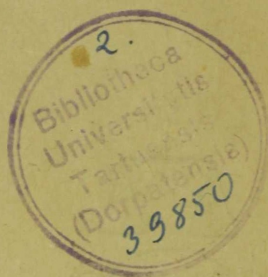
Romaan

Aafrika ja Lõuna-Ameerika põlistest metsadest

Kirjastus „Põhjanael“ 1924

A-S. „Ühiselu” trükk Tallinnas, Pikk tän. 42. 1924.

A-4422

L16032111

Sissejuhatus.

Lord Maryland ja mr. Gemp.

— Nii siis — lord Maryland, Briti kuningliku geograafia seltsi ja Londoni loodusteadlaste „Nature“ klubi esimees, tõusis kirjutuslaua tagant üles ja ulatas oma kõnekaaslastele jumalagajätteks käe, — teie võtate vastu, mr. Gemp, minu ettepaneku sõita oma sõpradega Kapsttadti, et seal nii ehk teisiti ette jõuda Roderikseni ekspeditsioonist?

— Ma loodan väljasõita esimehe aurikuga, mis 12. märtsil läheb Plymouthist Lõuna-Aafrika, et õigel ajal kohal olla, sest Inglise huvid peavad Tarzani küsimuses kaitstud saama!

See jutuajamine tähendatud lord Marylandi ja tundmata mr. Gempi vahel sündis Briti kuningliku geograafia seltsi esimehe kabinetis 1923. aasta märtsikuu 7. päeva õhtupoolikul.

Pool tundi hiljem kihutas üks auto läbi Londoni tänavate Paddingtoni raudteejaama poole, et Londonist kell 6 lahtumale South-West Expressile ajalt reisijat sõidutada. Punkt kaks minutit enne rongi jaamast lahtumist peatas auto raudteejaama ees ja kui kiirrong murrul reisijatega täidetud Paddingtoni platvormi eest lahtuma hakkas, hüppas veel viimasel filmapilgul keegi reisija rongi 1. klassi kupeesse. See oli pikk, kõhetu isand ilma habeme ja wurrudeta, warustatud näpits-prillidega. Väikesel käsikohvril, mis reisijal kaasas oli, rippus nahkses toosikeses nimekaart. Sealt võis lugeda: Henry Gemp. London Bem Street 32.

Henry Gemp? Teekond Aafrika?... Mis oli lord Marylandil asja kuulsa ahwidekasmandiku Tarzaniga, mis puutus siia n. n. Roderikseni ekspeditsioon ja millised tähtsad ülesanded sel ekspeditsioonil olid?

Esimene jagu.

Briti-Keisr-Maafrikas.

Esimene peatükk.

Plymouthi sadamas. Mr. Gempi üllatused. Saladusline imeloom ja teadusmeeste võidujooks.

Õigauks, kes on näinud Plymouthi sadamat, teab milline hiiglategevus siin päevast päeva wahetpidamata käib: tuhanded inimesed laadivad laewu, tuhanded ja ja tuhanded toimetavad kohalejõudnud kaupsid sadama ladudesse ja tolliaitadesse; tolliametnikkude leegionid jooksewad edasi-tagasi, kirjutawad midagi wirgalt, tembeldawad paberid ja kaupsid, kaaluwad ja uuriwad pakside wirnu ehk tunnistawad tähelepanelikult reisiijate laewade kirjut inimeste kogu. Wedurite wile, laewade sireenid, weoautode rataste raske mürtsumine ja signaalid, hobuste hirnumine, kõigi maade merimeeste rutt, rühkimine ehk aeglane askeldus ja hestikuleerivate juutide-ärimeeste waiwimata wadistamine ilma igas tähtsamas keeles — kõik see põimib end siin üheks suureks liikumise ja tegevuse müraks-käraks. Kuid esimest korda sarnast pilti ja tööd näha ning inimeste häält matwat kõiksuguste majinate, weo- ja sõiduriistade lärmi kuulda, võib arwamisele tulla, et siin wõimata on korda pidada ja ka õnnetusi ära hoida. Kuid ei: kogu selle suure liikumise ja rühkimise korralikkuse üle walwawad Inglise policemanide hallid filmad, kes iga wäiksematti korratust ehk töötakistust tähele panewad . . . Ilma wastawa kirjaliku loata ei pääsetagi sadama ning ilma pikema jututa sulub teile sarnasel korral policeman tee. Di, Inglise politseiwõim on alati walwel korra eest — kes nüüd selles kahtleb! Aga politsei on ikka ainult politsei ja politseinik on ka inimene. Sellest see siis tulebki, et te' sadama jõudes, tihtipeale siin postide nõjal ja majanurkade ning kaubakastide juures ja madruste saltade wahel kõigi teiste korralikkude inimeste keskel kõige libedama tegevuse keerus, ka neid ehtjaid Inglise päewawargaid näete, kes kas oma wahel ägedasti sõnelewad ehk filosoofidena waiwides seis-

wad ja juunurka litfutatud piibumarre kõrwalt osawasti kaugufesse armurikkaid sademete plekke faadamad, kuni märkawad, et kufagil midagi lohakili on jäänud. Nii-juugufte meefte eefst tuleb teilgi end hoida ja waadata, et ka teie tafkud lohakili ei oleks, feft muidu afhtub fiin tingimata keegi kirjeldatud ifiku taoline lahke ifand teie juure ja feab fiis ilma teie teadmata oma aranagemife järele teie tafkus korra jalule. Teifte töölifte, ametnik- kude ning eraiifkute ja madruftte hulgas liigub fadamas ifeäranis palju föelaewadel töötajaid. Nende feas on palju wälismaalafi, wiimasel ajal ka rohkefti wene emigrante ja teifi koduta ja kodumaata inimefi, kellele elu fergemat teenifitust pole wõimaldanud. Ühefõnaga — Plymouthi fadam on huwitaw koht, kus ühe tunni jookful rohkem kõifjuugufeid tiüüpe ja eluawaldufi näete, kui kufagil mujal teifjal.

Sadamasfe pääfemine ei ole suurte rafkuftega feotud: täidate teatud formaalfufe, formaalfufe, millega elus ifka arwestada tuleb, murefete omale wafstawaf afutufefst loa ja fammute fiis rahulikult walwel feifwafst policemanifst mööda, oma fihile. Olete aga reifija, fiis on teil tee lae- wade juure teadagi waba.

Nii jõudis ka mr. Gemp Paddingtonifst tulewalft rongiflt wara hommifkul, alles kolm tundi enne „Gull’i“, Briti-Transwaali laewafelfti auriku ärafõitu, mis kell 11 enne lõunat Kapftadti poole teele pidi afuma, pärale.

Oma bagaafhi kohta tarwilikke korraldufi tehes, fai ta fiifski ligi pool tundi enne laewa Plymouthifst lahbumifst fajutifse afuda, ning firutas end, peale jelle, kui ta oma käfifkohwri lahsti oli pakkunud, mõnufalt leentooli, nagu inimene, kes oma fenifte fammudega rahul, ning niüüd end juba wähe puhata wõis lafta.

Seal koputas keegi. Sifse afustus laewateender.

„Üks firi, fir! Praegu toodud.“

Nende fõnadega ulatas ta Gempile ümbriku, milleft fee mitmesjuugufte postitemplite ja aadressife mahatõmmete ning ümberkirjutufte kefkel kohe äratundis tuttawa käefirja.

Nutulife liigufufega awas Gemp ümbriku, ning ta pill libifes kiirelt üle ridade. Wõis märgata, et kirja fiju teda erutanud oli, feft ta pifstis kirja põue, tegi paar fammu mööda fajutit, feifatas, mõtles, ning hafkas kohe oma afju tagafi kohwriife pakkima.

Põhjus, mis teda selleks fundis, oli, — nii vähe kui seda ka mr. Gemp'ist sarnasest kitsa teadusala erihuvidele andunud isikut oodata võis, puht tunnete wallast pärit. See põhjus oli — Gerty Harris, Lõuna-Aafrika teemandifaewanduste juhataja-inseneri noor tütrekene, kes juba teist aastat Londonis oma tädi juures viibis, ning ühtlasi Victoria-College'is oma haridust täiendas. Gemp oli temaga kõigepealt tädi Ursula pansionaadis tuttawaks saanud, mille alaline elanik ta ligi viis aastat olnud, ning peale selle mr. Gemp tükk aega sama College'i lektoriks loodusloo õpetamises, mis asjaolu selle kestmisel teda oma kaswandikule ja salajajele paleusele weel rohkem lähendas.

Kiri ise käis järgmiselt:

Victoria-College, 11. 3. 23.

Armas mr. Gemp!

Sain täna kord oma College'i lõputunnistuse kätte ja tahan peale õpilaste õhtuse omawahelise lahkumiskoosviibimise juba homme tädi Ursulaga jumalaga jätta ning Plymouthist koju Queenstowni wanemate poole purjetada. Sellepärast kahjatsen väga, et selle minu rutulise ärasõidu tõttu Teie minu isa kutset minuga koos Queenstowni tulla praegu tarwitada ei saa, kuna Teie wiist nii äkitselt maewalt omi asju ärasõiduks korraldada saaksite. Arwan, et Teie siiski juba pea oma antropoloogilisi uurimisi meie juures alata saate. Loodan Teid homme weel isiklikult jumalagajätta mõivat.

Teie

Gerty Harris.

Gemp läks laewalt maale. Ta tegi seda ka wiimasel filmapilgul, sest sai ta parajasti weel oma bagaashi, mis koosnes kahest kastist teaduslike aparatuuridega ja raamatutega, tagasi sadamasiillale ksisutada, käis ka wiimane laewawile, ankrud winnati üles, ning laew tossutas reisijate ja saatjate wastastikutel termitustel ja rätikute lehvitamisel sadamasiillalt mööda teiste ankrusseiswate aurikute rägastikust wälja ulgumerele.

Mees seisib mõtetes oma kohwri ja kastide kõrwal. Piletikaotust ei tulnud tal kahjatseda, sest seda võis ta Briti-Transwaali Oloydi kontoris pikendada järgmisele

aurikule, mis arvatawasti ehk juba homme samas sühis wälja pidi sõitma; teatawasti on Lloydil wiis laewa ühendusepidamiseks Briti Kesk-Aafrika ja Kapimaaga.

Sieti oli ta õnnelik, et asjaolud nõnda kujunesid. Gerthy ei teadnud muidugi midagi ta uuest Aafrika-teenonna otstarbest, mis tema äraõitu omakord kiirustanud oli. Nii tundis Gemp isegi teatud headmeelt, et wõis, nagu ta arwas, valmistada tüdrukule armsa üllatuse, teda homme siin Plymouthis ühiseks edasiõiduks wastuwõttes.

Ta wõttis takso mootori ning lastis end, peale selle kui ta fastid ladusse hoiule annud, ligemasse wõõraste-maija sõidutada.

Ka sai ta sadamas enne seda teada, et järgmine Lloydil laew „Trinidad“, alles ülehomme Lõuna-Aafrika sühis teele asub; see asjaolu sundis teda nõnda weel ühe liigse päewa Plymouthis wiitma, milline wäljawaade talle üffi just ei meeldinud.

Ta tuju langes päriselt, kui ta wõõrastemajas omale tuba üürides tähele pani, tema numbri kohalt mahakustutas talle tuttawa nime: „G. Roderiksen“, ning tema nime sinna asemele märkis. Sellest kokkujuhstumisest loomulikult üllatatud olles, küsis ta teendrikt:

„Roderiksen? Miks sa lahtus see härra wõõrastemajast?“

„Alles paari tunni eest, sir!“

„Sa kuhu ta sõitis?“

„Ei tea, — wiist sadamasse.“

Nii siis, Roderiksen oma kaaslastega oli isegi nii häbemata olnud, et inglastes oma ettemõttele kindlasti wastaseid teades, siiski Inglismaa läbi, Londoni kaudu oma teenonna oli määranud. Wististi lootis ta Londonist leida huwitawas Tarzani küsimuses täiendawat materjali kaasa saada. Ja kindlasti wiibisid nad kõik praegu „Sulli“ lael, teel Aafrika poole.

Raste südamega asus Gemp oma numbrisse, — sinna kust wastane juba lahkunud oli, temast wähemalt kahe päewa wõrra ette jõudes. Terwe see wahetuhtumine näis talle mingi saatuse näpunäitena, sest nüüd alles aimas ta kord täielikult alatud wõistluse tõsidust.

Ta otsustas kannatlikult ära oodata miss Gerthy tulekut, et siis seda agaramalt katsuda wastasest mööda jõuda.

Mõttes arutas ta veel korra läbi terme küsimuse, millest temale käesoleva reisi ülesanne jaanud.

Uusi oli alanud lihtsalt ja ootamata — ühe Liverpooli kapteni jutustusest, kes oma laevaga läinud sügisel Kesk-Aafrika rannast tagasi oli tulnud, ning kelle teated keegi agar ajalehe sõnumisaatja kohalikus lehes ära oli trükitanud. Teade, mis avalikkuse ette jõudis, sisaldas eneses mitte enam ega vähem, kui uudise, et Tarzanil, kes juba Aafrika dshunglitest välja päewamalgele, haritud inimkonna keskele toodud, pidi olema veel mingisugune teisik ehk järelejäija, kes veel alles ürgmetjade wabaduses uitas, ning kelle saladuste paljastamiseks uusi samme tuli astuda. Neegrite jutudest oli kaptenile selgunud, et siin igatahes inimjarnase olemusega tegemist, keda neegrid „esijade waimuks“ nimetajid, ning keda nähtud suure ahwiide karja seas põlises metsas, ligikaudu samas ümbruses, kus leitud Tarzan.

Teade leidis tähelepanu õpetlaste ringkondades Euroopas, kuna ta seda üllatavam oli, et peale kõmurikka Tarzaniloo raske oli uskuda samast piirkonnast teist, võib olla, veel huvitavamat inimahwi eksemplaari leida, mida aga siiski kapteni selge tunnistus tõendas.

Ei kestnud kaua, kui Stokholmi teaduste akadeemia, kes oma ülimalt kohuseks nägi, iseäranis peale Sven Gedini kuulusriskaste uurimisreiside, Rootsi teadusele aukoha wõitmise, uute uurimistega teistest maadest ette jõudes, — otjustas nende teadete tõendamiseks teele saata erilise uurimissalgaga oma parema antropoloogi, Gunnar Roderikseni juhatusel. Sellest järgnes loomulikult, et ka inglased, kes senini Tarzani-loos anglosaksi teadusele uue kuulsuse juure wõitnud, ka sel korral maha ei wõinud jääda, millest juba meie sissejuhatuses kahetõne Briti kuningliku geograafia seltsi esimehe lord Marylandi ja mr. Gempri wahel tunnistust andis.

Gemp mõtles nüüd just insener Garriselt Queenstownis oma teekonnaks Kesk-Aafrika sisetesse tarmilist warustust ja abimeeskonda saada, loomulikult weendunud olles, et ühfinda reisimine ürgmetja hädaohtude keskel täiesti wõitmata. Sealjuures hellitab ta oma teadusmehe põues veel üht isewärki mõtet, mis puutus mis Herthysse, ning mis iseäranis elawana paistis ligidase kokkusaamise wõimaluse tõttu tema wanematega.

Semp oli aastatelt juba kaugelt üle kolmekümne, kuid tema senine tegevus puhtteadusliste, küsimuste kallal ei olnud veel abielu mõtetele mahti annud. Küüüd arvas ta üheksateistkümnendaastases Gerthy Garrises, elurõõmsas kaevandustejuhataja tütrekeses oma paleuse leidnud olemat, kuigi senini ta wanapoisilik häbelikkus teda otjustamatest sammudest tagasi oli hoidnud. Gelseisew ühine teefond laewal ja koosviibimine tüdruku wanemate kodus, näisid talle liginemiseks kõige soodsamat võimalust pakkuwat.

Neg näis talle igamana. Shtuni oli veel tükk aega. Ta otjustas sadamasse jalutama minna.

Teine peatükk.

Rott jahu ja katkised prillid. Uus kaasreisija. Kuiv teadus ja elavad raamatud.

— Kuule, Peeter, kas meie ei astuks kuhugi sisse ja ostaks omale midagi hamba alla, mul oleks pagana hea isu praegu.

Peetri nimeline mees naeratas ning waatas oma kaaslasele wähe kaastundlikult otja.

— Seda ma arwan, aga ma tean juba ilma järelewaatamata, et mul kõigest kaks pence'i taskus, sina oled pealegi päris lage. Selle raha eest ei saa muud, kui piibutäis tubakat isu kustutamiseks.

Mehed istusid Plymouthi sadamas laduhoonete taga tühjade pakk-kastide wirna otjas. Mõlemad awaldasid wäliselt nende tüübiliste tööta tööliste ja logelejate muljet, keda ära tunned nii wiletsast kehakattest, müts lükatud kullasse, kui ka enam murelikust näoilmeist. Wiimast ei wõinud just nende meeste kohta öelda, sest mõlemad näisid oma wäljawaadeteta jutuwainest hoolimata õige elurõõmsad olemat, mida nähtawasti wõimaldas kummagi õitsew terwis. Mõlemad olid laiaõlalised mehised poisid tugewate fontidega.

Peeter hüppas kasti otjast alla, ning lausus, kui mõõdasõitwa weoauto müra wähe waikinud oli:

— Siin kowde peal pole ime, kui inimene nälga lõpeb. Tuleb katjuda tingimata ära kaugemale pääseda. Kõige parem oleks, kui saaks aga kuhugi ülemere lipata, minupärast kas wõi Ameerika. Mis sa, Zuhan, arwad selle

kohta?... Rahju ainult, et ikka veel keelega hästi haffama ei saa!

Rorräga tuli uus meoauto ümbernurga müdisedes, kuhjaga täislaaditud wiljakottidega, ning mehed nägid, kuidas just parajasti ühele herrale, kes mõtetes üle tänawa alla oli tulnud, ning alles wiimasel filmapilgul end auto eest tagasi tõmbas, üks jahukott käänatul koorma otjast peale kuffus, teda enesega mahawirutades.

Autojuht jättis auto seisma, ning hüppas istmelt alla.

„Tulge, Suhan, aitame ta üles!“

Poisid lahkusid kastidewirna juurest ja tõttasid appi. Maaslamaja oli juba raske koti eneselt kõrwale tõuganud ning äigas käiksega üle näo, mis lõhkiläinud kotist üleni jahune oli.

Tugewad käed haarasid teda kaenla alt ning tõstsid ta jalule. Poisid olid ta enese wähele mõtnud ning toetasid teda. Autojuht wabandas, upitas suure waewaga pooliku koti tagasi auto otja ja tõstutas minema.

„Tänan, tänan, pole wiga. Liikmed näiwad kõik oma koha peal olewat,“ ütles herra, pahemat õlga katsudes, kuhu kott peale oli kufunud.

Poisid kippusid wägisi naerule, sest nii naljakas nägi see möldriks muutunud lõhetu herra wälja, kes nüüd maha oma katkiläinud prillide järele ulatas, mida ta Peeter talle üles tõstis.

Peeter waatas ringi ning ütles:

„Kas teie ei mõtaks takso, sir?“

„Takso? Uuright! Katsume üht leida.“

Ning nad talutasid ta märguande peale juuresõitnud takso mootori ja upitasid ta istmele.

„Kellega on mul au, mu herrad? Millega mõiksin teie lahke abi eest oma tänu awaldada?“ küsis kahjusaja, kuid siin lõppes poiste Inglisekeele mõistmine ja nad noogutasid ainult naeratades peaga, kui auto minema kihutas ning neid üksi keset tänawat jättis.

Üllatusest ja põrutusest uimane, jõudis Semp, — sest see ta oli, tagasi mõõrastemaija. Ta oli juhtumisest õige pahane oma hajameelsuse peale, ja otjustas tulewikus üldse mitte enam jala niisugustes suure liikumisega kohtades käia, nagu seda nimelt on Plymouthi sadam. Ra oli tal kahju, et ta oma ootamata aitajaid rohkem tänada ei saanud.

Järgmisel hommikul läks ta aegsasti raudteejaama, et misß Gerty't, kes armatavasti hommikuse kiirrongiga Londonist päralt pidi jõudma, isiklikult vastu võtta ja teda mõrastemaija saata.

Wähe enne kella kaheksat meeres ka oodatud ekspreis mürişedes Plymouthi jaamaesisele, ning Gemp nägi lõpuks, kui ta tüki aja seesmise rahutusega rongilt lahkuwat reisi-jatehulka silmitsenud oli, tuttavat nägu teiste tagant paistemat ja ühes pakilandjaga wälja tõttawat.

Gemp astus tulijale vastu.

Tüdruk peatas imestades.

„Teie, mr. Gemp?! Kuidas sattufite teie siia, Plymouthi?“

„Ma mõtlen teiega ühes Queenstowni sõita, misß Gerty. Saew läheb alles homme. Teie kirja sain ma just wiimajel filmapilgul, kui otjustanud olin ükşinda Afrika poole teele asuda. Teada saades, et ka Teie sõidate, pidasin paremaks Teid siin järele oodata.“

„Wäga kena teie poolt, mr. Gemp. Aga mis asi Teid siis nii ruttu reisima ajas? Olekşite nõnda juba enne mind ära Afrikasse sõitnud, kui mu kiri Teile juhuslikult kättesaamata oleks jäänud.“

Nad olid jaamahoonest wälja astunud, Gemp aitas misß Gerty ühes tema wäheşe багаaşhiga autosse, ja nad sõitsid üheskoos mõrastemaija, kus Gemp peatanud.

Teel jutustas Gemp tüdrukule lühidalt neist põhjustest, mis teda Afrikasse wiisid. Ta jättis aga targu nime tamata neid isiklikke lootusi, mis tal misß Gerty kohta olid, seda kohasema aja peale edasi lükates.

Tüdruk kuulas nähtawa huwiga ta teadusmehelikke seletusi kummalise „ürgolewuse“ kohta Afrika metsades.

„Kuid, kas wõiks sarnane inimahw üldşe olemas olla, kuna nähtawasti Tarzan temast midagi ei teadnud?“ arwas tüdruk Gempi seletuste peale.

„See on täiesti wõimalik, ja on isegi tõenäolisk, et Tarzan temaga sugugi kokku ei puutunud, ehk seda wahest ainult warajases lapsepõlwes. Dşhunglite mõõtmata sügawustes wõiwad peituda kõige imelikumad saladused. Nii wõime meel oletada, et see uus Tarzan endise tuntud Tarzani otşekohene järeltulija on.“

— Armate Teie siis tõesti, et ahwide Tarzan oma

„õshunglites wiibimise ajal ahwide keskelt omale naisle wõis walida?“

— Ja kui Tarzan seda ise ka salgakš, tuleb selle wõimalusega jiiški rehkendada, mida teadus ka isegi wastu tema tahtmist selgetš teekš. Zuba niisugusel korral olekš antropoloogilisel wäga huwitaw inimene ja antropoliidi otsekohest järestulejat ligemalt tundma õppida.“

Tüdruk ei olnud põrmugi sentimentaalne; ta oli Victoria-College'is ajakohase kaswatusle jaanud, kuid terwe see lugu oma romantilise õudusega äratas temas loomulikku naiseliit uudishimu. Ta otjustas enesele selle loo arenemist tulewikus ligemalt jälgida katšuda.

Runa miis Hertyl laewapilet juba Londonis Lloyd'i kontoris walmis oli muretsetud, asujid nad kaheseli teisel päewal wiivitamata „Trinidadil „laele, ja wähe enne kesk-päewa wiis laew neid Plymouthi sadamast Lõuna-Mafrika poole teele.

Meri oli esimesel ja järgneval päewal õige waike, nii et nendel merehaiguse all peaaegu sugugi kannatada ei tulnud. Harilikult wiitsid nad aega nii enne kui pärast lõunat laewalael wärskes õhus wiibides, kus mr. Gemp, kes ikka weel oma kaswataja osast lahti ei oskanud jaada, finnišle filmadega kiitoolis lamawale tüdrukule midagi ette katšus lugeda, õnnetuseks aga lugemisaine alati nii kuima ja teadusliku walis, et see wiimast enamasti ruttu ära tüütas, ning ta tihti ainult wiisakuse pärast mõne pealiskaudse märkusega oma huwi etteloetawa aine kohta näitama pidi.

— Aga, mr. Gemp, kas ei olekš Teil parem mitte mõnd raamatut, mis meid otsekoheselt tutwustaks selle Mafrika osaga, kust Teie tulewast Tarzani leida mõtlete? — lausub tüdruk jiiški kord wähele.

— Seda maanurka wõiks geograafilisel niisama hästi kui tundmataks pidada, ja pole ka mingisugust kirjandust selle kohta olemas, — kostis Gemp segaduses. — Ma wõikšin Teile ehk tuua Stanley reisikirjeldused, mida kirjanduse hulgas Kesk-Mafrika kohta ikka weel pea ainjamaks loetakse. Ma lasen kohe alt pakiruumist oma kasti kajutisše tuua.“

Gemp kutsus laewapoiši ja tegi wastawa korralduse.

Pea nägid nad aga laewahwitšeri nende juure astumwat, kes piinliku äritusega teatas:

„Sir, teie kast on lahtilõhutud ja tühi. Ma andsin káfu tema sáju leidmiseks termet laemaruumi lábi otsida. Wastutan teile, et meil warsti korda láheb asja koha selguft muretseda.“

Ring tüki aja páraft ilmuftki madruste saatel laemalaele páewawalgele kaks meest, keda pikema otsimise järele leitud laemapõhjas pakkide tagaft peidust.

Kapten kutsuti kohale ja mehed kuulati üle.

„Kuidas sattusite teie, lurjused, laemale, ja kuhu olete pannud kraami selle herra kasti? — müristas kapten.

Rigemal maatlemisel tundis Semp nendes korraga ära oma aitajaid jahukoti alt (Plymouthi) sadamas.

Waewases Inglise keeles láks meestel korda seletada, et nad pikemat aega tööta Plymouthis ümber hulkunud olles, otjustanud olid Inglismaalt ükskõik kuhu, kaugeemale pääseda. Nüüid küsísid nad omakorda, kuhu see laew peaks sõitma.

„Aafrikasse, Aafrikasse! Ma lasen teid inimesõõjate kätte wiia, lurjused!“ kurjustas kapten.

Mehed muigafid ainult.

„Ja kuidas saite teie siia? — káis kapten peale.

Siis jutustafid mehed, kuidas nad laemale pääsemiseks iseáralise nõu peale olid tulnud. Et laewaseltsi laduhoonesse sisse jaada, olid nad tühjade kastide wirnast ühe koha se walinud, üks nendest oli sinna sisse pugunud, mida teine kufile wõttis ja parajal filmapilgul kahtlust áratamata teiste töömeeste hulgas laduhoonesse sisse wiis, ennaft páraft pakkide wahetele árapeites.

Teades, et pakid laduhoones laemadele wiimiseks määratud, olid nad páraft üksi olles ühe paraja kasti nende hulgaft lahti teinud, selle sáju kaasatoodud tühja kasti toppinud ja ise kahesesi uues warjupaigas aset wõtnud. Edasi oli kõik selge.

Kapteni, kes muidu nende nupukust imestama pidi, wihastas aga kõige rohkem see, et nad reisija kraamiga nii hábemataft ümber olid káinud, ja ta andis káfu neid wahi alla wõtta, et páralejõudmisel Kaplinna politsei kätte anda.

Mehed nágid õige náljased, kuid siiski wága südid wálja.

Sempil hakkas neist kahju. Ta pööras kapteni poole ja seletas, et ta igasuguft kahjunõudmist oma kraami eest.

juhtumisel, kui seda Lõhdi Plymouthi ladust enam ei leita, loobub.

See rahustas kapteni nähtavalt. Ta kästis meestele süüa anda ja käsutas nad alla kütteruumi süsa kärutama.

Kolmas peatükk.

Sukkuw laew kest waikset merd. Mr. Gempil ei wea. „Sunelikud saared.“ Senine bagaash kolmanda klassi reisijateks. Uuel manneril.

Ülejäänud osa päewast möödus ilma wahejuhtumisteta. „Trinidad“ oli Biskaya lahest mööda Gibraltari kohale jõudnud, kui päike parajasti merde wajus ja enamjagu reisijaid ruttu liginewa pimeduse ootel laewalaelt alla õhtusöögile kogusid.

Korruga lagunes reisijate hulgas laiali teade, et laew oma senist sõidusihti muutnud on, ning selleasemel, et otse lõunasse suunduda, äkki läänesihis kurssi on wõtnud. Pea selgus täiendawalt, et „Trinidadi“ raadiotelegraaf oli finni püüdnud telegrammi abipalumisega ühelt aurikult, mille peal tulekahju lahti oli pääsenud. Nurik pidi ajuma umbes 32. laius- ja 19. pikkusraadil, arwatavasti Madeira saare läheduses. Teate saamisest oli juba tükk aega mööda läinud, ja umbes tunni aja pärast nägidki uudishimulised reisijad, kelledest paljud laewalaele olid jäänud, ehk peale õhtusöögi sinna tagasi tõtanud, kaugel taewapiiril nõrka tulekuma, mis pikkamisi suurenes ja mustawa öö tagapinnal õudset pilti kujutas.

Gemp oli miss Gertyga üles tulnud, ning nad nõjatasid kahetesi parda wõrele ja ootasid põnewusega awanewat waatemängu. Reisijate hulgas kuuldus mitmesugused arwamisi õnnetuses wiibiwa laewa kohta. Criti ärewuses olid naised, kelle ettekujutus ka juba „Trinidadi“ leekides nägi, kui see põlewale laewale ligi peats sõitma.

Rahe tunniga oli „Trinidad“ õnnetuse kohale nii ligi jõudnud, et palja filmaga näha wõis leekides laewakere ja selle walgulsel inimestega täidetud paate, mis laewalt juba alla lastud. Kuna öötulekul merel ferge tuul oli tõusnud, jäi „Trinidad“ umbes poole penikoorma kaugusel põlewast laewast seisma ja saatis päästepaadid alla, ühtlasi rakettide ja fireenidega õnnetute tähelepanu oma peale pöörates.

„Ma lähen nendega kaasa!“ tähendas Gerty, juba paatidesse asunud laewameeste peale näidates, ja tahtis nendele järel tõtata, kui Gemp kohkunult ta käewarrest kinni haaras.

„Sumala pärast, miis, ärge olge nii kergemeelne, ma pean ometi teie isa ees teie julgeoleku eest vastutama,“ hüüdis Gemp rutuga.

Tüdruk kiskus end põlastades lahti ja lausus kõrgilt:

„Niisuguste kartustega oleks teil wiist asjata dshunglitesse Tarzani püüdma minna, mr. Gemp. Ma olen ühes isaga isegi lõwiga jõudu katsunud, teie aga ei sõanda keft waitset merd tulehädalistele appi minna. Ma kardan, et minu isa teie sarnast hoolitsemist sugugi heaks ei kiida.“

Siiski jäi ta lõpuks paigale, end oma kaaslaselt aga turtfakalt kõrwale pöördes, kuna wahapeal pealegi pääste-paadid laewast eemale olid rutanud. Gemp jäi kohmetult wastufe wõlgu.

Põlew laew oli niimõrd leekides, et tema päästmiseks enam mingisugust lootust polnud. Pea hakkasid ka õnnetud tulehädalised pärale jõudma. Neid oli kokku 26 meest, — nagu pea selgus, 7000 tonnilise Inglise kaubaauriku „Saturnuse“ meeskond, milline laew alalist ühendust oli pidanud Lääne-Aafrika, Kanaaria saarte ja Inglise sadamate wahel, ning nüüd puuwillalaadungiga Kanaaria saartelt tulles ja kawatsedes weel Madeira saarel oma laadungit weinidega täiendada, korraga tuleõnnetuse ohwriks oli langenud.

Tuli oli teadmata põhjustel laewa põhjas alguse saanud, ning kuna laadung õige tuldmõttew oli, jäid juba esimesed meeskonna meeleheitlikud kustutuskatjed tagajärjetuks.

Kuna õnnetud seda kõike jutustasid, oli tuli laewa kallal oma häwitustööd lõpetamas, ning pea astus wesi tema ajemele, tulest neelatud kofkulangemasse laewakereesse tungides, millest suured aurused suitsupilwed laewa kohal tunnistust andsid. Weel tõusis wiimane tule ja suitsu-sammas kõrgele, ning laew kadus kohkunud pealtwaatajate filmade eest jäädawalt wee alla.

Pea samal ajal ilmusid eemal mitmed tuled — need olid appi tõtanud teised laewad. Kuid „Saturnuse“ meeskond wiibis juba „Trinidadil“ lael, ja huffunud auriku

õnnetu omanik-kapten pidi leppima, et „Trinidad“ merehädaliseid Santa Cruzis maale laste.

Järgmisel hommikul, kui mr. Gemp jälle laevalaele ilmus, nägi ta omais imestuseks, et „Trinidad“ imeilusas sadamas seisis. Ta pilt peatus hetkeks sadama majadel ja nende ümber avanemal maastikul, kuid seal äratas ta tähelepanu laevalt lahtum „Saturnuse“ meeskond, kelle ümber reisirajad olid kogunud. Gemp vaatatas ringi; seal filmas ta miss Hertzt, kes laevaninas seisis ja, nagu Gempile näis, tema ees avanemud suurepärase looduse vaatlemisele oli andunud. See oli Gempile üllatuseliks, kuna ta, möödunud ööl üleelatud sündmuji meele tuletades, tüdrukust järsku mulje oli saanud, et siin mitte niivõrd õrnahingelise, naiseliku olemusega tegemist ei ole, kui võrd palava Aafrika tütreaga, kes valmis oli igasuguste meeletute pöörasustega hakkama saama.

Gemp katsus tüdruku pilku jälgida ja armas viimasis nägemat, et see oma ees taeva poole kerkima kustunud vulkaani Teneriffi kuninglikul mäeharjal uitas, mis 3716 meetri kõrguselt juba 300 kilomeetri peale merel eemalt näha.

Nad wiibisid Santa Cruzi sadamas, Teneriffi saare juures. Sadama majade tagant näisid mäejalal datlide ja kookuspalmide salud, kaugemal lehtpuu metsjad, aga eemal, seal, kus järsk saarerand nagu lagendikuks muutus, et veel kaugemal orgudes ja tuultest warjatud laujikmaaks kujaneda, haljendasid maisi väljad, haljendasid wiinamarja põõsastikkude müürid ja walendasid puuvilla istandused. Puhus meretuul, mis kõrgele tõusnud päikese palamust jahutas, ja õhus tundus uimastavate rannalõhnade hulgas mesimagusat aroomi, mis päikejeküllastest kaugustest suhkrupilliroo põldudelst „õnneliku saare“ *) sadama kandus.

Teneriff on Aanaaria saartest kõige suurem ja rahvarikkam, umbes 120 tuhande elanikuga. Saar on kuulub oma väga hea kliima ja veel selle huwitawa asjaolu poolest, et siin ainusikki roomajat ei leidu. Ta ripub rohkeluses ja tema rohete metsjade warjus peitsjewad waba-

*) Aanaaria saari, kuhu hulka ka Teneriff kuulub, nimetatakse veel „Õnnelikudeks saarteks“ ehk Injulae fortunatae.

duses kõigile tuntud kanaaria linnud. Mere tuuled ja-
hendavad saarel valitsevat kuumust ning lumi ja jää
on tema orgudes tundmata. Sügis on saarel sademeteta.
Oktoobris on keskmine päeva temperatuur 23,7°.

Kuigi saared wabasadamaks kuulutatud, on kaubitse-
mine Inglise kätes, kuna tööjõu saarel peaaesjalikult moo-
dustab imelik hispaanlaste, normannide ja põliste maa-
elanikkude, herbeeride järeltulijate — guandhide sega-
tõug.

Need geograafilised andmed olid Sempile juba warem
tuttawad. Silist waheljuhtumist aga meeletuletades, sõan-
das ta siiski tüdrukuga rääkima hakata.

„Miss Serty“.

Tüdruk ärkas mõtetest ja tõstis omad filmad wõõras-
tades üles. Neis peegeldus awalik etteheide ja pahameel.

„Mr. Semp on peale oma kohumise loodetawasti
hästi wälja puhanud?“

„Miss Serty, ma ei mõista õieti, millest teie paha-
meel tingitud?“

„Teie oletate — pahameel? Ma ei pahane nii ker-
gesti iga rumaluse pärast,“ salwas tüdruk ja keeras enda
kiiresti kõrwale.

Semp oli segaduses. Ta kohendas oma prille, püh-
kis neid ja nihutas end siis tüdruku kõrwale laewanina
wõrele.

„Lubage... Teoreetiliselt mõttes oli minu abi mere-
hädalistele mõttetu, kuna siin ainult meremeeste abi kohal
sai olla. Teie ja minu waheliselegamine oleks olnud ainult
— energia kulutus ja tafistus päästetöös. Wõi arwate,
et olen arg?“

„Argust ma ei oleta, kuid teie ükskõiksus oli —
andeksandmata.“

„Mis tähendab — ükskõiksus, miss Serty? Teie ei
tunne ju mind weel õieti kuigi palju. Ma pean ütleva,
juba college'is,“ — lausus Semp, kuid lõpetas järsku
lause: ta oleks peaaegu miss Sertyle midagi ütelnud, mis
weel kindlasti warane awaldamiseks oli.

Nüüd maatas tüdruk imestades Sempile otja. „Mis
te tahtsite ütelda — juba college'is?“ Tüdruku pilk
oli iseteadlik, aga siiski nii imearmas.

„Smelik“, mõtles Semp, „kuidas tüdruk minuga nii

ümber käib, nagu oleks ta täiskasvanud daam ja mitte minu endine õpilane. Ja mina?..."

"Wabandust, misš Hertu, ma ei tahtnud midagi erilist öelda," lausub ta.

Nad wahetajid weel mõne tähtsufeta sõna, kuid kõne ei edenenud millegi pärast.

"Ma pean tema iseloomu filmas pidama. Ta on Aafrika naine ja juba wiibime selle mandri ligi, mis nähtawasti oma koduse õhkkonna mõju awaldama on hakanud," otustas Gemp.

Nende wahford paranes fiiski pea, ja nimelt täiesti juhusliku põhjuse tõttu.

Kui nimelt mõne minuti pärast „Saturnuse" wiimased mehed „Trinidadilt" paati astusid, et Santa Cruzis maanduda, nägi Gemp korraga, et ka tema kaks tuttavat alt jüteruumist ühes tulehädalistega laewalt lahkumas olid. Nähtawasti ei tahtnud kapten neid enam tajuta edasi wiia.

Gemp astus meeste juure ja päris järele, kus nad nüüd mõtlewad peatama jääda ja mida ette wõttaawatsewad. Mehed ei wastanud midagi. Teine neist wiiskas paljutähendawalt käega. Arwates, et mehed teda ei mõista, küsis ta lihtsalt, mis rahwusest nad õieti on. „Soomlane," wastas üks nendest, tema küsimusest aru saades.

Soomlane? Kas ei tunne mitte soomlased hästi Rootsi keelt?..

Järsku wilksatas Gempis uus mõte: kas ei oleks neid mehi temale tarwis? Kuna wiimitamiseks enam aega ei olnud, ruttas Gemp kaptenit üles otsima. Tema läbirääkimiste tagajärjeks oli see, et weel samal päewal kaks uut kolmanda klassi reisijat Gempi kulul „Trinidadi" reisijate nimekirja jisse kanti, sest mehed olid seletanud, et nad nõus on kas wõi ilma äärele sõitma, pealegi, et Gemp nendele wäärilise tasu kindlustas.

Oma abiliste palkamisest misš Hertule jutustades, kartis Gemp, et see ta sõnu, nagu endiselt, nüüd külmal ükskõiksusega wastu wõtab. Ta nägi aga oma rahustuseks, et tüdrukule ta samm nähtawasti meeldinud oli, sest meeste saatuse üle arutades, olid nad pea jälle elawas jutuaajamises, ning Gemp pidi oma häbiks kuulama tüdruku üleolewaid seletusi põhjamaa rahwaste geograafiast,

millest selgus, et soomlased, ehk küll osalt Rootsi kultuuriga, sugugi rootslastega sugulased pole, mida kõike mr. Semp omal ajal küll teadnud, ammu aga unustanud oli, ajajooksul asjast tõeludele hoopis wastupidise ettekujutuse jaades.

Lüdruf näitas hiilgawalt, et ta college'is ka midagi õppinud oli. Ka oli ta seda oma isalt kuulnud, kes teineford temale mõndagi omaist kaugeist sugurahwast põhjas oli jutustanud.

Wiimased päewad enne Kapstadt'i pärale jõudmist möödusid rahulikult ilusa ilmaga, ehk küll muidu Atlandi ookean sel aastasajal tihti tormine on.

Ühel mailisel õhtupoolikul jäi laem Kapstadt'i ees reidile seisma, ja reisijad mõisid astuda oma igatsetud sihile — uuele mannerile.

Neijas peatükk.

Teemantide kodu. Wahejuhtumine pereemandaga. Põhja-maa pojad. Uus naiskaaslane. Lugu ebajumala filmast.

Queenstown on üks nendest inimasumise kohtadest, mis tekivad loodumarade rüppe äkilise awanemisega üleöö, kuhu siis korraga tuhanded inimesed igast ilma kaarest ja rahwusest kokku woolawad, et oma õnne korraga rikkaks saamiseks ära katsuda. Teemandipalawiku esimene hoog on Queenstownis küll juba ammu raugenud, ning see wiletjaste ajajärg mööda, kus inimsipelgate ahnitsew pere ööd kui päewad lageda taewa all wiibides, isegi tarwilist joogiwett kümnete penikoormate tagast omale muretsema pidid. Kaewandus on nüüd omandanud rahuliku asunduse ilme, kus inimesed töötawad kindla juhatusel all, ning kus metsikud segadused ja tapmised wõimata. Kaewandustöö ulatab sügawale maa alla, kust teemandimuld jämeda kivi puruna päewawalgele tuuakse, ja mulla wedamiseks sisjefeatud raudteel sellekohastesse jahwatusmeskitesse wiitakse, millistes ta peeneks jahwatatakse, ning sealt edasi wabadele platjidele wälja weetakse, kus ta kolm kuni neli aastat seisab ja muldub. Siis sõelutakse muld läbi, kusjuures teatud pealejäänud tükkidest spetsialistide harjunud filmad teemandid wälja otsiwad. Mitmest tuhandest puudast leitakse harilikult ainult mõned teemandid. Üldse on Queenstowni kaewanduses töötamas üle 2000

töölise, nendest enamjagu neegrid, kes seotud kindlate tähtajaliste lepingutega nende maa alla shaftidesse julgumiseks. Enne töölt lahkumist peale lepingu lõpu tuleb igal töölisel viibida teatud aeg sunduslikus karantiinis, et tal võimata oleks teemante allaneelamise ja muul teel kaasa viia. Peale lihttöölise on kaevanduses tegemises kahetja eriteadlast-inseneri, terve rida teemantide lihviijaid ja muil eriharudel töötajaid. Olgugi, et töö on võrdlemisi raske, ei tule töölistest ükski kunagi puudu, sest — kaevanduse juhatus maksab hästi.

Kaevanduste juhataja elumaja, suur ühefordne hoone pika lahtise rõduga asub vähe eemal muißt ehitustest. Rõdul palava päikese vilus näeme praegu armutat seltskonda ümber söögilaua, insener Harrisiga eesotjas. Ta on aastatelt ehk üle viiekümne, kõhetu päevitand näoga, millele muudki minewik ja pikaajaline viibimine lõunamaa palamwõös paratamata omad jäljed jätnud. Juba viieteistkümnne aasta eest on ta lejekš jäänud, ning abikaasa surmaga langes ainuüksi ta peale kohustus hoolitseda väikese abitu olemuse, oma tütrekese eest. Ta on oma isa kohuseid kõige õrnemalt täita püüdnud; arañhes, et kasvades lapsel kaevanduses üksi vähe, mida õppida on, saatis ta teda esialgu Natali, oma naise sugulaste — buuride juure kasvatusel kohalikus tütarlaste koolis, ning selle lõpetamisel edasi Inglismaale oma haridust lõpetama.

Täna on wanaherra muidu pilwis nagu õige lahe ja lahke: Gerty, tema tütrekene on eile alles koju tagasi jõudnud, peale merereisi ja pika teekonna maad mööda Kaplinnast Queenstowni kõige parema termise juures viibides, ning wanaherra muheleb rahulolles, kui tüdrukul elaw naer aineti jälle üle laua kõlab. Ühes miss Gertyga on kohal ka meie wanad tuttawad: mr. Gemp, kes eilsest päralejõudmisest jälle weel vähe kohmetu, sest ta oli omas wiisakuses kohe majaproua termise järele küsinud, sest tal ei tulnud warem sugugi meele, et miss Gerty ema surnud wõis olla. Tüdruk oli kohe ära jooksnud, ning tõi talle esitlemiseks, kättpidi medades, wana neegrinaise Sarah, kes mr. Harris'e juures juba kaua aastaid majawalitseja ametit pidanud, ning nüüd, omi sõrmi põlles puhtaks pühkides, Gempile ehtsas neegrinaise häbelikkuses hirwitawate hammastega laial raswajel näol oma

käe pakkus. Lüdruf ostas temast alati üle olla, ning jee pani Semp'i ikka seesmiselt mõtlema.

Ühes Semp'iga olid päral ka kaks õnneotsijat Plymouthi sadamast. Teada saades, et mehed tema kaasmaalased võisid olla, oli insener Harris nad lauda kutsunud, kus nad talle oma loo ära pidid jutustama. Nimelt oli mr. Harris ise pärit Gesti saartelt, kust ta juba noorelt lahkunud oli, et laias maailmas omale peale wanemate jurma paremat tulewikku otsima minna. Oma kodumaast oli ta ainult niipalju senini kuulnud, kui Inglise ajalehed viimajel ajal selle wabaduswõitlustest pealetungiva idanaabriga aegajalt lühidalt teatanud olid.

Nii jutustas nüüd ka üks meestest, et ta nimi olla Peeter Uus, ning et ta ka Saaremaalt pärit olla. Ilmasõja lahtipuhkemisel oli teda Wene walitsus wäeteenistusse kutsunud, kuid ta oli oma wäeosaga Poolamaale jõudes, sealt põgenenud ja Soome kaudu, kust omale wälispassi oli saanud muretsema, Rootsi, ja sealt edasi Norramaale sõitnud. Wahepeal õige kirjut elu kannatades, oli ta lõpuks Bergeni sadamas oma praeguse kaaslase, soomlase Juhani Ruulo'ga, kokku juhtunud, ning ühine juhuseotsija saatus oli neid sõpradeks teinud. Edasi olid nad rännanud Norra sifemaale, juhuslike teenistusega omale ülespidamist saades, pärast aga olid nad sattunud ühele Norra kalapiiugi laewale, millel nad madrustena ligi kolm aastat wiibinud. Kalapiiugist tüütudes, olid nad otjustanud edasi Inglismaale, ja sealt wõib olla weel kaugemale oma õnne otsima minna. Lõpuks tõi neid juhus Plymouthi sadamas ja laewal mr. Semp'iga kokku.

Mr. Harris, kes kogu seda juhtumist põhjusemõttelikult Gesti keeles ära kuulata tahtis, oli tihti hädas, sest ta oli emakeele põhjalikult unustanud, ning korduvad omawahelised arusaamatused jutustuse kestel andsid laudfonale küllalt naljatamisefks põhjust.

Mr. Harris leidis põhjusega, et Semp ülepeakaela talitanud oli, sellega, et ta niisuguseks suuremaks ettevõtteks, nagu uue Tarzaniloo uurimine, mis kõige metsikumates Aafrika piirkondads mitu kuud wõis kesta, Inglismaalt üksi, ilma, et omale abilisi muretsema, tulema oli sõitnud. Usja parandas weel osalt see, et juhus Semp'ile ootamata reisijana laewal appi tuli.

Semp'i ettevõttel pikemalt peatades, jõudsid nad

ühiselt otsujele, et see võimalikult pea saladuslike olemuse arvatava elukoha poole edasi teele peaks ajuma, kuna karta oli, et Roderiksen, kellest senini enam midagi kuulda polnud, oma wahest juurema ekspeditjiooniga ja täieliku varustusega otse kusagil Afrika läänerannas maandus, ja sellega üksi juba uurimisihile ligemale oli jõudnud. Mõlemad nooredmehed olid ettevõtteist enesest loomulikult waimustatud, arwatavate hädasohtudega mitte rehkendades, kuna nad asja teaduslike külje — uue inimahwi leidmise võimaluse — täiesti mr. Gempi uskuda jätsid. Ka mr. Harris'el oli teatud määral umbusku Gempi kawatjustesse.

„Ma annan teile omaltpoolt mõned ustavad neegrid kaasa, ka muud varustust ja sõjamoona leidub niipalju, kui tarwis, aga ma kardan siiski, et teie kõige paremal juhtumisel juba poole tee pealt tagasi pöörate. Dshunglitesse on nii mõnigi ekspeditjioon ära uppunud“, — tähendas ta.

„Noh, said esimese Tarzani otsijad asjaga toime, katsume meie ka,“ — lausus selle peale Gemp ükskõiksel.

Miss Gerty, kes wiimase aja meeste arutuigi waikest pealt kuulanud, tõusis äkki lauast üles, astus isa tooli juure, wõttis wanamehel ümber kaela, ja ütles talle taja, nagu mõnd suurt saladust!

„Isa, ma lähen nendega kaasa.“

Mr. Harris kohkus nähtawalt, jeda enam, et ta teadis, et tütrele jeda, mis talle pähe tuli, peaaegu wõimata sealt oli wälja tõrjuda. Selles oli ta enese pärandatud loomus süüdi. Ta oli juba warem harjunud nägema, kuidas tütar mõndagi hulljulget ja kaelamurdwat ette wõttis.

„Armas Gerty, kuidas tuled ja jarnase pöörase mõtte peale,“ katjus ta wastu hakata, „mis oskab üks sinu sugune tütarlaps ürgmetjade waritsewate hädasohtude ees? Sinu wana isa fondid ei jae hauaski rahule, kui ta oma tütre nii kergemeelselt peaaegu jurmasuhu saadab.“

„Aga, isa, ma ei lähe ju üksinda, ja ma oskan ka ennast wähe kaitsta, kui hirm peale kipub!“ — naljatas tüdruk wastu, kindlas teadmises, et isa juba kord järele annab.

„Ja sa tahad mind jälle kobe üksi jätta, kuna ma siin

üle mitme aasta waewalt näinudki olen?" — hädaldas wanaherra edasi. ✕

„Ma loodan päriselt, et minuft teekonnal ka wähe kasu saab olema, nõnda, et meie kõik seda warem tagasi jõuame.“ — puifles tüdruk wastu. „Mr. Smp, ega teil ometi midagi selle wastu pole, kui ma kaasa lähen? Kui teil kord isu otja saab, siis hakkab mina teie asemel seda finnipüütud ürgolemust rawitsema ja hoidma. Teie ometigi toetate minu palwet isa ees omalt poolt, eks?“

Semp'il oli weel raskem tüdrukule wastu hakata, ehk ta küll umbkaudu aimas, kui suurtele hädaohtudele ta teda kaasa wiis.

„Ma saan ainult niipalju lubada, et kõik teen, mis minu wõimuses, et armulise miss Gerty julgeolekut kaitsata,“ lausus ta kaheldes. „Warem ehk jääsite siisti isa juure?“ — lijas ta weel.

„Ei, ma tahan kaasa minna, kas teie mind wõtate ehk mitte,“ — lõpetas tüdruk jonnakalt.

„Ma näen, et tuleb jälle jälle anda,“ lausus mr. Harris, „ehk ma küll kindlasti ei tea, millega see kõik lõppeda wõib. Loodan, et saatus teile armuline on, ning kui teie omaltpoolt ise ka midagi mõtleमतut ette ei wõta, siis teid ehk terwetena jälle wõin näha.“

Ring, ettewaatusese manitsedes, jutustas ta, kuidas keegi kergemeelne noormees Inglise afundusest Kongo jõel omale enneaegse otja oli leidnud, pärismaalaste wiha oma wastu üles äsfitades. Noormees oli nimelt kuulnud, et neegritel kaugeimal dshunglis pidi olema oma templis ebajumala filmas mingi suur ja wäärtnsline kalliskivi. Oma sõbra manitsustest hoolimata, oli pois otfustanud seda neegritelt ära warastada. Sõber ei saanud muud, kui lubas wähemalt teda nädala aja pärast ühes oma teendriga otfima minna, kui ta senini tagasi ei peaks tulema. Noormees jäigi kaotji, ning kui sõber ta pikkade otfimiste peale arwatama neegrifüla lähedusest üles leidis, finniseotuna puu külge ning üleni werise, oli ta juba hinge heitmas. Aga, et neegrite seaduse järel igauks, kes nende sarnast pikaldasele suremisele määratud karistusaluft puutub ehk aitab, sama karistuse osaliseks langeb, wõttis juurehiilinud neegrifari ka awitaja sõbra puu alt finni, kui teine parajasti hinge oli heitnud. Ta wheeti külla, ning temagi oleks samal kombel oma elupäe-

wad lõpetanud, kui mitte truu teender, kes ööjel salaja neegrite nõia ära oli saanud tappa, selle riides talle pimeduses appi poleks tulnud ja wargi jõe peale paati poleks kannud.

Lauaswiibijate meeled muutusid tõsisemaks, ning, ehk jarnased õudustähwardawad piirkonnad küll weel wõrdlemisi kaugele olid, tundis iga teekonna osaline meeltes jeda dshunglite salapärasest hingamisest, mis kustus, ja ühtlasi hoiatas.

Peale lõunane aeg oli juba päikese loojaminekuni jõudnud, ning palawus õhus hakkas langema.

Rühitese waikimise järele tähendas mr. Garris:

„Et teil ehk juba ülehonne mõimalik oleks teele asuda, peame ettevalmistustega ruttama. Teil, mr. Gemp, ei ole wähest midagi selle wastu, kui meie juba homme hommikul katsume neegrid wälja walida, kes nõus oleksid teekonda ette wõtma. Et õhtuni aga weel wähe aega, teekime ehk juba täna wäikese ringkäigu meie kaewandusega tutvunemiseks.“

Seltskond tõusis waivides lanast üles ja astus mr. Garris juhatusel trepist alla teed mööda kaewandushoonete poole. Mr. Garris armastas oma kätetööd ja wäljalast, millega ta nii ühte oli kaswanud. Ta oli waranduslikult juba täiesti rikas mees; asi, mis teda weel senini hoidis kaewandusejuhatust üle andmast, oli see, et ta tahtis oma lemmikut tehniliselt täiesti ajatõrgusele ja õitsele wiia, ning siis oma tütreka kuhugi kõrwale asuda, kus ta oma elupäewad rahus mõiks lõpetada. Nõegi kauge kodumaa oli talle sel puhul mõni kord meele tulnud.

— Meie kaks noortmeest astusid teiste taga, waatasid üksteisele aineti waivides otja, ning tundsid teatud kohmetust sellest sündmuste keerust; millistesse nad otjaga kistud.

Oma wälimuse pärast ei pruukinud nad häbeneda, sest Gemp oli nendele Kapstadi osalt käsiraha annud, millega nad omale uue riidewarustuse ja üliskonnad olid ostnud. Rahul oma senise saatusega, ei teadnud nad aimata, millised juhtumised ja katsumised neid ees ootasid.

W i e s p e a t ü k k.

Dõ dshunglites. Termiitide koopaelanik. Ghoc ja Tanga. Sammalhõrud Rageshi surm. Walged külalised

Ummu oli lastunud üle dshunglite öö, — Aafrika öö, kohati hauawaikne, kohati täis õistete hulkumate mets-

loomade mõirgamist, shataalide kisa ja tuhandete putukate sumisemist ja surinat, öö dshunglites oma kutsumate ja ühes sellega nii kohutav-õudsete häälitlustega, merejanuga ja eluga, luulelik ja mõigas ühel ajal. Sealgi, kuhu harva tungib päikesevalgus läbi lopsaka, rändajale läbi-pääsemata määtkaswude ja põliste metsahiiglaste tüwes-tiku ja oksastiku, on kuu, nagu häbelik waenelaps jaani-ööl kujanud oma hõbedase mõö ja salapärase sinivalguse uimastamate aroomidega.

Öö, imelik öö, mõistmata, ilus ja õudne . . . ülewal lihawate lehtedega wana euphorbia ladwas liikus nimetu fogu.

Kuu walgustas teda üle latwade mere, ta peatas, et hinge tõmmata ja waadelda seda piirita mustawat waba-dust, mida ahmis ta hulkuja süda. Ta oli alles lahkunud alt suure tüwe õõnsuses peituwast mahajäetud termiitide koopast, mida tarwitanud ta wiimastel aegadel oma ööajameks, kuhu ta iga õhtu ööpimeduse tulekul puhkama puges, kuna teised ta kaaslased puude otjas oksade pesades päewade wahet mööda saatsid. Sommikune koit ei olnud kaugel ja pea mõis oodata tulijst päikeseketast tõuswat idataewa rannalt ning sellega ühes algawat uut elu dshunglite rägastikus.

Ghoc — nii oli selle imelise dshungli elaniku nimi, — ruttas edasi üle latwade redeli, kuni wiimaks alla ligiduses jõeperwel asuwa lagendiku ääre jõudis, kuhu oli kutjunud teda Tanga — wana isaleopard, lubades talle jutustada ihest oma huwitawast leiust.

Tanga oli Ghociga, dshunglite elanikkude imestuseks, ammu suurt sõprust sobitanud, ning mis seda imelikum, see sõprus ei olnud omal pikal kestwusel kunagi katkenud ega raugenud.

Ghoc maatas wähe ringi, sest ta arwas ehk oma sõpra kusagilt puuotjast leida, kuid nägi teda rahulikult lamamas all jõe perwel. Siis küsis ta Tangalt: — kas oled ja nooruse juba päriselt unustanud, ning juudad ainult ussi Ragehi kombel maas oma jaagi järele roomata?

Tanga maatas talle pilusilmi otja ning ütles rahulikult:

— Mega on. Ma olen täna küll ainult ühe okapi-wajifaga oma isu kustutanud, kuid pea mõime omale ja

koogu sinu kätsewale suguwõsiale riffaliku söömaaja saada. Tule ühes. —

Ta tõusis üles, sirutas ennast, ning hakkas piki jõge ülespoole liikuma, Ghoc tema kannul. Peale waewase teekäigu üle langenud puutiwede ja liaanidest põimitud radu mööda jõudsid nad tuleajeme juure, mida näitas weel wärske, põlenud puutiwede hunnik. Tanga lausus:

— Waata jeda jammal-peenart seal.

Ghoc nägi wähe eemal pikka jammaldunud kogu, mis küll liikumata oli, kuid milles ta dshungli elaniku film kõhe Ragehi — wana hoamao ära tundis.

— Rageh on wana, — ütles Tanga, — need walged inimesed, kes siia punase lille õitsema teinud, ei pannud teda esialgu tähelegi. Ma nägin metsast, kuidas üks nendest talle peale istus, ja kui Ragehi ennast punase lille jookjusele liigutama hakkas, kadusid korraga kõik walged inimesed jõe oma õõnisa puutiwete sisse, mida wesi alla wiis.

Ghoc silmitses tuleajeme ümbrust. Need kummalised walged olemused ei olnud midagi maha jätnud. Nad olid kadunud jama ruttu, kui ilmunudki. Ghoc oli uudishimulik neid kord näha saada. Senini teadis ta ainult, et dshunglite weerul metsas elas kari musti inimesi, kes ehitanud omale lagedale juured maapealsed koopad puutiwedeist ja rohust, ning keda ta kartma õppinud, sest nad wõisid saata juba kaugusest peenikesest okjast nägemata furma.

Ta tahtis parajasti pöörduda Tanga poole ettepanekuga ülesotfida neid walgeid elufaid, kui korraga nägi, kuidas see ootamata Ragehile ligi hüppas ning wõimsa kätalöögiga teda pähe uimastas. Müüid sai Ghoc aru, milleks Tanga teda kaasa kutsunud, ning mida ta mõelnud, nende pea riffaliku söömaiega lubades.

Uimastatud mao enam kui kümne jülla pikune keha tõusis laineliselt looka, neid mõlemaid jalust rabada ähwardades, kuid Tanga edasikestwad hirmsad löögid, mis Ragehi pea suureks weriseks haawaks muutusid, ei annud talle mahti end wõitluseks koguda, ja pikk keha jäi wõimetult sirgu. Restis aga weel tükk aega, kuni Tanga oma piinawad löögid järel jättis ja Ragehi liikumata lamama jäi. Tõusnud merejanus asus leopard ajawiitmata

oma ohvri kallale, selle kehast juuri tükkisid kistudes ja nendega aplalt oma isu kustutades.

Ghoc, kes mõitlust vaikjelt pealt waadanud, ärkas waatlemisest ning jälgis dshunglielaniku kombel oma sõbra eeskuju. Kuid täna ei olnud tal suurt isu ja ta jättis söömise pea järele.

Tanga urises mõnutundel ning pühkis oma weriseid käppasid.

Wahepeal oli jõudnud hommik, ning neid ümbritsemets ärkas oma päewasele tegewusele, täis lindude kisa ja lobisewate ahwide kriiskamist. Ghoc nägi senini küll ainult wäikseid ahwisid jõe äärest tulewat, kuid ta teadis, et nendele ka pea ta alalised sõbrad, — suurte ahwide kari järgnema saab, et oma pidusööki tapetud Ragehi keha kallal alata. Täna ei olnud tal aga suurt tahtmist nende seltsi jääda, sest tal mõltusid ifka weel meeles need kummalised walged inimesed, kellest Tanga jutustanud, ning keda ta näha ihaldas.

— Tanga, kas meie ei läheks järel nendele walgetele elukatele, kes siit minema põgenesid?

Leopard oli end laisaks sõõnud, ja oleks heameelega oma kõhutäit kuhugi wilus puhkama jäänud, kuid ta oli harjunud oma sõbra soowisid täitma, ning lausus sellepärast aeglaselt:

— Ma ei usu, et nende liha parem maitseks, kui Ragehi oma, kuid kui ja seda tingimata soowid, siis läheme waatame, kuhu nad oma puutimega peatama on jäänud. —

Ja Ghoc lahkus tuleasemelt ühes Tangaga jõe kallast mööda alla poole, ilma, et oma sõpru-ahwisid ära oleks ootanud.

Tanga liikus seeford kaunis aeglaselt, ning waatas põlgusega pealt, kuidas Ghoc, aega kasutades, wahetewahel puu otja ronis ja end mõne puuwiljaga, peaasjalikult banaanidega kostitas.

Siiski jõudsid nad nii ruttu edasi, et mõnetunnilise waheaja järele, kui nad kuhugi jõekäärule põõsaste warju seisatama olid jäänud, meestega täidetud paati allajõe libisewat nägid. Müüd liikusid nad weel aeglasemalt, paadiga sammu pidades, ning silmasid lõpuks, kuidas paat mõne aja pärast lagedal kaldal peatama jäi, ja mehed sellest ettewaatlikult wälja hakkasid ronima. Neid oli seitse meest, kolm walget ja neli musta.

Ghoc, kes läheduses puu ladwas omale maatlemis-
koha oli walinud, kuna Tanga alla ootama jäi, nägi
walgeid kartlikult ümbrust uurivat, ja kui nad peale selle
mustadele midagi olid öelnud, tõid need mõningad tund-
mata asjad puutüwest päewawalgele ja kandsid need maale.
Kuna mustad, keda Ghoc ka warem juba näinud, peaaegu
alasti olid, filmas ta aga imestuseks, et walgete nägu-
dega olemustel mingisugused imelised kehakatted ümber
olid. Edasi nägi ta, kuidas nad jälle punase lille üles
tegid, ise selle juures ajet mõtsid, ning kuidas üks walgetest
mingi lühikese riistaga suitsu juust wälja hakkas ajama.

Ghoc oli õige kohmetu tänastest uudistest; ta otjustas
Tangaga nõu pidada ja teada saada, mida see nendest
tundmata dshungli külalistest armab. Ta tuli puu ladwast
alla ning nägi, et Tanga rahulikult pikali kõhutäit ja
wäsimust puhkamas oli.

— Mustad inimesed on ka warem dshunglites ümber
hulkunud, — wastas see laisalt Ghoci küsimiste peale,
— kuid meie ei ole tarwilikuks pidanud nendega mõit-
lusse astuda. Dshungli elanikud ei puutu läbikäijaid,
kes neid omaltpoolt rahule jätawad. Lähme minema.
Mõne aja pärast mõime ju jälle waatama tulla, kas nad
weel siin on. —

Ning sõbrad läksid waitides tagasi üles oma alalise
asukoha poole.

A u e s p e a t ü k k .

**Walge nahaga ahw. Waenlastest sõpradeks. Wõitlus woo-
gudes. Asjata tagaajamine.**

Oli juba keskpäew, kui Ghoc oma sugukonna juure
tagasi jõudis. Dotamata kuffus ta okstelt lagedale kätat-
sewa ahwide karja keskele, kes ikka weel wiibisid furnud
Ragehi ligikonnas, keda nad üles olid otfinud, tema liha
omale hommikueineks tarwitades.

Ghoc tuli üksi, sest Tanga ei armastanud suurte ant-
ropoiidide rahutut seltskonda, ja oli oma sõbrast juba tüti
maa taga maha jäänud.

Warjatud äremusjega jutustas ta oma sugukonna
ahwidele, kes tema hüüde peale uudishimulikult kokku olid
kogunud, walgete inimeste dshunglitesse ilmumisejt, kuid
ta effis nähtawasti, kui arwas neid sellest huwitada, sest

peagi walgujid ta kaaslasjed ükskõiksest laiali, kuna uudis liig harilik näis olemat, — olid ju nad inimesi waremgi näinud.

Smelise loomusunni tõttu oli aga Ghoc walgete inimeste tulekust õige erutatud, ja ta otsis eneses põhjust, mis jeda rahutust kuidagi õigustaks. Sieti pidas ta end selle ahwide sugukonna loomulikuks liikmeks, kelle keskel ta kogu aja, kuni ta mälu ulatas, oli wiibinud ja kaswanud, — ka wälistes elumiihides ei erinenud ta oma kaaslastest; kuid siiski juba esimeses nooruses tuli tema juures ette üksikuid nähtusi, mis, kui mitte kohe wähejuurdlemale ahwide karjale, siis ometi ta enese kaswamale teadmusele mõtlemiseks põhjust andsid.

Kuna ta alguses oma arenemises teistest noortest ahwidest ehk maha kippus jääma, jõudis ta nendele pärast jeda kiiremalt järele, wiimati kõiki teisi oma jõu ja osawusega isegi kaugele taha jättes; arusaadam oli siis ka see lugupidamine ja aukartus, mida ta oma kaaslastes aratas, ning mis talle lõpuks dshunglielanikkude keskel eesõigustatud seisukorra kindlustas.

Näsi, mis teda aga eriliselt imestama pani, oli see, et tema karwakaarw vähemalt alguses kuidagi edeneda ei tahtnud ja ta teiste ahwide kõrwal, kes tiheda karwakattega taetud, päriselt sileda, ja mis kõige kummalisem, palju w a l g e m a naha näis olemat. Pärastpoole muutus nahk kiüll karwasemaks, kuid heledaks jäi ta siiski, palju heledamaks, kui Ghoc'i tōmmudel kaaslastel.

Mis ka wiimastele alati silma torwas, oli asjaolu, et nende südi suguwend iialgi wett ei kartnud, ja kunagi juhust kasutamata ei jätnud, end peale esimeste argade katsete ujumises täiendada. Kuna teised hirmunult ja abitult kaldalt pealtwaatafid, katis Ghoc end karastawatesse woogudesse, tihti tiikiis ajaks wee alla kadudes, ning ainus asi, mis teda sealjuures ehk ettewaatusele sundis, oli kartus waritsewa krokodilli lõugade eest, millistest elukatest dshunglite jõed kihafid.

Wanemaks saades tõusis Ghoc'is järjest mingi seletamata üksinduse tunne, mis talle teiste antropoiidide selfi igawaks ja mõnel puhul koguni wastikuks tegi; ta kasutas oma kaswawat armustuswõimet selleks, et tähelepanelikult päewade kaupa ükfi dshunglites ümber luusida, oma kae peal enesele toitu otsida, ja dshunglielanikkudega juhusli-

kult tutwusi sobitada, kuni wanad mälestused teda jälle oma sugukonna juurde tagasi tõid.

Nende ühikute loomade hulgas, kellega ta lähemalt feltsinud, oli Tanga. Nad olid õige ijeäralisel wiisil sõbradeks saanud. Nagu juba tähendatud, armastas Ghoc teistest ahwidest lahus, wana puutuwe õõnuses oma õid mööda saata, mille pimedas waiksuses ta segamata und maitjes. Ühel ööl oli aga ümbruses uitaw saagiahne wana isaleopard Tanga Ghoci peiduurka üles otsinud, ning wiimane oleks une pealt paratamata ta werejanu ohwriks langenud, kui mitte õfja kogemata praßumine raske looma astumisel Ghoc'i poleks äratanud, ning kui Tanga end parajasti õõnusesse sirutas, oli ta pea korruga seestpoolt tugewate klambrite — Ghoc'i põlwele wahel, ja Ghoc pigistas ning pigistas, kuni loom lämbunult täiesti nõrkes. Tanga mõis tänada, et Ghoc seeford näljane ei juhtunud olema: ta fergitas leopardi loiu keha õlale, wiis ta oma termiitide koopast tiiki maad eemale ja wiskas hooletult padrikusse. Kuid Tanga toibus peagi ja kadus nähtawasti hädaohhtliku salakoopa piirkonnast. Järgmine kord nägi Ghoc Tanga't, kui see jälle kitsikusse oli sattunud; küll kõndis ta seeford wahalt ringi, kuid — ainult kolme jala peal, sest üks esimene oli nähtawasti tuntawalt wigane, mida ta sugugi maha ei toetanud.

Ghoc hiilis salaja leopardi kohal puude õkstes ja nägi, kuis see wahetewahel oma esimest kappi laskus, mis tuntawalt paistetanud näis. Ghog armas paistetuse põhjust aimawat, ning, nagu selgus, oli ta weel küllalt taastundlik oma õise murdja wastu, sest ta algas puu otjast sellega ainult õhunglielanikkudele mõistetawat kahetõnet, end Tangale tema endise wastafena tutmustades, ning tagajärg oli see, et umbuslik leopard lõpuks siiski Ghoc'i omale juurde laskis, kes tal kapa wahelt suure sügawale läinud pinnu päewamalgele tõi.

Pärast nagu ei olnudki neil enam põhjust üksteist karta, ja nii algasidki nad ühist luusimist õhunglite padrikus.

Teisel päewal pärast walgete rändajate jälgimist, oli Ghoc jälle sattunud lagendikule, kus wõõrad esimese korra peatanud, ning kus Ragehi luukere, inimahwidest paljaksjöödud, pifa ahelana walendas.

Shoc'ile tulid meele ajad, kus ta veel väikese „ahvi-jõmpsihana“ wana mao seljas oli ratjutanud, ning kus Ragehi teda mõnegi dshungliteadusega tutvustanud, talle nii mõnegi muinasjutulise loo jutustanud. Ragehi jurmas ei leidnud Shoc midagi wägivaldset, selles nägi ta sama dshungliteadust, jest wanadus käseb end tappa.

Ta mõtted said katkestatud Tanga äkijest ilmumisest, kes sõpra nähes oma headmeelt avaldas. Shoc ei saanud, kui tegi jälle ettepaneku waatama minna, kas eilsed wõõrad weel kohal. Tanga ütles end küll weel jõomata olemat, kuid oli lõpuks päri, ja nii liikusid nad uuesti walgete inimeste arwatama peatuskoha poole.

Lõpuks seisatajaid nad jõekäänul pöösa taga, ja Shoc katjus filmitseda läbi lehestiku wõõraste asukohta. Tanga, keda nähtawasti janu piinas, ronis ettemaatlikult läbi pöösa jõekaldale, Shoc'i üksi jättes.

Korraga teritas Shoc tähelepanu: pöösa taga, kuhu Tanga kadus, oli midagi jündimas. Ainja wõimsa liigutusega liikkas Shoc pöösa laiali ja hüppas jõekaldale.

Kuid oli juba hilja: Tanga pea oli sattunud koleda jõeeluka, — krokodilli lõugade wahele. Meeleheitlikult wastupannes libisesid leopardi käpad üle krokodilli soomustatud pea, kuid wastane jäi weata ja tõmbas oma lõuapärad weel enam krampi, tabatud saaki kaldalt jügawale kiskudes. Weji kees, kummagi looma rappuwatest kehadest piitsutatud, werega segi, wahune ja porine. Kuna wihane leopard esimeste käppadega krokodilli filmi püüdis tabada, end tagumiste jalgadega wastu jõe põhja tugeedes, surus halastamata koletis järjest kõwemini oma raudsed hambad ilusa looma pealuusse, et woogudes saaki seda kergema waemaga kågistada.

Juba libisesid leopardi jalad ja ta kisti paar sammu kalda poolt jõkke.

Ohmunult jäi Shoc alguses filmapilguks hirmsat wõitlust waatama, mis paratamatult tema sõbra kaotusega lõppema pidi. Siis kadus ta pöösa sse. Järgmisel filmapilgul rabas krokodilli wägewa nuiat tabaw lõök otse pähe, ning elukas oli oma teisest filmast ilma. Kuid ta ei mõelnudki weel järele anda. Mõlemad wastased wisklesid elu ja jurma peale edasi.

Nüüd tormas Shoc wette. Tema klambritest känd haarasid krokodilli lõugadest kinni ja paenutasid need täiesti

Iaiali, fergelt, kui banaani fauna, nii et Tanga pea kole-
tise suust wabanes. Weel lühike filmapilk, ja korraga ka-
dufid Ghoc ja krokodill mõlemad wee alla.

Mis oli juhtunud?

Wesi keerles ja wahutas furmani haawatud leopardi
ees, kes raskelt hingates puruksmuljutud peaga wee ääres
lamas; ta feha tõmbus kramplikult.

Siis kerkis weepinnale Ghoc, wedades oma järele pä-
rani lõugadega lämbunud krokodilli feha. Ta puristas
hingeldades ja ujus paari tõmbega kaldale, kuhu eluta
koletise maha wiskas. Siis haaras ta Tanga kui lapse
jülle ja jäi põõsaste taha hinge tõmbama.

Ja oli ka wiimane aeg: wõitluse müdinast äratatud,
ruttasid kohale kaks uut jõekoletist, et oma eelkäija tööd
wõimaluse korral lõpetada. Kuid nad olid wähe hiljaks
jäänud. Ghoc heitis jõele weel ühe põgusa pilgu, ning
hakkas siis oma koormaga dshunglite sügawusse teed otsima.

Ta ei aimanudki, et weel keegi nende heitluse jõe
ääres näha olid wõinud. Need olid samad wõõrad inime-
sed, kelle ligidust Ghoc oma sõbraga warem waritsenud,
ning kes kahtlase müra peale eemal põõsastes kohale olid
hiilinud.

Nad nägid kõigest merise maatängu lõppu; seda
kummalisem paistis nendele selle karwase hiiglaste wägi-
tegu hirmuäratama krokodilli surmamisel.

— „Kas ei ole meie mitte oma otsimiste eesmär-
gil?“ — hüüdis üks nendest, ning kuna Ghoc oma haa-
watud sõbraga padrikusse kadus, sööstusid nad kõik iseene-
sest tagaajamisele.

Ghoc ei saanud weel kaugele. Ta kuulis korraga sam-
mude jooksmist enese taga, ning tagasiwaadates nägi ini-
meste wilksatawaid päid kiirelt läbi põõsaste järele rühki-
wat. Rahkorse pingutusega ruttas ta edasi, kuid tagaaja-
jad ei tahtnud nii kergesti maha jääda.

Kõlas pauk, — midagi wihises mööda. Kas nimelt
wõi kogemata oli keegi tagaajajatest lahkunud. Ghoc ehmus
imelisest kõuerakstusest. Ta arwas maapinda enese all
pragunemat. Hingeldades jatkas ta jooksu. Tanga ei
korisenud enam. Ghoc tundis, kuidas feha ta seljas loiuks
muutus, ja ta teadis, et sõber oli surnud.

Korraga lõppes kitsas jalgrada tiheda, liaanidest põi-
mitud metsa serwal. Ghoc peatas ja piilus tagasi. Waen-

lased olid temast veel ainult mõnikümme samm järel. Smelik, mis ei ratsatanud nad jälle?

Ghoc otjustas. Kiirelt viskas ta sõbra elutu keha õlgadelt, ning järgmisel filmapilgul oli ta kadunud puude rägastiku latvu.

Ghoc oli pääsnud.

Mehed jõudsid metsõjermale, kuid tagaetaa oli kadunud kui maa alla. Määratu tihnik seisis müürina nende ees. Pettumult olid nad sunnitud oma otjimisi katkestama, et aga kohe plaanikindlamalt peale hakata. Olid nad ju vähemalt niigi palju võitnud, et teadsid oma otjitud jahilooma kindlat asumispiirkonda, keda ennast nad vast oma filmaga arvasid näinud olevat.

Nad peatajid, kuni üks mustadest Tanga nahka wõttis, siis ruttasid nad tagasi laagrisse.

Seitsmes peatükk.

Jaa ehk wõõrasija? Otjustaw heitlus. Nus ahwide kuninga. Wabatahtlik loobumine wõimust. Raks põlist wastast.

Sõit omapärase ratsu seljas.

Shtu oli pea käes, kui Ghoc oma jugufonna juure jõudis, kes rahulikult sõi juuremal dshungli lagendikul. Wahepeal oli ta peatanud, et oma nälga juhulikult tabatud metsjega lihaga kustutada.

Ghoci ilmumine ei aratanud jugufonnas mingit tähelepanu, kuna ahwide madalalt arenenud ajunele veel peaaegu wõõrad on jarnased meeltemuudatused, nagu rõõm ja kurbus, ning ainult Ghoc tundis arusaamatut tuska oma kaaslaste ükskõiksusest, mida veel juurendas teadmine, et ta oli ilma omast truust sõbrast, kes oli jäänud jurnult tagaajajate kätte.

Seda mälestust tegi elawamaks werine kriimustus Ghoci turjal, mis ikka veel wähe walutas, mida olid teinud Tanga küüned surmawisklemises, jooksul tagaajajate eest tihniku poole.

Ghoci jugufonna ahwide eestwedajaks oli Sartan, wana isaahw, kes oma tugewa kehaehitusega ja jõuga kõhkest ahwidest üle oli, mille tõttu tema funingawõim jugufonnas juba aastate kestel wastuwaidlemata maksew oli olnud. Ghoc'iga oli ta wahetord enam kui ametlik, ning juba ammu oleks noor ahw tema lõugade tugewust enese

kallal maitsta jaanud, kui mitte Ghoc'i ema Arssa, kes oli ühtlasi Sartani naine, oma lemmiku eest alati südilt poleks välja astunud. Ghoc pidas meeles, kuidas Sartan, teda ta õigupärast oma isaks pidi nimetama, — sest teist wanemat ta omal ei teadnud, temas alati waimuliku tunnet äratas, ning ta teadis väga hästi, kuidas ta wiimane teda kõige meelikumalt wihas, oodates ainult juhuft, et häwitada oma naise kaswawat lemmikut, kellest aimas kardetawat mõistlejat tulewikus. See halb läbijaamine oli osalt põhjusiks, miks Ghoc tihti teiste ahwide jeltji mahajättis, jellele iseiseiswat tegutsemist dshunglites eelistades.

Kui Ghoc parajasti teiste ahwide hulgas ringi waatas, et Arsjale ligineda, ning temale oma õnnetuselt jutustada, kuulis ta enese taga tumedat õrinat.

Silmapiilk ärkas ta mõtetest, ja kui ta ümber pööras, nägi ta Sartani, kes kohutawalt mõirates, hammustades teisi ahwe, wabastas omale teed ja juba tungis talle kallale.

— Mida otsid ja siit? — hulus ta, tige date filmadega ülemoolawast wihaft meeletu, — mine tagasi, kust ja tulid, mine oma filedanahalise Tanga juure! Tuba jälle wead end siia, dshunglite hulgas!”

Kuid Sartan oli oma häwitamisplaaniga hiljaks jäänud, — ta oli lastnud oma wihaaluse ammu välja kaswada nendest aastatest, kus ta teda wastupanekuta häwitada oleks wõinud.

Ghoc ei jaanud weel midagi wastata, — juba oli Sartan tema kallal, kuid jelle asemel, et esimest hoogu rinnaga wastu wõtta, tuli Ghoc'ile korraga mõttesse korrwale hüpata, ja enne, kui wastane end uuesti ümber pööris, keerutas Ghoc tema käewarre piiku, — midagi raskatas, ja Sartani parem käsi oli õlast murtud.

Uuesti jookkis meeletu isaahw kallale, kuid Ghoc lõi nii osawalt talle kubemeisje, et ta, mõirates wihaft ja walust, kummuli kukkus. Enne kui tal korda läks tõusta, oli Ghoc turjal, ning werejanuline loomus temas awaldas täielikult, kuna ta oma tugewad walged hambad wajutas karwasje kõrri, otsides jelle tõmblewad werefoont.

Ta wõimjad käed hoidsid wiltu wastase pea, jelle kardetawaid kihwu eemal oma kehast.

Mõlema wastase ümber olid kogunud teised sugukonna liikmed, wahtides ning nautides werist heitlust. Nad ei jeganud kummagile wahela, sest antropoiidi algeline mõistus ei osta weel hinnata ühise mõitluse paremuft, — muidu oleks see inimsoo esiijade ürgtõug ammu mõinud olla päratute dshunglite ainuwalitsejaks.

Smestades waatasid ahwid, kuidas muidu nii rahuarmastaja Ghoc hüppas oma wastase kullasse, raudsete kätega nii kaua teda kallistades, kuni hammustas läbi ta kõri.

Weel püherdasid nad tüki aega dshungli kõrges rohus, siis tõusis Ghoc püsti, werine üleni, jalg nõrkenud wastase kaelal. Ta sirutas üles puude kõrgete latwade poole omad karwased käed, kui elawad haakflambrid, ning hääldas paisumalt dshunglite metsikut mõidufija, koledamat kõikideft helideft, mis kajanud kunagi ühe metslooma kõrist, millise kõrwal teiste ahwide hulumine wäeti lapse häälitsemisena paistab.

Ghoc waatas alla, — wastane ta jalgel ei liigutanud enam. Ta tahtis näidata, nagu ei oleks juhtunud midagi, — läks waikfelt kõrwale ja astus Urssa juure, hakkas seletama, et dshunglise on ilmunud walged inimesed, kirjeldas sündmust jõeääres, ning kuidas ta kaotanud Tanga. Ta nägi rahuldumata, et Urssa ükskõikfelt ehk ifegi waenulikult wastu wõttis ta jutustust, wõib olla wihane oma mehe tapmisest. Riipalju, kui oligi Ghoc'il pojaarmastust, pani ta kõhe tähele seda sallimatust.

Ja ahwideft oli kogunud furnud Sartani ümber, ojalta olid nad laiali awaral lagendikul. Seal märkas Ghoc, et noor emaahw Numba, üks furnud Sartani naistest, — sest neid oli mitu, — nihutas end ta juure, ja ta sai aru, et ta loomulikult, kui ei leidu teist mõistajat, on saanud uueks kuningaks sugukonnas. Wõitja omandas ka kõik endise kuninga naised, ning imelik, ta oli pärandusena naiseks saanud ifegi oma ema.

Kuna teised ifaahwid juba peale mõitluse lõpu urijedes talle teed olid annud, teadis Ghoc, et nad leppifid sündinud muudatusega, ning ei leidu kedagi, kes tahaks ristikuda temalt walitseja wõimu.

Kuid uus austaw oluford ei suutnud eemale peletada ta rõhutud meeleolu, ning pikkamisi lahkus ta Urssast teiste ahwide jekka.

Korruga tärkas ta peas kummaline mõte, — ära kasutada seda jaabunud eestvedaja seisukorda. Lühikeste hiiudega kutsus ta ahwid enese juure, ning paari minutiga oli terve sugukond ta ümber. Ohoc jutustas ahwidete walgete inimeste ilmumist dshunglisse ja pani ette nendele ühijelt kallaletungida ja neid oma piirkonnaist ära ajada. Kuid ta nägi, et ettevõtte enamjagu ahwe sugugi ei wainustanud.

Kuigi mõned nendest nõusolekuks loiuult oma: „Suh!“ hiiudsid, oli suurem hulk wait ehk tõstis isegi tawast nuriinat. Kas arguse, ehk ahwidete omase loiduse tõttu ei näitanud nad mingit poolehoidu Ohoc'i ettepanekule. Wõi oli ta mõju weel liig wärske, et wiia neid harjumata ühijele wäljaastumisele?

Ohoc ei lausund enam midagi. Tumedaft wähtis ta enese ette, kui teised talle kartlikult teed andsid ja ta ringist wälja eemalseiswa tihniku poole astus.

Ta tegi uue otsuse, — loobuda sugukonna eestvedaja auft ja katsuda üffi dshunglites enese elu eest wõidelda. Ta teadis ju, et warengi mitmed ahwid, kes mõne süüteo pärast sugukonnaist wälja aetud, üffikult dshunglites hulfutes omi päewi olid meetnud. Tema aga läks wabahtlikult.

Päew oli jõudnud õhtule; kerge jahedus eemalseiswast jõemadalikuft heljus õhus. Ohoc waatas tagasi, — keegi ei järginud teda.

Wibutawate hüpetega oli ta puueladmus ja ruttas oma wana ööajeme, — puudõnsuse poole. Kaugel üle jõe, loodepäikse wiimastest kiirtest walgustatud, paistis kõrge Keloja mäeseljandif.

Ohoc, tufastest mõlgutustest rõhutatud, peatas omal rutul, ning waatas mõistuslikult igatjewal pilgul üles nende helendawate mägede poole, kus ta kord ammu juba olnud, jahil Tangaga põgenewate kergejalgsjete okapihirwede järele.

Ta tuletas meele, et seal nendes mägedes pidi olema üks imelik mäehari, järskude kaljuseintega, kuhu üles wiis ainus kitsas jalgrada läbi tihniku, mida mööda kõrgele kiltmaale oli jurmahirmus tõtanud okapi. Seal ülewal ülemeelses jahirõõmus olid nad Tangaga kihitanud wiimast joofsu oma ohwri tabamiseks, nähes, et sel

wõimata enam põgeneda alla kõrgelt jaarelt kejet dshunglitemerd.

Ta tundis, kuidas mälestus Tangast teda uuesti rõhus tundmusega, millele ei teadnud ta nime. Nüüd ihtas ta walida jeda mäge oma uueks asukohaks, kust wõiks teha tarwilikke jahikäike alla lausikmaale, kui enam ei maitse puuwili mäel kaswawas metjas. Ta arwas juba homme asuda teele.

Wahepeal weeres weretaw päike tundmata orgudesse mäeharjade taha, ning pea ühekorraga algas dshunglites jaabuwa öö hämarik, mille pikad warjud sirutajid end alt maapinnalt kuni puude latwadesse.

Ghoc jatkas teekonda. Seal kuulis ta enese all löwi õudset, kõrmulufustawat mõirgamist. Tugail, dshungli õine teeröowel algas oma harilikku jaatwaritjemat käiku. Ghoc ei kohkunud. Roos Tangaga oli tal Tugail'iga mitmeidki õiseid kohtamisi olnud, kuid ifka oli löwi, nähes kaht ähwardawat jõpra, rahutult urisedes teelt kõrwale hiilinud, mis näitas, et tal tahtmist polnud järnaste liitlastega jõudu katjuda.

Ka nüüd kuulis Ghoc korraga Tugaili tajast urisemist, millest järeldada wõis, et jälle üks soowimata wõistleja löwi teele oli sattunud, keslega ta kahtles lahingusse astumast.

Ghoc oli põnemuses näha, kes see haruldane wastane wõis olla. Tahtmata tuli talle meele jällegi Tanga. Ta ronis allapoole ja piilus läbi lehtede warju läheda jõemadaliku pilliroogudesse, kust kostnud häälitjemine. Ta filmas laia turja paistwat üle tihniku latwade, wahetwahel mingit wõimjat kihwa wilkjatawat läbi kõrge rohu üles.

Rohke aimas ta, et see, keda ta waewalt nägi, keda Tugail metsapadrikus kohanud, oli hiiglane Biseh, — ninasarwik. Ghoc märkas, et loom ligines otse jelles suunas, kus ta peatanud okstel. Ta teadis Biseh'i äkilist wiha, ning jäi ootama, et tusane, nagu ta oli, teda pisut narrida. Juba mõtles ta wiisi üle, kuidas jeda teha, kui korraga umbes poole tee peal, waewalt kui ninasarwik pimedast tihnikust lagedamale sai tulla, nägi ta, kuidas mingi tume kogu lendas läbi õhu, ja jäi rippuma Biseh'i turjal. — Tugail oli otjustanud alandawa põgenemise asemel oma põlise waenlasega wõitlusse astuda.

Ohoc leidis, et lõwil küllalt põhjust oli nii julge olla. Tugail oli tore loom võimjate liigetega. Ta sirge keha ulatas pea terveni üle ninasarwiku turja, ning Ohoc teadis, et kui ninasarwikul korda ei lähe wastast rutem oma turjalt maha raputada, siis lõwi lõhkuvad käpad peagi surmawat teed leiavad ta jelgroo üdini. Nii jäi ta põnewalt ootama mõitluse lõppu.

Alguses paistis, nagu tahaks Pišeh oma paindumata kaelaga ulatada wastase ligi, siis, toetades jalad laiali, hakkas ta end whetpidamata raputama, ning Tugailil oli tegemist, et püsida kiikawal turjal.

Seal wäärataiski Tugail, ning enne, kui Ohoc aimagi sai, oli lõwi maas ninasarwiku trampiwate jalgade all. Ühkides katsus ta kõrwale puigelda, ja kui Pišeh teda sarwe otša tahtis wõtta, et siis mõimsalt wastu maad wirutada, saigi ta wähe kõrwale loogelda, ning rippus kohe jälle wastase küljel.

Kuid Ohoc märkas, et lõwi mõitluses juba õige kannatanud oli, ja arwas ette lahingu peatset lõppu. Ta tundis, nagu sunniks teda midagi appi minema jellele toredale loomale, kellega nad küll alati waenluses olnud, kuid kes talle kaudselt meeletuletas Tangat, ta kadunud paremat sõpra.

Pikemalt otjustamata laskus ta puu otjast maha ja otjis omale paraja nuiä. Ribedas heitluses ei pannud loomad tema liginemist tähelegi.

Parajasti oli Tugail metsalise turjalt uuesti mõimetult maha libisenud, ning kohe oli Ohoc tema asemel fuklas ja hakkas raske nuiaga laduma hoop hoobi järele ninasarwiku pähe ja filmi, lootes teda uimastada, kuni ta nõrkenuks maha langetks. Tundes uut raskust enese seljas, laikawaid lööke filmade wahel, jättis ninasarwik senise pealetungimä mõistluswiisi ja pani meeletult jooksu.

Weel sai rabada Ohoc mõimja löögi wastase sarwe pihta, mis kangutas selle juurteni lahti, siis sundis teda enesehoidmise tung haarama poolpimedä eluka turjast, ning metsik sõit algas.

Maa müdises ja raskus, puud kolisesid nende taga, ning Ohoc'ile näis, nagu pilluksid ta filmad pimestawalt tuliseid jädemeid, mille helfidel dshungel paistis wal-

gustatud nagu päemal; — nii tihti kiskus neid pärani möödawingumate otjade rahe.

Raheljas peatükk.

Wäike jalk määratusse laande. Werine lahing. Surmawalt haawatud. Uus waenlane.

Inglise reisijeltskond Queenstownist oli juba kolmandat nädalat teel põhjapoolle, üles ligi Kongo piirkonda, kus umbes Kurumba jõe ümbruses pidi mr. Gempi teadete järele asuma nende otsitaw ahwinimene. Senini olid nad rännanud läbi enam-wähem tuntud maaalade, kus leidus tihti maa tagant buuride ja muude eurooplaste asundusi waheldumisi neegrite küladega, kes ka juba otsaga küündinud tsiwilisatsiooni mõjuwalda, olles omandanud rahulikumad eluviisid ning mõnedki kultuurilised töö- ja tarbeasjad ning sõjariistad. Nii oli siis ka teekond senini mälijelt hädasohtu kestnud, kuigi juba mõnedki korrad teel mõningate kiskjatega kofku tuli puutada.

Minult mõne päewa eest alles hakkasid neegrite külad teel harwemaks jääma, kuna walgete asundused nähtawasti päris ära olid jäänud, ning seniste jagedaste liiwakõrbete asemele astusid tihedad metsad, mille tõttu edasi liikumine tuntawalt raskemaks muutus. Ka kuumus, kuigi mitte nii kuim, lõi lammatawaks.

Peale mr. Gempi kuulusid reisijeltskonda miis Gerty, mõlemad nooredmehed Uus ja Kuulo ning kaks musta, keda mr. Harris nendele Queenstownist kaasa oli annud. Üks nendest, Tawiah, oli wanem mees Akkra suguharust, õige kogenud metsjades rändamisel, warustatud pika eestlaetawa püssiga, kuna teine alles päris noor, kuid tugewa kehahitusega oli Kru-suguharu noormees Dansani.

Toidumoonana näis jatkumat weel tüfiks ajaks, kuna pealegi juhustlik jahisaak, mis iga päewaga ikka rikkalikumaks muutus, nende päewatoidule küllaldast liisa andis. Dschunglite piirkonda jõudes leidsid nad ka alati tarwilikku dessferti igasuguste puuwiljade, palmipähklate, banaanide ja muu taimetoidu näol.

Salga ees astus harilikult wana Tawiah, kes kõige paremini oskas leida teed wäätkaswude ja langenud puu-
tüwede põimitud rägastikus. Lemale järgnesid walged,

Kõige taga mr. Semp ja teine neeger Dantsani, kelle turjale
foormatud juurem osa nende bagaashinatukestest.

Troopika nõrgestaw kuumus andis end nüüd dshung-
lite niiskes warjus jeda rohkem tunda. Omawaheline elaw
jutuajamine jäi päew-päewalt ifka harwemaks, meeled
muutusid tõsisemaks, ning kestis tihti tundisid, kuni mijs
Serty, kes kõige rohkem näis püüwat endises waimunõr-
kuses, jälle mõne küsimusega mr. Semp'i ehk Uusi ja Kuulo
poole pööras.

Wiimati jõudsid nad wälja juurema jõe ääre, mis
laijalt madalates, tihnikulistest kallastest oma woogusid
wististi alla ookeani poole wiis. Mererand ei wõinud
olla väga kaugel. Küll aga pidi Kulonga jõeni mr. Semp'i
armates olema weel wähemalt wiisjada penifoormat.

Nad murdsid pead, kuidas jõest üle pääseda. Ei aida-
nud lõpuks muud, kui tuli teha wana Tawiahi ettepanekul
kuivanud puutiimedest parw, neid liianidega eht päris-
maalase kombel ühte jidudes. Kestis mitu tundi, enne kui
parw walmis oli, ja nad ühes oma reisiruustusega teisele
kaldale jõudsid.

Mijs Serty imestas, kuidas nad nii juures jões weel
ühtki krokodilli ei näinud.

Kuna õhtuni weel tükk maad ära wõis käia, jatkasid
nad teekonda, kuid said aga waewalt mõnikümmend sam-
mu jõekaldalt kaugese, kui Tawiahi korraga peatas ja fätt
juule pannes teistele waikimiseks märku andis. Teised
kogunesid ettewaatlikult talle järele, ning wanamees näitas
mööda banaaniplalmide jalka edasi lagendikule, kus jelle
teiselpool ääres kahe hiiglasjuure puuwiljapuu wahel nende
laiad õhjuured omataolise näiteiseina kujundasid.

Nende taga liikus midagi.

„Leopardid,“ fosistas wanamees.

Neid oli kaks. Nad ei lastnud end kaua oodata.
Znimeste ligidust haisnud olles, tulid nad tihniku warjust
wälja lagedale, isaloom ees, ja astusid kuulmata, ainult
omaette kassikombel kuuldawalt nurru liües, edasi otse
banaaniplalmide poole.

Silmapiilk oli äärmiselt hädaohtlik.

Kuulo pani ette oodata, kuni nad ligi wiiekümne sam-
mu kaugusse jõuawad, et siis neid korraga ühise tule alla
wõtta.

Kuid isaloom seisatas korraga, fuulatas nagu midagi ja jooksis pikkade hüpetega otse puudewarjus inimjalga poole.

Serty pani püssi palge ja lastis. Kuid nähtawasti ei riivanudki kuul leopardi. Tawiah andis kõrwulufustawa paugu oma wanaaegsest tulirauast, ja kadus ühes Danjaniga pöösastesse.

Seal heitfid Uus ja Kuulo nagu märguandel mõlemad pikali maha, paugud kajasid ning leopard, waewalt kahetiimne jammu kaugusel, miskas end korraga õhus ringi, ja hakkas winguwalt huludes käima tiiru, pikk keha kõweras, nagu püüaks ta oma jaba.

Kuul, mis arwatawasti peatanud tema pea ja kaela lüli kohal, oli uimastanud kõik ta meeled, nii et ta oma jeniise juuna filmist kaotas.

Et teda kindlamini tabada, hüppasid mõlemad nooredmehed ligemale ette, ja Kuulo hästihihitud pauk lõpetas hiiglalooma wiisklemise, nii et ta liikumatult maha sirgu jäi, määratud lõuad pärani lahti.

Kuid enam ei olnud aega teist wastast otsima hakata. See oli, paufudest weel enam üleskihutatud, otse nende ligiduse joudnud, ja kuigi Uus laks korda oma püssi tema pihta jai tühjendada, tormas ta siiski, nähtawasti haawatud, kuna ta keha loofa tõmbus, edasi oma wastaste kallale.

Nad jooksid lahku. Uus tõttas tagasi teiste juure, teel uusi padrunid püssilaadi liikates, kuna Kuulo oma samuti tühja püssiga üles ligidalseiswa üksiku puuwillapuu juurtele hüppas. Kuid waewalt jai ta end ümber pöörda, oli emaleopard järgmisel filmapilgul tema järel, ühe hüppega rippudes pärani lõugadel ta ees puujuurel. Sga sekund oli kallis. Kuulo haaras püssi raudapidi, et liia selle päraga koletisele lõugade wahese, kuid oma tugewate kihwadega hammustas see püssipärast kinni ja nii ringutasid nad mõne filmapilgu edasitagasi, leopard katjudes edasi üles tõusta, mees meeleheitlikus pingutuses teda tagasi alla wirutada.

Kuulo tundis end nõrkemat. Siis otjustas ta wastast kõige püssiga alla tõugata, walgufiirusel wöölt rewolwri haarata ja hihtida otse lõugadesse. Ta tõukas miimajel jõupingutusel, lastis püssiraua käest, kuid ta pingul lihased olid liig wäetid hiiglakasji framplikku wiha wastu,

weel jõudis ta rabada kae wööle revolwri järele, kui tundis korraga tõuswat end tagurpidi õhku, kõik kadus ta mõistujest, ning ta lendas puu taha alla maapinnale. Leopardi kappalööök oli lõpetanud ta wastupaneku.

See kõik sündis nii wahetumalt kiirelt, et kui uus ümber pööras, oma sõbra suuremas hädas nägi ja püüsi uuesti palge sai panna, oli kuulo juba puu otsast kadunud.

Leopard, kuuldes uut pauku möödawihisewat oma seljataga, hüppas alla ja tormas lastja poole. Uus sihtis uuesti. Kuul wiis leopardi pikali. Keset jooksu peatas ta, wajus nagu kofku ja tõusis siis püsti üles tagumistele jalgadele, rabades esimeste kappadega õhku.

Oli kole näha wõimsat looma täies pikkuses end püsti taewa poole sirutawat, lõuad aigutawalt pärani laiali. Siis kukkus ta korraga maha ja ei liigutanud enam. Oli furnud. Otse südamesse, nagu pärast selgus, oli tabanud kuul, mis teda püsti wiskas.

Surmani kofkunud Gerty ja mr. Semp, kes kogu aja, mis kestis wawalt paar minutit, oli kohendanud kohmetult oma wärisewaid prille, tulid lagedale, ning Semp hüüdis kindlusetu häälel Taviahi ja Dansani järele.

Need ronisid wargsi pöösastest, kuhu nad kaugemale põgenenud.

Mõlemad loomad lamasiid furnult paarikümne sammuga kaugusel üksteisest, kohutawalt rahulikult ja tummalt, nagu hiiglasuured imeilusad kaswid, kes päiksepaistele magama jäänud.

„Ja kus on mr. Kuulo?“ hüüdis Gerty.

„Ma kardan, ta on furnud,“ lausus Uus tumedalt.

Nad jooksiid üksiku puu ligi lagedal ja nägid selle taga kuulot selili maas, silmad wajunud finni. Ta rind oli üleni werine, kuub tõmmatud pikalt lõhki. Leopardi kappalööök oli wiinud paljaks kõik liha ta kõrist kuni alla südame kohale, ning walendawad ribikondid tõusid ja wajusid aeglaselt raagpuudena ta rinnal.

Gerty otsis lähku Taviahi koormapaanast sidemepaki ja kiskus lõuendi pikkadeks narmasribadeks.

Uus lastus põlwili sõbra kõrwale ja küsis tasa:

„Kuulo, kuuled ja meid?“

Mehe juu tõmbles wähe, ta silmad jäid finni, ta ei wastanud. Nad sidusid teda, niihästi kui wõisid.

„Ta ei ela ehk homjeni“, arvas Gemp.

See õudne füüdmustik oli pannud neid kirjeldamata võimatusse seisuforda, ning küsitavaks sai kogu ettevõtte edasine jätkamine seniste nõrgenenud jõududega. Kurwalt ja vaikelt waatajaid nad üksteise otsa.

„Tuleb katjuda siinjamas lähedal öö mööda jaata“, ütles uus, murelikult ringi waadates õhtupäikese heledatest kiirtest valgustatud lagendikule, mida piiras waritjema müürina õshungel oma teadmata hädaohtudega.

Gerty'le oli wastik see koht märsketest weristest mälestustest ning ta pani ette vähemalt tüki maad kaugemale ajuda.

Kuulo hingas korisedes. Wilistades tungis õhk aineti ta kurgust. Nad tõstsid ta ettevaatlikult kandraamile, mida teinud lehtedest ja okstest, liikusid vaikides edasi lagendiku teisele poole äärde, kus nad leoparte esimest forda silmanud, ning otsustasid siia kabe võimja puuvilla-puu kõrgete juurte wahesele omale ööpessa kohendada. Pea wiisid nad Kuulo üles puutiwede wahesele ning asetufid kõik tema ümber puujuurtele.

Otsustati, et öö jõudmisel üks meestest alati walwele pidi jääma, et võimalik kiiskjate kallaletungimine neid kõiki une pealt ei tabaks.

Seda enam, et Taviahi jutu järele leopardid harilikult mitme paari kaupa, harwa aga ükiskult rändawad.

Rõige enam mures oli Gemp. Ta tundis jeda mitmekordset wastutust, mis liig ettekawatsemata ettevõtte tema peale weeretaks, mille wili seal tema kõrwal oma elu ohwrina oli jätnud. Raua olid nad wait. Rõhutatud meeoleolu jurus finaraskelt finni nende juud.

Siis pööras Gemp oma kaaslaste poole ja mõistmata hardumus tundus jelle pealtnäha nii tuima mehe häälest, kui ta ütles:

„Nii edasi meie ei saa enam. Nii wõib juba homme igauks meist peaaegu kaitseta samade õnnetuuste osaliseks langetada, nagu waene mr. Kuulo siin.“

„Ja mida siis nüüd ette panete?“ küsis Gerty külmas trotslikkuses, hõõrudes werist kätt wastu oma ratsapükste jäärt.

„Ma... ma arwan, meie jääme siia paigale, kuni Taviah ehk Volta asunduses, mis ju wiimane walgete

asundus veel siinpool, kust meie läbi tulime, ära käib, ja meie abi toob...”

Uus, kes kõik aeg tumedalt mõtetes enese ette maha mahtinud, rääkis korraga wahela:

„Kui siia ootama jääda, kuni Taviab üle kahejaja penikoorma edasi-tagasi ära jõuab käia, võivad kõik dshunglite kiskujad metjalised meile wõõrjale ilmuda, kes aga tahawad. Parema katsume kõik üheskoos endistes jälgedes Volta asunduseni tagasi jõuda, ja kui võimalik, omale uusi abilisi otsida.“

„Jah, sealt saaksite ehk kuidagi ka mõned walgedki kaasa“, oli Semp nõus.

„Ja mr. Kuulo?“ — küsis Serty.

„Ta ei elagi wahelt nii kaua, kuni meie uuesti teele saame ajuda“, tähendas Uus kurwalt.

Päike oli kadumas dshunglite warju. Neegi ei mõelnud õhtujõogi veale. Neegrid konutasid kaeblikul ilmel puujuurte najal. Taviab wõttis arglikult tubakafoti näpu wahela ja tahtis piipu toppima hakata.

Korraga kostis üsna lähedal löwi tume möirgamine. Mehed jäid esimesel filmapilgul kivistanult paigale. Uus külaline juba nii wara? Serty jõustus nagu elektriseeritud piisti puutüwede wahela, piis kowasti lastemalmis peos.

ü h e k s a s p e a t ü k k .

Minafarwiku jälgedes. Kinnipüütud. Wabadus kutsub.
Walge naine.

Roderiksen ühes kahe teise rootslasega ja saatjate neegritega asusid laagris Kuumba jõel. Senini oli neil inglastega wõrreldes rohkem õnne olnud. Kapstadisti olid nad palganud omale wäikese rannawõidu auriku, mis neid otse mereteed tõi üles Kesk-Aafrika kallastele, nõnda, et pakk ja tülitaw maareis ära jäi. Ka rannalt olid nad jatkanud tänaseni oma edasitungimist sihemaale ainult weeteel, sõudes paadiga Ugambi jõge mööda üles, kuni jõudsid selle ülemharule — Kurumbale. Ja siin nägid juba mõnepäewase ringwaatamise järele olemust, kellest wõisid kõige kindlamini arvata oma otsitawat ürginimest.

Tiheda padriku jermal olid nad kaotanud ta filmist jama kiirelt, nagu ta ilmunud. Roderiksen ühes oma tea-

dušlike sekretäri Ewen Segesferiga, kes oli omaette suur nupumees, efinesid koos uurimisjalga peaaajuna, kuna neegrid ja kolmas kaaslane, ajalehes üleskutse peale ilmunud juhusteotsija Stokholmist, Eugen Bergman, kujudasid enesest ainult tarwilikku lihttööjõudu. Uurimisjalk oli varustatud toidumoonaga mõneks nädalaks ja mõnejuuguste muude tarberiistadega, mida armas Roderiksen tarwis minewat oma ürginimese jälgimiseks ja tabamiseks metsikute dshunglite keskel.

Oli raske otjustada, millises sihis nüüd tagaajamist jatkata. Nii otjatu, kui oli neid ümbritsew dshungel, olid ka wõimalused otjimiseks. Segesfer arwas siiski järeldada wõiwat, et kuna kõik loomad oma janu kustutamiseks wett tarwitawad, siis ometigi kõige rohkem lootust on tagaetatwat tabada jõe ümbruskonnas wiibides.

Roderiksen, kes oli alguses tahtnud otse tihnikusse edasi tungida, pidi tunnistama, et esitatud mõte õigem oli.

„Seal wõime, kui mitte otsekohe äraeksjida, siis küll kindlasti mõne uue hädaohu otja sattuda, millisest need padrikud otse kubišewad“, arwas Segesfer õigusega.

Nii lahkusid nad järgmisel hommikul peale ahwinimese kohtamist oma senisest laagrist, walged kolmefesi liikudes kaldal, neegrid aga jõudes paadiga mööda jõe alla. Mitu penikoormat olid nad jõudnud juba edasi, kuid ei näinud ikka weel midagi, mis neid humitada oleks wõinud. Korraga, kui lõunaaeg juba kätte oli jõudmas, jätsid neegrid paadi jõel seisma ja näitawad põõsastest kaldale jõudnud walgetele mingi nägematu kogu poole, mille liikumisel hõljusid pillirood eemal kalda ääres.

„Jõehobu?“ arwas Segesfer.

„Ei tahaks uskuda. Senini pole meie neid nendes piirkondades weel näinud“, wastas Roderiksen.

Pillirood löid laiali ja kaldale, lagedale astus ilmatu kole loom.

„Ninašarwik!“ Nüüd ei tohi kuulidega kofku hoida! Ainult kogupaukudega lasta. Wähe sihtida!“ hüüdis Roderiksen taja, sest ta teadis, et ühe pauguga ninašarwikut maha ei wõta.

Rõlas esimene paukuderagin. Loom jooksis edasi mööda kallast. Weel sihtisid mehed korraga, — jooksjä kuffus maha paindumata põlwedele ja jäi lamama. Mehed jõöstusid ligemale. Loom ei liigutanud enam. Üks

kuulidest oli tabanud filma, mis nähtavasti tegi talle rutulise lõpu.

Kuid nad nägid ühtlasi, et ninajarmiku keha, tema paks nahk oli nagu äestatud ileni merijeks, lihatiigid tolfnejid lappidena alla.

„Sjegi jarm on tal löödud peaaegu pahupidi!“ leidis Segesjer. „Ega ometi meie kuulid jarnast hävituft ei teinud.“

„Tal on wißt enne meid mõne tugewama wastajega heitlemine olnud“, otjustas Roderiksen.

Mõistmatult seijatafid nad weel tiiki aega maaslamawa hiiglaste juures, liikusid siis ettemaatlikult mööda kallast edasi. Ninajarmiku teed näitas lai mahatallatud rada kaldäärjes mõjastikus, kuni umbes tunni aja pärast jõudsid nad wälja lagedamale kohale, kuhu lõppes laastatud rada.

Muljutud rohi ja wärskelt merijed karmatüfid maas näitafid kohta, kus arwatavasti kokkupõrkamine ninajarmiku ja kellegi teise looma wahel ajet leidnud.

„Aga siin on ju inimese jäljed liimal“, leidis korraga Segesjer.

„Wõib olla, on nad ka ahwi omad“, arwas Roderiksen, filmitjedes neid lähemalt. „Warmaste wahed on weel laiemad, kui neegrite jalajäljel.“

Peale nende leidus weel hulga jälgi, mida wõis pidada kas lõwi ehk leopardi omadeks. Neegrid, kes paadiga kaldale jõudnud, tunnistasid, et neid jätnud lõwi ühtlasi teatasid nad, et ahwi jäljed kõrwuti lõwi omadega ulatawad kuni alla jõe kaldale. Uurides neid kuni kaldaliiwale, nägid nad, et jäljed sinna lõppesid.

„Mõlemad on ujunud üle jõe“, arwasid neegrid.

Teijeltpoolt kaldalt ulatas kaugele wette pikk mahalangenuid puutümi. Sellele olid nähtavasti sihtinud üleujujad.

„Need kõrwuti jäljed lasewad oletada, et nende omatüfid omawahel õige hästi läbi saamad“, imestas Segesjer. „Aga ahwinimese jeltjis, keda meie nägime, oli ju leopard, kuid mitte lõwi...“

„See üksi ei tarwitse meid teisele arwamisele wiia. Wõib olla on meie saladuslikel imeloomal kõik õshungli elanikud sinasõpradeks“, ütles Roderiksen teatawa humooriga.

„Noh, mis siis muud, kui kähtu järele üle jõe!“
arvas ka Bergman omalt poolt.

Ning nad läksidki, peale jeda, kui lõunajöögiks vähe peatanud, kohe teisele kaldale, tõmbajid paadi kuimale põõsastesse, ja leidsid ka lühikeste otjimise järele mõlemad jäljed uuesti üles, milliste järele tungisid ürgmetša joistesse padrikutesse, edasi warjuliste hiiglaste wahela üle langenud puutiwede, läbi takistawa liaanide wõrgu.

Kümmel korral oleks nad kaotanud jäljed oma eest, kuid neegrite ojaw tundmine aitas neid ikka uuesti leida. Wiimaks muutus maapind metsas kuimemaks ning tee läks üles mägedesse. Parajasti tahtsid nad uut peatust teha, et wähe puhata, kui jäljed korraga lõppesid, ehk õigemini ainult weel lõwi jälgi näha oli, mis aga senisest sihiist järsku kõrwale pöörajid. Neeger, kes sammunud jälgedenäitajana kõige ees, seisatas nõutult, langes siis hääletult maha. Teda ei rabanud lõök mingi kõwa asjaga pähe. Pealuu oli siisse murtud. Suuretõtanud kaaslased leidsid kõrwalt juure fookuspähkli, millega nähtawasti eemalt wiisatud. Kõhfunult ümber waadates nägid nad korraga ülewal puu otjas juure ahwi walendawat fogu ladma warjus.

„Dodate wähe, küll ma ta kahjutaks teen!“ hüüdis Segesser, päästes põnewuses lahti oma pauna paelu, et sealt midagi otstida. Kuid tagaetaw ei ootanud, — ruttu libises ta alla tihnikusse, et tõtata üles mööda ahtakest mägitteed. Tagaajajad jõustusid ta järele, surnud neegrit paigale jättes.

Põgeneja nende ees oli tõesti Ghoc. Ninasarmiku seljas metsatihnikusse kihutades oli tal korda läinud puuotjast peakohal finni haarata, kuna meeletu loom edasi tormas. Paar korda oli ta käinud hundiratast ringi ümber mibutawa otja, mis wõttis finni suksumise hoo, kui ta pärast uimaselt otjast lahti lastes maha langes. Üles tõustes läks ta tagasi lagendikule, kuhu jäänud lõwi. Ettewaatlikult ligines ta maaslamawale loomale. See tõusis püsti, — waikselt wahtisid nad üksteise filmadesse, kuid, kui Ghoc alla kaldale hakkas liikuma, et liginemas koidumalges üle jõe ujuda, — astus ka rahulikult tõsine lõwi tema kõrwal, ning nähes Ghoci wette laskuwat ja teisele poole ligemale puutiwesele ujumat, kargas ka tema otjustawalt järele, ja mõlemad astusid edasi hämardawas

metša, nagu oleks nad astunud kõrmu nii juba päevade kaupa. Tänuulik kõrbeuningas näitas Ghocile oma kõige usaldavamast sõprust.

Ghoc tundis headmeelt oma uuesti kaaslasest, kes tasandas oma ilmumiseega tema mälestusi, mis wiinud teda ühksindusse. Ta pidas filmas oma otjustatud sihti, — jõuda üle, mägedesse ja sinna peatama jääda. Nii juba mõni tund kaheksa astunud olles, haistas lõvi nähtavasti korraga mõnd jahisaaki ja kadus tihnikusse. Kuna Ghoc end just näljasena ei tunnud, arwas ta paremaks oma kaaslase tagasiilmumist siin rahulikult ära oodata. Ta teadis, et ta tagasi tuleb.

Seal nägi ta inimeste jalga tungivat läbi padriku oma kannul. Juba uuesti jälgisid nad teda. Ubitus vihas haaras ta käepärast koofuspähkli ja wirutas esimesele tulejale alla pihta. Sibises siis maapinnale ja tormas pikfada hüpetega üles mäkke. Dotas jälle mürtsuwat müristamist enesest mööda wilistawat, kuid ei kuulnud midagi.

Mehed kuueksa jooksid ta järel, püüdes mitte kaotada teda filmist. Paari minutiga jõudsid nad üles mäeharjale, Ghoc umbes wiiskümmend sammum nendest ees.

Ta kadus üles palmide latwu. Nüüd hakkasid kuulid wihijema.

„Ärge pihta laske, ärge pihta laske!“ karjus Roderiksen. Nad tahtsid teda uuesti alla hirmutada. Ghoc tormas mööda puid edasi. Wahed läksid harmemaks. Ta oli sunnitud alla tulema. Jooksis siis üle lageda kuni kiltmaa jermal kaswawa noore palmide salgani ja kadus sinna latwu.

„Nüüd on ta meil käes!“ hõiskas Segesjer. „Teisele poole kaljuserwast alla ta wabatahtlikult ei hüppa!“

Rähku kiskus ta oma paunast mingi pika toru, jooksis teiste ees kuni palmide salgani, filmas põnewil kogu ühe ladma wahel, — ning lai juga lämmatawat wedelikku wihijes Ghoc'ile wastu filmi, tegi ta üleni märjaks.

„See ei tapa teda, toob ta aga tingimata alla“, seletas Segesjer mõidurõõmsalt.

Ta tõesti, Ghoc ei lämbunud, ei ta hingas wabalt, kuid nuttis, nuttis filmapimestawalt, nii et pijarad jooksid ojana. Rohmetult hõõrus ta filmi, kuni tundis, et

pea ringi hakkab käima, ja abitult puuladmaist maha lohises. See oli kange tubaka leem, millega harilikult ahwe elusalt püüatakse.

Kohe olid tagaajajad ta juures, otsides kõie, millega teda siduda. Kuid tundes mõdraft puudutust oma küljes, kargas Ghoc weel wiimasel filmapilgul sirgu ja wirutas ligitormanud Bergmanile hoobi näkku, mis muutis üheks weriseks haamaks selle filmakoopad ja otjaesise, lõi weel Roderiksenile sama rusikaga rindu, nii et see tuikuma löi, kuid siis tõmbus Segesjeri wiisatud filmus kofku ümber ta kaela ja kiskus ta pitäli. Roderiksen tõukas teda püüspäräga meelekohta, — kõik kadus ta filmist.

Uuesti ärgates leidis ta end liikumatult nõõrituna finni, lamawat maas endisel kohal.

Wähe eemal asusid ta waenlased ja urgitsesid midagi. Bergman oli pea hinge heitnud ning nad olid sunnitud teda siiajamasse maha matma.

Werine püüdmine oli lõppenud. Ghoc'ile tehti otjadest kandraam, kaks neegrit tõstsid ta õlgadele ja jalk liikus mäest alla tagasi jõele. Meeste seas walitfes waikus, mida rõhusid päewa kohutawad sündmused. Shtu oli käes, kui leidsid üles paadi pöõsaste warjust. Üühikest aega pidasid Roderiksen ja Segesjer oma wahel nõu, siis otjustasid nad pikemalt peatamata kofhe allajõge sõudma hakata, et oma kardetawa hagaashiga wõimalikult ruttu rannale inim-asundusteni jõuda.

Kaldale tehti tuli üles. Söödi waikides õhtueinet. Ghoc maatas kõike eemalt lamades põlewal pilgul. Siis tõsteti ta paati ja sõit wiimastest päikesekiirtest walgustatud jõewoogudel algas. Tinajelt oli raskeunud meri Ghoci nõõritud liikmetesse. Wõimata oli end liigutada. Sõõlega sõudsid neegrid pärimett. Ghoc lamas paadi päras. Paadi otjas tema peakohal istus Segesjer, hoides püüsi pihus, filmitedes mõttes tumenemasse wette. Roderiksen asus teiselpool otjas paadi ninas.

Nii olid nad sõudnud juba ligi tunni, kui korräga kuulbus kaldalt tume aigutaw mõirgamine, mis paisus järjest kohutawamaks, pimenemas öös.

„Tõwi!“ kihwatas läbi paadisolijate.

Ghoc tundis end nagu elektriseeritud. Nimas tundmat oma lahkunud rut hiiglast, kes hiilinud järele nende jälgedes, haistes edasi nende kannul piffi jõge. Ta unus-

tas oma köidikud, jõustus püsti, need lendasid ämbliku-
wõrguna apralt laiali igale poole, ning Ghoc häaldas
jälle wabalt oma metsikut dshunglitehüüdu, nii masenda-
walt, nii werdtarretawalt, et Segesjeril ta seljataga teel
juulaffe finni jäi ja filmalaud kangehunult finni waju-
sid. Mõne filmapilgu oli paadis kõik liikumatu. Mõttetu
liigutuselga haaras siis toibun Segesjer Ghoci olast,
kuid walgutiirusel pööras see end ümber ning pühkis oma
puudutaja sulpsatawasse wette. Kohe kuulusid uued
sulpsatused, — need kadusid neegrid wabatahtlikult paadist.
Pärani silmil tõstis Roderiksen teises paadiotfjas masin-
likult püksi, aga ei saanud weel sihtida, kui juba Ghoc
oli ta juures, ringutas finni püsfirauast, pauk käis õhtu
ja ehmunud Ghoc wajus üle paadiääre wette. Sasis weel
finni paadi äärest, tõmbas selle oma kuffumisega kõliseses
küljeli ja ujus siis tagasiwaatamata kalda poole.

Ta ei ekfinud. Kuimale jõudes ja end raputades,
kuulis ta waritsewaid samme liginemat põõsaste pimedu-
sest ja tundis tumedas fogus kohe ära oma uue jõbra,
kes talle nii kiindunudult järgnenud. Nad rändasid tagasi
kohale, kust tulnud minewal ööl üle jõe pikki mahalange-
nud puulatwa ja ujusid kahelkesi uuesti üle. Ghoc oli
otfustanud ümbrusest päriselt lahkuda.

Läbi öö ja terwe järgnema päewa tungisid nad edasi
otje lõunasse, peatades teel niipalju, kui nõudis nende päe-
wane jahitarwe. Kahelkesi koos kujutasid nad eneseft jar-
nase jõu, mille eest iga dshungli elanik juba kaugeft taga-
nes, kuna ainult äärmiselt arenenud kuulmise- ja haist-
mise wõime kaudu said nad ligineda nendele, keda mär-
kinud oma ohwriteks. Suhtus aga teel midagi ettetulema,
mis mingisuguseks hädahuks wõis kujuneda, siis andis
sellest juba aeglasti lõwi rahutu mõirgamine teada. Ta
taganeda nad ju kahelkesi ei tarwitsenud.

Midagi ei seganud nende üksluiset rännakut, kuni
alles järgmise päewa õhtul laia tihniku äärde wälja jõu-
des lõwi korruga ootamata seisatas, sabaga mööda maad
liifutas ja rahulikult mõirgama hakkas. Ghoc waatas talle
otfa, — lõwi jäi rahulikumaks. Nad läksid edasi kuni
lagendikuni, ning seal nägi Ghoc jälle inimesi puutiwede
mahel, ja nende keskel seisis — walge naine.

Rümmes peatükk.

Päästjad filmad. Tagasi metsa. Seletamata forjus.

Dotamata üllatuselt haaratud, jäi Ghoc pilguks üksi-filmi tunnistama jeda nägemuslikku loogu püsti teiste seas jeal eemal, ning ta meessooline instinkt tundis kohe jelles walges näos, jelle hirmust laiunud filmades wastandit enese olewusele, — imelist naisinimest, jarnast, mil-lijst ta enesele warem kuidagi ettekujutada ei osanud. Mingi jeletamata tung fiskus teda wõimjalt edasi=paigalt jelle olewuse poole, ning ta unustas täiesti kõik hädaohud, millistesje ta jattuda wõiks. Unustas ümbruse, teised inimesjed jelle nägemuse ümber, löwi, kes rahutult ootas ta kannul. Läks edasi, et wastupanekuta ligineda nende filmadele, kes teda peatamata tähistasid.

Weel ei laisknud keegi puujuurtel, — igaiks neist aimas forraga, et nägid enese ees ootamata olewust, kes kõige rohkem wõis olla see, keda nad otjimas, kes niuwõrd erines esimeselt pilgult igast harilikust ahwist, nagu neid dshunglites rändamas tuhandete kaupa. Kuid jai Ghoc mõne jammu edasi, tuli tema tagant padrikust järele la-gedale löwi, ning teda filmates ei suutnud wana Tawiah, jelle weresooned alles wabisesid tema esimestest möirga-mistest, enam pidada oma alalhoidmise tungi, — haaras püssi ja laskis peaaegu sihtimata.

Sellest kärgatusest kihutatud, jööstus Tugail ette ning oli ühe hüppega laiskja kallal all puujuurel. Niiid tor-mas ka Ghoc kiirelt tema järele, ning enne, kui keegi mil-lestki öieti aru jai, oli ta wõtnud oma jeltsilise turjast, haaranud pihku jelle lafa, ning Tugail, jelle käpad neegrit wast puudutada jaanud, tõusis üliinimlise jõust tõstetud, tagurpidi õhku ja käis tüki maad tahapoole jelili maha. Tõusis jalule, kuid ei hüpanud enam, waid jäi tummalt toibuma paigale.

Samuti paigale jäi Ghoc, jelt ta oli niiid jõudnud otse nende filmade ette, kes teda nii masendawalt, nagu kutsunud. Mõistuslikult küsimal, ootawal pilgul wahtis ta nendesje.

Leffinud waikest jegasid ainult Tawiahi wärisewad ohked, kes painajalikust hirmust aetud uuesti kõrgemale puujuurtele teiste taha taganes.

Serty näis mõistwat niiid jeda erilist tähelepanu,

mida see metshiiglane talle näitas, mille tõttu nähtavasti wiimane ka paratamata werewalamist taistanud oli. Ta tundis end julgemana. Pööras Uusi poole, kelle püsiile ta juba warem oli pannud keelawalt oma käe, ja lausus:

„Ght saame nendest tapmatagi jagu.“

Waatas siis uuesti Ghoc'ile otja ja näitas lõwi peale, kes rahutumalt urisedes jälle ligines.

Ghoc mõistis teda. Mõistis jeda sõnadeta kõnet, mis kostis jelle imelise naise filmadest. Astus Tugailile wastu, laskus sõrmedega jelle kaharasse lakasse, jurus tema pea ligi oma külge, kummardas ja näis talle rääkimat midagi kõrwasse. Waatas siis jälle üles ja seifid nii mõlemad liikumata elawate raidkujudena oma wastaste ees, metsikute dshunglite elawa kehastujena imetlema tsiwiliseeritud inimõistuse wastas. Dotasid kartmata rahulikult.

Urusaamatuse hirm, mis nende ilmumiseega ägeda kõuepilwena oli kogunemas inimeste kohal, näis hargnemat mingiks täiesti ootamata rahulikuks lahendujeks.

Senini keeletu Gemp tähendas kartlikult Gertyle:

„Kas saaks neid weel tähelepanemata maha lasta?“

Tema küsimist wastujeta jättes, lausus Gerty nõrgalt naeratades:

„Kui ta tõesti meie ahw on, siis on nüüd tema meid finni püüdnud.“

Süüppas siis kergelt puujuurtelt alla Ghoci juure ja küüsis ufaldawalt: „Tahad ja siis meie ahw olla, mis?“

Lõwi taganes waihselt Ghoci sõrmede wahelt, läks eemale ja heitis kaugemale maha õhtupäikese wiludasse rohusse. Üle ahwinimeise karmadeta näo libises nõrk ilme muudatuse wina, mida mõis tõlgitseda meeliklewa naeratusena jelle nii kummaliselt kaetud walge naisolewuse liginemise puhul. Argliselt kummardas Ghoc ja silitas taja Gerty läikimat ratsajaabast, waatles siis weel neid imelisi katteid tema ümber, mis jarnanesisid nende meeste omadele, kes paelutanud teda puuotsast seal kaugel, kuid ei, ei, — see fiin pidi olema fiiski samasugune naine, nagu tema ema Urssa ja teised naisantropoiidid sugufonnas, kuigi tema hääl oli palju mahedam nende lobijewast kriiskamisest.

See hääl oli see, mis teda lõpulikult kõitis jelle nägemusliku olewuse wõimusesse, mille helidel ahwardusid

ununeda kõik jünnipäralised siledemed metsiku õshungliga tema seljataga, ning seda kord kuulnud olles, ootas ta nüüd jälle panetamas põnewuses, mil awas see naine jälle oma helisema suu ja ütles talle midagi mahedalt omas mõistmata keeles.

Oli lõwi eemale läinud, tulid ka teised puujuurtelt alla ja ümbritsesid Ghoc'i aupakkisus ringis. Ei olnud kahtlust, et ootamata juhul neid kokkuriimanud oli otsitava ahwinimesega. Graforraliselt hele nahk ja wähe arenenud karmakasw, õige ligidane sarnadus harilikku inimese kehahitusele, tunnistasid seda mõimjate liigetega hiiglast selleks, kelle leidmiseks nad ette wõtnud selle nii peadpööritava teekonna. Sõi küsimuseks, kuidas teda siit õshunglite keskelt wälja wiia, sest tema wägiwaldsest waldamisest wõis nähtawasti waewalt juttu olla.

„Smelik,“ arwas uus, „mis sõprus peaks olema temal selle lõwiga?...”

„Sah, see naabrus on tõesti wastumeelt,“ ütles Gemp eemale piiludes.

„Ma usun, et kui meie selle hiiglasega enesega hästi läbi saaksime, siis ka lõwi naabrus nii kohutaw pole,“ tuli Gerty otsusele.

Õkki pööras metshiiglane pika sõnadewalinguga Gerty poole, millistest kurguhäältest aga wõimata oli midagi aru saada. Ta pööras end ümber ja sirutas käe tihniku poole, nagu kutsuks ta sinna enesega kaasa.

Õht küll Gerty tema tahtmistest midagi ei mõistnud, tundis ta siiski üleolewat rõõmu sellest erilisest tähelepanust, mida see karmane olemus tema wastu näitas, sest tema naiselik instinkt ütles talle juba algusest, et selle hiiglase jõud on paindumas tema silmade kaudu tema wõimusesse.

„Dota, mu pois, oota!“ ütles ta. „Küll meie wiime sind sinna, kus sul ehk mitte halvem ei ole, kui siin lõwide seltsis.“

Pani siis käe karmasele käewarrele. Ghoc langes istufili. Nii ootamata rabawalt oli mõjunud see õrn puudutus. Waatas siis waluliselt paluwal ilmel üles oma wõrgutaja otsa. Lausus jälle midagi, kuid asjata.

Sööstus siis piüsti, metsik ilme näol, nii et kõik hirmul kaugemale taganesid, pani siis karmelt jooksu metsa

poole. Üks filmapilt, ja ta oli kadunud puutiimedega vahele, maast ärganud lõvi tema taga.

Nii tuhinal kiirelt oli ta läinud, et keegi õieti pilgustadagi ei saanud.

„Otijs kõik karunaha jagamised...“ lausus Uus peale pikema vaikuse.

„Ma usun, ehk saame teda veel näha,“ ütles Gerty mingi sisetuse weendumuse sunnil. „Sgatahes, kui ta meid ka ise enam üles ei oti, katsume teda siiski homme jälgida. Ehk ei läinudki ta nii väga kaugemale.“

Nad pöörasid tagasi üles puujuurtele, kuhu oli jäänud jurmaheitluses kuulo. Leidisid ta furnuna. Gühikese sündmustiku vahel oli ta teha veel hangumata soe alles lahkunud elust, kuid ükski märk ei tunnistanud enam hingamist ta rinnus. Rahulik ilme uinuval näol, ei teadnud ta midagi enam nendejt külalistest, kes ilmunud ja kadunud vahepeal, kelle otsimisele juhtumisi siia kaugemale oma põhjamaisest sünnikohast ohwerdanud ta oma elu.

Weel täna otjustasid nad teda maha matta. Walisid koha samade puujuurte alla, kus ta lamanud, ning õhtu-päikese weeredes weretawate dshunglilatwade taha kerkis puujuurte warju märskte mullaküngas, mida nad katsid õksadega ja langenud puutiimedega dshungli loomade eest. Tegid siis tule maha, istusid, walwasid ja ööbisid siinsamas. Keegi dshungli elanikkudest ei seganud sel ööl nende rahu. Kostis ainult kusagilt kaugelt mingi tume madal häälitsemine, — võib olla samalt lõwilt, kes muljunud wana Tawiahi.

Järgmisel hommikul pidasid nad uuesti nõu, mida nüüd ette wõtta. Kas katsuda otjida oma ahwinimeste seniste jõududega, ehk minna tagasi alla Volta asunduseni, et kõwendada seal oma salka ja alata siis uuesti. Gerty oli arwamisel, et kuna ahwinimene arwatawasti pole lahkunud kaugemale, siis võiks nad teha katset tema jälgi korraks samast ümbrusest weel otjida. Uus oli sellega päri.

Semp oli wälja otjinud kaardi ja uuris seda hoolega, et umbes findlaks määrata kohta, kus nad wiibisid. Waatas siis üles kaaslaste otja ja ütles:

„Tagasi Volta asunduseni tuleks meil minna wähemalt 250 ehk termelt 300 penikoormat. Aga nagu mulle pais-

tab, pole meie rannast mitte veel väga kaugele kaldunud. Kui siit edasi otse läände minna, võiks mererand olla kõige rohkem 130—140 penifoorma kaugusel. Ehk saame ka seal abi, kui tarvis. Kui seal ümbruses aga mõni walgete jaam oleks.“

Uuesti jüvenes ta kaardisje.

„Rigem afundus, mis seal märgitud, oleks väikene jadam Ugambi jõesuus. Sinna oleks umbes 200 penifoormat, sest ta asub rohkem põhjapoole“, leidis ta.

„Runa dieti täiesti ükskõik on, kust meie omale toetust saame, ning et see siht umbes meie ahwinimese ilmumise sihiga ühte langeb ja meie teel teda ka ehk veel leida võime, peaks juba siis sinna, Ugambi jõe poole tüürima,“ arvas uus selle peale.

Nii nad ka otjustasid. Läksid minema, jättes oma furnud jeltjilise puhkama siia jügamale dshunglite põue.

Terme teefonna kessel ei näinud nad aga ahwinimesest enam jälgegi. Küll tulid nendel tee peal ette mitmedki juured ahvide karjad, kuid oma terase maatlemise peale ei silmanud nad ühtegi nende hulgas, keda oleks võinud pidada jarnaseks sellele walgele ahwile.

Kolmandal päeval jõudsid nad ühe neegri küalani, kus kuulsid, et rand juba õige lähedal asub. Ugambi jõesuu pidi olema veel ainult poole päewa kaugusel. Peale tarvilise peatuse puhkuseks, lootsid nad juba õhtuks pärale jõuda. Kõikide järelepärimiste peale ei teadnud neegrid kahtlasest walgest ahwist midagi. Tuli leppida sellega, et pärast varustuse uuendamist ja meeste juurdepalkamist rannalt dshunglise jälle tagasi pöördä.

Külast palkasid nad teejuhi, kes neid otsemat teed rannale pidi wiima. Said nad aga külamäramast uuesti wälja astuda, kui forraga tee äärest põõsastest hüppas wälja suur karmane kogu wälkuwail filmil, jõöstus Gerty juure, kes astus rongi keskel, ning wiskas selle ette prantsatades turjalt mingi werise korjuse. Gluta koha jäi kummuli laiali liiwale, ajude taignana walendades jisselöödud kulaft. Riided olid kistud narmendamalt tükkideks.

Wiskaja seisatas korjuse tahä. See aga seletas midagi õhinal.

ü h e t e i s t k ü m n e s p e a t ü k k .

Häwinenud wõistleja. Lootuseta ettepanek. Laewalt kadunud.

Ohmunud imestuses waatas Gerty talle otja, tundis temas kohe jelle, keda nad kaotanud, — walge inimahwi jealt seljatagast dshungilagedast. Kuid seeford tuli ta lõwita. Ja mis pidi tähendama see kohutaw furnufandam, mahawisatud tema ette? Gerty tähistas ürgolewust oma wastas ja katsus leida eneses seletust tema ilmunisele. Sakkas kohe seda mõistma alateadlikelt.

Wahepeal olid ka muud rongiliikmed kogunud ringi ümber kahe elawa ja kolmanda furnu. Kuid Ghoc'i ümber jäi ring tühjaks. Kõik hoidsid end warjatud jubedustundel wõimalikult Gerty seljataha, kellest juba aimasid otsemat wahemeeft selle oma otsitava ürgolewusega. Ghoc, kes wibutawatel kätel oli arusaamatus keeles seletanud Gertyle omi ürgolewuse mõtteid, jäi korraga wait ja taganes kuni teeäärse wõsani. Gerty oli astunud korjuse juure, teda nagu eemale tõrjudes. Ja Ghoc kartis teda, seda näilijelt nii õhulist ja kerget walget naist, kelle õrn ootamata puudutus teda jälle ehk istukile paiskas. Waatas siis tähelepanelikult paigal, kuidas inimesed kumardasid tema toodud korjuse üle, seda ligemalt silmitsedes.

Surnu wälimus, tema riietus tunnistasid teda eurooplaseks, ning küsitawaks jäi ainult, kuidas ta sellele dshunglielanikule ohwriks langenud. Uus pööras ta seli, otsis läbi ta riided, leidis taskutest lõpuks peotäie paberisi, millest wõis ehk selguda tema isik ja senine saatus.

Mhnelts hakkasid nad neid läbi sorima. Leidsid muude dokumentide hulgas Rootsi wälispassi, millest järgnes, et tema omanik olnud Stokholmi teaduste akadeemia liige Gunnar Roderiksen, — see, keda nad kogu aja pidanud oma kardetawamaks wõistlejaks, uue Tarzani otsimistel. Leidsid weel tema päewaraamatu, kus tähendatud üles tema ja ta kaaslaste senised juhtumused, kuni filmapilguni, kus nad ürginimese kinnipüüdnud ja walmis olid temaga sõitu allajõge algama. Kuhu olid aga jäänud teised tema kaaslased, kuidas oli pääsnud see saak siin nende kättest, kas pidi oletama, et Roderikseni salik dshunglite padrikus wiimse meheni hukkunud, — need olid küsimused, millistele keegi wastust ei teadnud.

Waikest silmitjes Gemp oma huffunud wõisilejat, mõtles jeda kummalist juhusterida, mis temale otjitawa jaagi iseeneest kätte toonud, jeda ennaft aga weel nii wähe oli tundma õpitud. Pidi temas oletama jama we-rejanu, mis omane kõigile dshungiloomadele, mis nähta-wasti sundinud teda tapma jeda waeft loodusuurijat siin maas, ehk pesitjes temas siiski kas wõi mõni jåde sünni-päralist inimlikkust. Milliste mõtlemiste tõukel oli ta lahkunud, nendest, neid esimeft korda kohates, et tappa jeda oma wastast, jeda nähtawasti wihtas, ja tuua teda Gerty jalgadele, kelle wastu tundis mõistmatut kiindu-must?

Kui kaugale pidid arenenud olema tema tunde-meelte wõimed, et ta eestimata jai ära käia wõib olla ja-danded penikoormad, otjida jälle uiles need jäljed, mis tõid teda tagasi selle walge naise juure, kellest nähtawasti arwas ärateenida rahulolemist ehk headmeelt selle mehe tapmisega?

Lõwi oli oma kaaslastest nähtawasti maha jäänud, ja nii wõis loota, et teda üffinda seekord ehk kergem on meelitada jalgaga kaasa tulema. Tahtmata mõtles Gemp siinjuures Gerty peale, tähelepannud olles jeda imelist mõju, mida ta ürginimeses äratanud.

Siika weel seisis Ghoc teiste seljataga, wahtis Gerty tegemust ja ootas. Rühidalt pidasid nad nõu; ei jäänud ju muud üle, kui Roderiksen siia jamasje maha matta. Gemp omandas tema paberid, otjustades ligemast walgete asundusest selle uuriija kurwa lõpu üle kultuurilma teateid jaata. Peale waike matmisetalituse, mida Ghoc kuidagi ei püüdnud segada, otjustasid nad koge edasi minna. Gerty pööras meelitawate sõnadega Ghoci poole, kaunis kindel eneses, et see wabatahtlikult kaasa tuleb. Ja ta ei eestinud: ehkki Ghoc tema sõnadeft vähematti ei mõistnud, kuid selle eest mõistis ta jeda nähtawasti sõbralikku mahe-dat tooni, millega see walge naisolemus teda enesega kutsus, ja nii läks ta tõrkumata sõnakuulelikult tema jälgil.

Päewane kuumus ummistes dshunglites, mis pilkas-tel öödel harilikult lahenes õhtrateks wihmawalinguteks, oli oma kõige kõrgemal tipul. Näis, nagu ei suudaks reisirjad enam kanda ihuliikmeid oma õlgadel päikestirte masendawa rahe all. Raisuft wenisid igaihe mõtted ajude

kuumafsköetud pealagede ümbrikus, mida maewalt meel
faitjes õhurikas ferge forffiwer. Minult Ghocile näis
üfksköifne olemat edasiliikumisel see küpsetaw kuumus.
Smelise fergusega tungis ta paindum teha Hertu jälgedes
läbi puuderägastiku, ja kui ta paaril korral teiste ehma-
tuseks silmist kadus, oli ta kohe jälle tagasi puu otiaht,
kuhu ta üles libijenud, et tuua meeleheaks Hertule mõnd
banaani, mida see ka igakord nähtawa üleolemisega wastu
mõttis, alateadliiselt kindel oma mõimusele jelle ürgole-
muse üle.

Nii Gemp, kui ka Uus jälgisid mõlemad teraselt ahw-
inimese liigutusi, ning Gempile näis, kui tunneks ta lõt-
munud ajud teatud tuskta jellest heast wahekorrast, mis
walitjes Hertu ja jelle õhunglite looma wahel, kelles ta
tahtis näha ainult oma uurimiste asjalikku esemet, kuid
kellel nähtawasti ei puudunud osalt need enamarenenud
waimliised omadused, mis ligindasid teda inimesele.

Ta mõtles juba jelle peale, kuidas rannale jõudes
ahwinimest mõimalikult ruttu mõnele laewale toimetada
et see enam nende käest kaduda ei saaks õhunglitesje ta-
gasi. Ta ruttas nende mõtetega. Uwaldas neid üfki-
asjaliselt oma kaaslastele. Nihutas end ühtlasi Hertu
kõrwale ja küis:

„Dlete Teie jüiski üldiselt rahul meie senise uurimis-
õnnega, mis Hertu? Meie waewad näiwad lõpule jõud-
mat.“

Hertu wastas wäsinult: „Jah, kui see saak ikka ka
edaspidi nii sõnakuulelik on, nagu täna senini, jüis mõime
ehk lõputagajärgedes kindlad olla. Aga ehk tuleb talle
meel oma sõber, lõwi meele, ja jätab meid jälle üfki.“

Gemp ei uskunud jeda. Wähemalt ütles ta:

„Ma olekfin õnnelik, mis Hertu, kui mina teiega
alati nii heas wahekorras saakfin olla, nagu nähtawasti
see õhunglielaniit praegu.“

Säbenes jüiski eneses wähe jeda ütelist, millest mõis
wäljalugeda põhjendamata armufadedust metsolemuse was-
tu. Hertu senine üfksköifsus tema iisiku wastu oli nüüd
nagu terawamalt esile tulnud, oli teda tahtmata neid sõnu
ütlemata fundinud.

Hertu ei wastanud midagi. Gemp jatkas wähe aja
pärast:

„Ma olen ehk eneselegi wähe ootamata nimetanud“

asjast, mis mind lõpuni rääkima sunnib, kuigi ehk aeg ja ümbrus selleks sugugi kohane pole. Miss Gerty, — juba Londonis Teie näinud olles, ütlesin ma enesele: Gemp, ja oleksid õnnelik, kui mõiksid kord seda naisterahvast oma naiseks nimetada. Et ma nüüd juba nii kaugel olen, — tohin ma kuulda Teie arvamiist selle kohta?”

Gerty oli teda rahulikult rääkida lasknud. ütles siis külmalt: „Ma ei uskunud, mr. Gemp, et Teie selle dshungli elaniku peale nii ägedalt armukade mõite olla. Sätan Teie enese otjustada, kas Teil oma ettepanekule vastust oodata maksab või mitte.“

Nii poolikult haavamalt, kui see ka öeldud oli, mõistis Gemp siiski, et tal vähematki lootust ei või olla kunagi selle tiidruku südant wallata, ja kõike pettumuse kibedust eneses alla surudes otjustas näidata end väliselt võimalikult rahulikuna, püüda sümveneda ainult oma reisi tööülesandesse, — wiia wälja siit dshunglite rüpeist seda leitud, teadusele nii huvitamat inimitaolist olemust.

Ja see olemus näis rahulikum kõikidest, kõndis nii vaikjelt kiindunult oma walitud kaskijanna taga, et armata mõis, nagu mõistaks ta ise käesolewat olukorda nõnda, et ta sattunud jeltskonda, mida ehk teadlikult otfinud ja püüdnud kaua aastaid.

Gemp oli peale lühikese kõneluse tummalt eemale pöördunud ning mingi omawaheline wahetuhtumine ei seganud enam nende edasiist teekonda. Wahepeal hakkas saabuma õhtu, kuid neeger — teejuht ei annud weel ühtki märki liginemast rannast. Peale lühikese mõttewahetuse omawahel otjustati täna jatkata teekonda wiimase võimaluseni, kuni pilkase öö tulekuni, lootuses lõpuks siiski weel täna rannale wälja jõuda.

Nad tegid ka hästi, et puhkega wiiwitasid, sest warsti peale päikese loojenemist, mil ilm juba peaaegu pimedaks oli muutunud, teatas teejuht, et rannani kõige rohkem weel poole tunni tee. Tõesti harweneski pea ürgmets nende ees ja awanes lai liiwane mererand, kuid polnud näha weel ühtki inimasunduse märki ligiduses. Teejuht-neeger arwas, et Ugambi jõesuuni tuleks weel minna ligi pool päewa. Tuli siinsamas ööbida.

Ghoc, nende kaaslane, jäi ka ööfeks paigale, ja kui nad hommikul mööda randa põhjapoolse edasi liikujid, läks ta tõrkumata harjunult kaasa. Soidis end ainult alati

wõimalikult Serty ligidusse, nagu palgatud olles selle kaitseingliks.

Peatamata jõudsid nad lõpuks jõesuuni, kus ajus juurem neegriküla, mis tekinud õieti selle sõrdlemisi elawa kaubanduse tõttu sisetamaaga mööda jõge üles, kuna siia oli ajunud koguwalgeid kaupmehi-wahetalitajaid, ning ei puudunud ka laewaihendus teiste sadamatega rannal vähemate laewade kaudu, millistest mõned ka Euroopa ja Ameerika sadamatega aegajalt ühendust pidasid.

Ohoc näis juuremast inimestekoguist, kes teda uudishimulikult ümbritsesid, alguses wähe kohmetu olemat, kuid ei näidanud ühtki märki põgenemiseks Serty ligidusest. Sempri esimene mure oli järele kuulata, kas mõni laew lähemal ajal ei sõida Inglismaale, ehk vähemalt Kaplinna, kust omaforda kergemini edasi pääseks. Nii iai ta ka teada, et juba järgmisel hommikul üks vähem rannasõidu aurik kaubaga Kaplinna sõidab, ning ajawitmata otjüstasid kõik laewalaele ajuda, et oma dshungli-kaaslastele uut harjumata ümbrust wõimalikult ruttu tut-tawaks teha. Nii nad tegidki.

Ohoc jäi ka laewale jõudes näiliselt rahulikuks, nii et armata mõis, et ta oma kaaslastega jäädawalt harjunud. Sõjel enne ärasõitu, kui laewal kõik juba rahulikult magasid, kuulduis korraga eemalt rannalt lõwi tumedat mõirgamist. Keegi ei märganud, kui warsti peale selle mingi tume kogu laewalt pimedasse wette sulpsatas ja kähku ranna poole ujus. See oli Ohoc. Arusaamata tung oma sõbra järele, keda ta ehk arwas kuulwat selles mõirgamises, dshungli wõimas kutsumine olid wiinud tagasi teda oma uute kaaslaste juurest, nii et ununes kor-raks see mõjuline sibe, mis ühendanud teda oma leitud walge naisega. Ohoc oli laewalt kadunud.

Sommikul mara, kui laew ankrust merele tosjutas, ei märkanud reisiseltsilistest keegi seda enne, kui Serty ärganud oli ja ringi waadates laewalael teda waja leidis. Kuid oli juba hilja. Tuli sõita lähema peatuseni.

R a h e t e i s t k ü m n e s p e a t ü k k .

Wale laewale. Mürgistes pilwedes. Teise ilmakaare poole.

Ohoc uitas ühes Tugailiga padrikus ringi. Lõwi oli teda jälginud mitu päewa, kuni siia rannatihnikusse,

peale selle, kui nad kahetselt Roderikseni ülevalt Kurumba kaldalt, kuhu see üksi kahe neegriga põhjamaajumast paadist kiuwale põgenenud, üles olid otsinud, Tugail teda oma mõimsal kápahoobil jurmas, ja Ghoc tema korjusega üles tihnikulatwu kadus, Tugaili kahe neegriga alla maha jättes. Ka neegrid olid langenud Tugaili ohwraks, ning nendega walmisjaades ruttas ta järele kadunud sõbrale.

Tugail ei kaotanud jälgi, ja nii kuulis lõpuks wiimastel ööl Ghoc tema aigutawat mõirgamiist merekaldal. Nüüd olid nad jälle kahetselt oma kodudshunglites, weel mitte wäga eemal rannast. Kuid Ghoc tundis eneses weel juuremat rahutust, kui oma senises inimeste seltsis. Üks pool tema seesmises loomuses, mis teda mõimsa igatsusega toonud tagasi oma kaaslase juure kodupadrikusse, oli nüüd jätnud oma senise käärimse, oli jäänud rahulikult waikeks, kuid selle eest algas tegewust teine pool tema mõtlejast isikust, seotud wärskte mälestusega kókkupuutumisest uue maailmaga, inimestega, kõige pealt selle kummaliselt wõluma walge naisolewusega. Tundis uut igatjust tagasi, tundis end nagu lõhkikärinatud kahe ilma wahel.

See neseft tuli ta otsusele minna tagasi oma naeratawa káskijanna juure, sinna juurele paadimürakale wee peal, kust ta tähelpanemata põgenenud, kuid ta ei tahtnud ka lahkuda oma kaaslaseft, ja teades juba, et nende senine werejanu tema káskijannale ei meeldiks, oli ta mures, kuidas seda murdjat, mida ta eneses inimesi nähes juba taltjutatud, taltjutada ka oma kaaslases.

Arwas siiski Tugaili enesega kaasa wiia mõiwat, luujsid kahetselt küla ligi kaldal, ja Ghoc pani maksma kõik oma keelawa mõju, et lõwi, kes inimeste wastumeelseft naabruseft äritatud, neid külawahel liikumat nähes, nendele kallale tahtis jõõstuda, tagasi hoida. Nii piilusid nad tihniku ääres, Ghoc manites lõwi waike misele ja wahtis aineti merele, et näha seda liikumat paadimürakat, kuhu öö tulekul Tugailiga tagasi minna.

Minult üks laew paistis ankrus wähe eemal kaldast, ja Ghoc arwas selles äratundwat laewa, kust ta põgenenud. Pööras siis ümber, ja läks ihes Tugailiga kaugemale shunglisse, et öõsel tagasi tulla.

Peale masendawa päewase kuumuse tuli pillkane öö

troopikalise kõuevihmaga, mille meejadesse julas lämmatav kuumus varjustes õhnglummikutes. Wälkjähmatuste walgustusel tungisid kaaslased välja rannale ja Ghoci kutsumisele järgnes Tugail, kuigi wastu meelt, temale läbi õhufese mee ujumistligiduses mustawa laewafogu poole.

Päralt jõudes ronisid nad mõlemad pardale, kus polnud näha ühtki inimhinge, sest kõik magasid nähtawasti wihmawalingu eest warjus all laewaruumis. Waikjelt luujisid nad üksteise järel laewalael, leidsid wiimati lah-tise luugi, mis wiis neid alla pimedusse. Kuni jõudsid pikki ahtakest koridori mööda finnistest uste alla laewa põhja, ronisid üle kastide ja pakside wirnade kuhugi wabamasse kohta, kuhu jäid puhkama. Polnud kuulda ühtki elawat häält plagisewa wihma waikusel.

Gommikul hakkas laew tugewamini õõtsuma, Tugail ärkas oma suikumisest, ja Ghoc tundis rahutust, kuidas nüüd oma kaaslast walge naisolemuse ette wiia. Ta jõöstus Tugailist ette, jooksis ülestõusnud Tugailist ette laewaruumist välja koridori, tõmbas ukse enese taga finni, jättes nii oma sõbra ootama, kuni toob walge naisolemuse teda vaatama. Seljataga kuuldus Tugaili äritatud mõirgamine.

Ghoc tormas trepist üles, kuni seisis korraga filmi silma wastu walge mehega. See jäi ehmatusest keeletult pärani juuga paigale, tõukas siis komistawa Ghoci ätilises enesekaitsetes tagasi trepist alla koridori ja lõi luugi ülevalt finni. Weeretas juure waadi kõrwalt laewalaelst luugile. Jooksis siis kähku kapteni sillale.

Laew, kuhu Ghoc sattunud, oli Englise purjet „Senta“, mis läks Dongo kallastelt lõuna-Ameerikasse Rio Janeirosse. Wana kapten Jackson sadamasillal oli väga kohkunud, kui kuulis korraga lõwi mõirgamist otse enese all laewaruumis. Ta oli parajasti rannalt teele saanud ajuda, ning laewa meeskond õiendas weel alles ülestõmmatud purjede kallal.

Nüüd jooksis tema abilene Colson õhinal tema juure üles ja seletas:

„Kapten, all laewaruumis on ahmid. Suured antropoiidid. Ma liikkasin parajasti weel ühe luugist alla, kui see üles laewalaele tahtis tungida.“

„Noh, pagan wõtku, aga ma kuulsin ka ju ise alles mingit lõwi mõrgamist all!“

„Ei lõwi see küll ei olnud, sest ega ta muidu omeri kahe jala peal ei seisnud.“

„Kas meeskonnast kedagi praegu all wiibib?“

„Ei, mist ainult neeger kofk on omas köögis.“

Nad tõttasid kahetesi luugi juure. See rappus hingedes ja maat tema peal hüples meeletult Ghoci lööfide surmel alt koridorist. Nende jekka kuuldus jälle selgesti lõwi õrisemist.

„Kust see loomaaed sinna küll on tekkinud?“ imestas kapten õlgasid kehitatehes. „Aga oota, Colson, mul on üks mõte. Ehk saame neid kohutawaid elutaid päris elusalt fätte. Ja siis wõiksime nad Nios ehk halwemal juhtumisel Buenos-Airejis mõnele looma aia agendile maha müüa. Kui nüüd kofk seni ainult nii tark oleks ja end köögis hästi lufustab. Temal tuleb nii kui nii ehk wähe kannatada.“

„Beeretame weel ühe waadi jüa luugile, muidu on nad warsti ülewal,“ soowitas hirmunud Colson. Nad tegid seda. Luuk rappus nõrgemalt.

„Kas pöörame ehk sadamasse tagasi?“ küsis Colson.

„Ei, praegu weel mitte. Tule kaasa. Ma mõtlen laewa enne wähe desinfitseerida.“ Kapten tõmbas Colsoni hõlmast.

Nad läksid fähku alla kapteni kajutisje, mis asus ükshikul laewaninas, ja seal sai Colsoe aru, mida kapten teha mõtles. Nad tegid ühijelt wäikeje awause läbi kajutiseina laewaruumi, kus lõwi edasi mõrgas, ning pea tungisid pakjud joad wääwliwuitju, millega harilikult laewaruume desinfitseeritakse, alla laewa põhja, lämmatades õhku põrgulikuis wingus.

Tüki aja pärast tõusis uimastaw suits läbi iga wähepra o ka juba üles laewalaele, ning Colson, kellel kapteni kajutis paha oli hakanud, ja üles tulnud, märkas, et all kõik waikeks jäi.

Korraga tuli talle meele neeger köögis. Ta jookkis tagasi kajutisje kapteni juure ja ütles:

„Aga meie tapame ju waeje Masji!“

„Ole rahulik, ma jätan ka kobe järele. See weel nii pea ei surma.“

Nad läksid kahetesi laewalaele. Uudishimulik mees-

fond oli kogunud finniise luugi juure. Kapten kästis jeda amada. Seadis aga enne revolwri lastewalmis.

Ettemaatlikult tõsteti luuk üles.

Paksud wäänwlpilwed tõusid laewakereist üles, nii et mehed libedate kurtudega laiali jooksid. Läks tükk aega, kuni õhk nii kaugele puhas oli, et jälle luugist alla wõis waadata. Kõik oli nähtawasti waike. Hinge finni pidades ronisid mehed trepiist alla, kapten revolwriga kõige ees. Koridori seinä ääres maas lamas ilmatu suur ahw, nagu niisugust mehed warem palnud näinud. Näis olemat furnud.

„Wiime ta üles,“ arwas Colson.

„Ei. Looge jiaajamasje tükk tublit köit,“ käsutas kapten meestele. Kõis toodi kohale ja Ghoci eluta liikmed seoti pingul finni. Siis winnati ta kapteni käsul üles wärske õhu kätte.

Kapten ühes Colsoniga läks mööda koridori edasi. Kästis meestel koka kõögist wälja tuua, kes ülewal tuule käes pea toibus, sest ta oli määrganud kõõgi afna lahti teha ja jai nii rohkem rikkumata õhku, ehk küll lõpuks meele-märkuse oli kaotanud.

Laewaruumi uust koridori otsas lahti tehes tõusid meestele uued wäänwlpilwed näkku. Nad taganesid tükkis ajaks, kuni õhk wähe selgunud oli, läksid siis edasi ja leidsid wiimaks kastide otsast lämbunud lõwi. Kellegil ei olnud tahtmist teda puudutada, kartes, et ta ehk koke jaalule wõib ärgata.

„Peame ühe kajuti tühjaks tegema ja nad mõlemad sinna trelside taha panema. Seotult on neid wõimata nii kaua pidada,“ otsustas kapten.

Silmapiilk wabastati Colsoni wäike kajut meeskonna ruumi kõrwal ja wiidi lõwi kapteni sundimisel mitme mehega sinna sisse. Ka Ghoc, kes wähepeal meelemõistusele tulnud, kanti alla, asetati oma kaaslase kõrwale, uks löödi raudlattidega finni, tehti ainult wäikene wähtimisauf üles ukseurka, kust wangioliijatele ka toitu wõis ette wifata. Afnaluuf oli nii wäike, et sellest wõimata põgeneda oli.

Nõõritult jäi nii Ghoc lamama kajuti põrandale, sest keegi ei julenud teda wabastada. Kapten murdis pead, kuidas teda kõidikuteft wõimalik päästa oleks. Wiimaks läks Colson kapteni kajuti, kuhu tema kram wähepeal

viidud oli, tõi sealt oma puišnoa, sidus selle pikema kepi otsa, ulatas selle läbi wahtimisaugu alla ja nühtis nii-
kaua waewajest Ghoci köidikute kallal, kuni köis ühest
kohast katki oli.

Ghoc, kes kogu aja kannatlikult waitjelt wahtinud
oma wangistajate ligutusi, tõusis filmapill jalule. Löwi
lamas ikka weel näilijelt furnuna tema kõrwal kitsas kaju-
tis. Ruttawatel sõnadel hakkas ta midagi seletama läbi
augu wahtiwale Colsonile, seletas kaua ja tungiwalt, nägi
jüis, et teda ei mõistetud, istus tummalt tagasi maha.
Tugail tema kõrwal hakkas end liigutama, ajas end pikali
sirgeks, tõusis tuikuwalt jalule, aigutas uimased filmad
selgemaks. MürGINE suits oli tema peale mõjunud teis-
test kauem.

Toodi juur tükk toorest liha, wisati august alla.
Kumbki ei puudutanud seda. Ghoci rõhuvad mõtted suru-
sid teda paigale, kirjud mälestused wiimaste päewade sünd-
mustikust uitasid läbisegamini tema ürgmõistuslikes ajus.

Shtu tulekul tundis ta näpistawat nalga, ärkas oma
tardunud olekust, kiskus maaslamawast lihastükist suure
lahmaka ja neelas selle terwelt alla. Ka Tugail, kes senini
tummalt liikumata lamanud ta kõrwal, jättis senise tõrku-
mise, wahepeal asjata märatsemud olles. Hommikuks oli
liha põrandalt kadunud.

Nii kivistunult kurwalt lamasid nad päewade kaupa
omas tormilisel loõsumas kongis, tardunud filmades mä-
lestused kadunud wabadusest. Rapten, kes oma ootamata
saagist Rio Janeiroš parajat hinda lootis saada, otjustas
kohe sadamasse jõudes sammusid astuda, et võimalikult
ruttu nendest suurepäralistest dshungliešemplaaridest lahti
saada.

Wiimaks paistis ka oodatud rand ja „Senta“ jäi
ankrusse Rio sadamas.

Teine jagu.

Lõuna-Ameerikas.

Esimene peatükk.

Rändava tširkus Rio de Janeiro. Senjor don Ernesto Bajaro. Walge ahw ja hiigla löwi. ühine keel. Wahetatud ofad. Teel wabadusse.

„Wäga auwäärt daamid ja herrad! Täna erakordne number! Midagi suurepära! Walge ahw ja löwi lepinglastena! Kes pileti jätab ostmata, see kahjatsel kindlasti!“

Pikk isand rändawa tširkuse sissekäigu ees mäikesel kõrgustikul ei kõnelenud, waid karjus ruupori ühiskuid fraase uudishimulistele.

„Wäga auwäärt kodanikud! Senjor don Ernesto Bajaro tširkus, kuulsam kogu Euroopas, ainult juhusli-
jelt Rio de Janeiro! Ennenagemata trikid, pantomiim... Tuhattjalgne meduusa... ilutuled... korralikud lõbustused...
Shu panoraam, wõimalus kiirrongis kihutada maa peal ja weel... Rulett... õnneratas. Kui ostate pileti lõbus-
tustele, siis on sissepääs tširkusse täiesti waba. Rutake, rutake, iga minut on oodata ilutulede ilmumist ja eten-
duste algust“.

Risendaja waitib, et hinge tõmmata. Temaist liigu-
wad mööda inimeste parwed ifka edasi, edasi, walgudes
tširkuse wärawatest sisse. Ühed peatuvad filmapilguks, et
kuulatada kõnelejat ehk waadelda firjuid reflaame, teised
seisatavad imestades klaaskasti ees, milles hõbewaagnal
ilusa naise pea ilma kehata ja käteta. Pea naerab ja
jälgib pealtwaatajate liigutusi. On wõimata uskuda, kuid
klaaskastis peenikeste posti otjas on tõesti elawa inimese
pea. Neegrid tsilindrites, walgetes pükstes ja lakk-kinga-
des on waimustatud. Ka walged ja hiinlased on eruta-
tud: siin rüüsel eurooplane-reisija, elaw ja rõõmus his-
paanlane, tšitroniilmega portugaalane, seal teeb omale
küünarnuffidega teed kassa juure indiaanlane, mulatt ja

P.-Ameerika ühisriitide kodanik triibulistest pükstest, suus päratu suur sigar.

Karjutakse, rutatakse, tõugeldakse... laste nutt ja naer, koerte haukumine — kõik on segi, saates ühiselt kuuldamale hääli, mis kaugusse kostavad nagu mingi rikkiläänud orel viimjed katked veel kord kuulajatele midagi pakuda. Ei, täna on senjor Pajarolil hea päev!

Järsku rakstatab mingi kõrmulufustaw kõ: kohale ilmunud tširkuse orkester algab mängu sissekäigu taga märgiks, et lõbustused algamas. Pea samal ajal lendab tširkuse platsi kohale rakett raketi järele õhku — punane, lilla, kollane, roheline, sinine tulevihm.

Nüüd tekitab kašfade ette pöörane tung ja liihikese ajaga on edasi-tagasi liikumatest inimestest tširkuseeelne aed viimse võimaluseni täidetud. Siin-seal võib tähele panna inimesi isegi kaugematest kohvi ja tubakaistandustest. Mias muravad puude vahel kunstlikult ehitatud miniatüürlinnades rongid pöörase kiirusega üles-alla üle wete ja läbi tunnelite, kõdistades sõitjate närme; õhus wuhivad tuhandete wärwiliste laternate ja rakettide walged wagunid, keerlewad, käiwad karujellid, tiirlewad edasi-tagasi liikuvad trepid, käib ruletiratas, õngitsetakse šampanja pudelid, pilte ja kujusid, osaw käaridega lõikaja teeb siinsamas pealtnägijate silma all tellijatele kiirpildistusi, jüüakse, juuakse, — kõik muudugi erilise tasu eest.

Na tširkuse telkide all tehakse palawlikult wiimseid ettevalmistusi etenduste awamiseks. Metsloomad mõirgawad, tširkuse hobused hirnuwad, hirnub ja sumiseb ka karsitult ootew uudishimuliste hull.

„Rutem, rutem!“ kiirustab tširkuse omanik weelgi omi käsualluseid, käies erutatult „kulisjide taga“: juba ammu ei olnud tal jarnašt teenistust, nagu täna. Ta jookseb edasi-tagasi, plaksutab ilma mingi tarbeta pikka piitja, enam takistades kui hõlbustades ettevalmistusi ja on rõõmus kui laps.

„Mina ise astun täna üles!“ hüüab ta mõõdaminejale oma inimesele: „Sah, ise. Walge ahw ja lõwi peawad tasateenima oma kõrge hinna“ — hind ei olnudki aga tõelikult nii suur, — „oo sensatšioon...“

Wiimaks awanewad tširkuse tagaukse eesriided ja üleskruwitud publikumi mõirgel, mis orkestri waiwima

pannud, kargab areenile klounide fari, nende järele walge hobune hobuse järele.

Järgmine number on akrobaadid, kõietantsijad ja jalgrattasõitjad „surmafillal“, siis miniatüürne raudteerong, mille wedurijuht, konduktor ja reisijad on, kõik kuni wiimseni, — walged hiired. Publikum on waimustatud.

Äärmiselt erutamalt mõjub pealtwaatajate peale kahe paari kukkede taplus: trambitakse, wilistakse, keerutakse müitse ja jatutakse otse marru, kui üks kukepaaridest lõpuks elutult werisele tsirkuse liiwale jääb. Kuid paar rutulisti korraldust — ja areen on jälle tühi ja korras.

Rüüid ilmub publikumi ette kaskaegne raudrüütel uhke ratsuga hõbedas, nagu turniirile ja palub rahu.

Silmapiilk walitseb tsirkuses rahu.

Ratjanik saluteerib mõõgaga linna wõimukandjate looshi poole ja teatab siis, et on järgnemas kohe üks tänastest peanumbritest — üleilmeliselt tuntud loomade taltjutaja direktor senjor don Ernesto Bajaro ise oma ennenägemata hiiglasel walge ahwiga ja lõwiga.

Rüütel teeb paar tiiru ümber areeni, siis puhuvad pafunad, rüütel kaob wastaskäigu kaudu ning uhkelt kum-mardades astub publikumi ette kõrgetes saabastes, kübaral pikk sulg, tsirkuse direktor, plaksutades piitsa. Teda termitatakse nii tormiliselt, nagu see ainult omane lõuna-maadele.

Mehe wastawale liigutusele järgneb üldine waitus.

„Mu daamid ja härrad, palun minutiks täielikku rahu ja tähelepanu: walge ahw Alfons, kes kohe teie ette oma kaaslase, Afriika kõrbe kuningaga saatel ilmub, ei ole veel täiesti wabanenud omist metsikuiust instinktest. Alfonsil on hingla jõud ja sellepärast ei wõi teda äritada.“

Kõik waitiwad ja tuhanded pilgud pöörduwad tsirkuse portjeeride poole.

Korruga kostab üle kogu tsirkuse wägew mõirgamine, ja ettewaatlikult weereb awanenud udest areenile punase kalewiga kaetud puur ratastel.

Setteks jääb puur liikumatult kejet areeni, siis kõigub korruga mõimsal liigutusel kogu raudne puur ja kui imestanud pealtwaatajate silma all kate puurilt langeb, seisab tuledest pimestatud kole elukas omas täies suuruses puuri seinaga najal. Tema kõrwal peksab wihajelt sabaga puuriseinu lõwi, nii suur, nagu seda Rio de Janeiro el-

nitud ja isegi paljud eurooplased warem näinud ei olnud. Ennenagemata hiiglane-ahw, ennenagemata suur lõwi, kuulmata sõprus niisuguse kahe looma wahell

Rahwahulk tõstab kära, kostawad waimustatud hüüded, kuid kõik waikib kohe, kui walge ahw hambaid paljastades oma kurguhäälel röögatab.

Ohmunud direktor palub waiksel häälel veel kord rahu ja seletab siis:

„Alfons on äärmiselt kardetaw loom. Ma palun waikust ja rahu. Waadake, mu daamid ja herrad, kuidas mina loomi rahustan.“

Senjor don Bajaro hüüdis midagi waiksel kurguhäälel ja tegi siis paar ringi ümber puuri. Teda jälgisid pealtwaatajate pilgud ja ahwi põlemad filmad, kuna lõwi liikumatult maas lamas, sabaga waid wastu puuri pörandat pekstes.

„Alfons, Alfons, mitte nii tormine olla,“ häälitšes direktor-taltsutaja.

Silmapilguks näis ahwi pilgus veel mihatulusest, siis kukitas ta rahulikult põlmedele; wiimaks ronis kaaslase kõrwale, keerutades enese käte ümber palmiku lõwi lakast. Kummagi metslooma filmad pöördusid nende taltsutaja poole.

„Näete, juba jääwad rahulisemaks... Nüüd algab walge ahwi ja lõwi tants. Urge arwate, need on ehk järelehttud ahw ja järelehttud lõwi, ei — teie ees on tõesti metslased Afriika dshunglitest, kus nad oma finnipüüdmispäewani wabalt ümber uitanud. Nende senine taltsutamine on juba maksnud neljale inimesele nende elu.“

Direktor lähenes üsna puurile ja ulatas korraga käe läbi puurimõre ahwile, kogu aeg nagu iseenesega kõneldes.

Ja waata imet: ahw tõusis püsti ja wõttis nagu terwituseks ulatatud käe wastu. Siis keeras taltsutajale selja ja heitis pika pilgu publikumile. Lähemal istujad wõisid tõendada, et see pilk olnud otse inimlik pilk.

Nagu mõistfid loomad ja inimene üksteist: ahw jälgis taltsutaja liigutusi ja iga sammu, taganedes lõpuks lõwiga puuri wastasurka. Veel kahtles senjor Bajaro, kuid tal olid ju sõjariistad, oli kaafas piits, ja astudes otjastawa sammu, seisis ta kohkunud publikumi pealtwaatel korraga puuris.

Direktori samme olid jälginud ka tširkuse teenderfond,

ja wilgul seisjis nüüd mitukümmend meest puuri läheduses igaks juhtumiseks walwel.

„Gre-hre-hre,“ ütles taltjutaja õrnalt, kuid wähe wärisewal häälel.

Ahw ja löwi ei liigutanud end ja „Rree...“ wastas ainult ahw ning löi käpa weel tugewamini löwi lasta, teise käpaga enese pead nagu inimene kratsides.

„Alfons, ole mõistlik,“ manitses jälle puuris seisja taltjutaja, „sa ju tantsid meile täna, eks ole?“

„Rre... rree... rree!..“ oli wastus.

Kuid senjor Bajaro ei annud alla, waid ootas, wagtides ahwi üks silmi. Siis tõusis wiimaks ahw püsti, ulatades peaga peaaegu 9-jalalise puuri laste, tema järele urisedes löwi.

Taltjutaja ei liigutanud end, teades, et ta äärmiselt külmawereline ja rahulik peab olema. Pealtwaatajatest ei sõanda keegi kõwasti hingata, keegi neeger ainult röögatab ja hakkab tsirkuse ruumidest omale läbi rahwamurru teed otsima õue.

Taltjutaja kuuleb neegri kisa, liigutab end wähe ja... korraga tunneb ta hirmu, instinktiivselt. Ta katsub kaswawat jubedusetunnet maha suruda, aga hirm nagu tiuste kaswab järjest. Mees heidab ahastama pilgu puurilukule, kuid see on finni, korralikult finni. Metsloomade ees aga, film-silma wastu seisstes hirmu tunda, — mida see tähendab, seda teab iga loomadetaltjutaja väga hästi: kui tema hirmule endas woli annab, tunneb seda loom kohe ja...

Senjor Bajaro tundis, kuidas ta kahwatab, ja närwiliselt otsib ta jällegi sõrmedega puuri lukku. Ja korraga — löwi hüppas... Wilkatas läbi puuri suur kollane kera ja... aga nii kiire, nagu oli löwi hüpe, nii karmas on ka walge ahw: ta haarab löwi lennu pealt finni ja surub uhke looma puuri nurka.

Taltjutaja, kes kogu sündmust väga „tumedalt“ näinud, surub enda puuri ust wastu ja otsib kramplikult awajat, tõstes aga sealjuures tahtmatult, oma soowide wastu, teise käe piitsaga kõrgele.

Walge ahw waatas oma peremehe otja ja siis sündis midagi imelikku: läbi õhu walgatas uuesti midagi ning kui omilt istmeilt üles hüpanud publikum lõpuks üldises segaduses end koguda suutis, nähti puuris põrandal kaht

kogu: taltjutaja lamas ning tema õlgadel istus metsik ahw. Löwi piüiab talle läheneda, kuid ahw annab talle jalaga tugema hoobi, wirutades kõrbeüninga uuesti eemale.

Telik uus segadus ja tširkuse teenderfond jookseb kui meeletu edasi-tagasi, wälguwad piitsad, otšitakse sõjariistu. Ning äkki sündis midagi täiesti ootamatut: walge kole ahw tõuseb oma taltjutaja kaela pealt üles ja haarab pika piitsa, kuna õnnetu direktori teisest käest rewolwer üles kõrgele tširkuse lakke lendab.

Särgmisel filmapilgul ajab direktor enda puuris istufile — nähtawasti ei olnud talle ahw jeniini weel tõsisemalt wiga teinud. Siis sähwatas piits ahwi käes, löwi mõirgas — ja direktor, kes wahepeal juba toibuma oli hakanud, sai korraga aru, et tema ahwil otse inimese mõistus ja et nüüd osad wahetatud. Ta wahtis pärani silmil ahwile otša, tõusis siis märises jalgadele ja . . . algas.

Alguses ei saanud publikum mitte millešiki aru, walitšes ainult suur segadus ja tung tširkusest wäljapääsu ustel, kuid siis mõistisid pealtwaatajad omamoodi kogu wahėjutumist ja, waata, oli pääsenud walla aplodeerimistorm! Ning mida hoogsamaks läks publikumi mõirgamine, seda kiiremini hakkasid ta puuris tširkuse direktori jalad käima tantjutaktis, juhitud walge antropoiidi piitsa plšasutusist. Niisugust ettekannet ja wigurit ei olnud publikum kuidagi oodanud ja ta waimustus oli otse haripunktil. Kes wälja oli läinud, tuli uuesti tagasi. Ka tširkuse teenijad ei mõistnud sündmust ja üldise müra-kära sekka kostis kusagilt ootamata muusikafoori korralik tantjutakt!

Ning waene tširkuse direktor tantšis, tantšis ja ei näinud ega kuulnud oma ümber enam muud kui tormilisi kiiduawaldušis, fattudes lõpuks seisuforda, kus ta ei näinud oma ees enam metsloomi, waid teadis ainult, et tal suur wõidupäew on: senjor don Ernesto Pajaro oli järsku hülunud. Ta tantšis ja keerles puuris, ning piits suure ahwi käes plšsus igakord ahwardawalt tema peakohal, kui ta metsikus keerlemises sekunditski peatuda mõtles.

Umbes weerand tundi kestis pöörane tantš puuris, siis hakkas taltjutaja wäsimä ja langes lõpuks jõuetult maha.

Publikum ootas, et direktor nüüd üles tõuseb ja puurist lahčub, kuid midagi selletaolist ei iärgnenud, küll aga ašus ahw metsikult oma taltjutajat piitsaga taguma. Nüüd

ažes taibati seda, mis oli jündinud, kuid oli juba hilja: ahw ja löwi ei lastnud kedagi läheneda puurile.

Lõpuks tormas keegi tsirkuse teendritest tuliseks aetud rauatükidega puuri juure. Wihaselt urisjedes olid loomad sunnitud põgenema puuriukse juurest, kuid kui üks awati ja minestanud direktori koha loomade eest wälja tõmbama hakati, liikkas suur ahw walust hoolimata tulise raua enesest kõrwale ja kargas puuri awause juure. Weel filmapilt — ja algas kabuhirmus põgenemine.

Nüüd seisib päratu suur ahw wabalt tsirkuse areenil, saates niisuguse metjiku hüüde üle kogu ruumi, et pealtnägiatel weri soontes tarretas. Samal ajal ilmus puuriuksele löwi juurepärane kuju, liües sabaga omi külgi ja mõirgates kaasa oma lepinglasele. Kõik põgenesid, wähe-malt tegid meeolehaitlikku põgenemiskatset ning mõne mi-nuti pärast teadis kogu linn, et warsti tänawatel wabalt uitamas werejänulised lepinglased.

Ennenagemata segaduses ei olnud võimalik kellelgi sõjariistu tarwitada ja kui ühiskud julgemad saidki wõimaluse sõjariistus aralt kõrwalkäikude kaudu tsirkusse tungida, olid juba ahw ja löwi teiste loomade ruumis, tuues siia kirjeldmata hirmu, eriti hobuste lahtritesse ja siin-seal lahtipääsenud hobused said peagi tsirkusest põgenewale rahwale kõige suuremaks õnnetuseks.

Kuid ka Ghocil ja tema löwil ehk nagu teda wahapeal hüüti — Alfonsoilgi ei olnud põrmugi aega: nagu marutuul kihutas jälle wabaduse saanud walge ahw löwiga hobuste ruumist edasi, tungis rahwamurrust läbi ja oli warsti kõrge puu müüri juures, mis lahutas tsirkust linna tänawatest. Mt ühiselt müürile hüppamine ja selle taha kadumine on loomadele ainult sekundi töö ning kui pikapeale end kogunud rahwahulgad jälle osa külmawerd tagasi said, olid Ghoc ja löwi juba linnastki wälja jõudnud ja kihutasid nüüd, nagu pöörased pimedal teel edasi, ifka edasi, edasi — uue wabaduse poole.

Teine peatükk.

Muesti järele. Isa tunnistus. Tundmata loomad.

„Täna eraforraline eeskawa! Minult kõwanärmilistele! Nõrgawerelised peawad koju jääma!“

Keegi tõsise ilmega noormees peatas kuulutuse posti ees Rio de Janeiro sadamapiiesteel ja filmitšes igawal pil-

gul juuri jõllaliste tähtedega reflaamplakaate, milliste hulgas iseäranis filmatorikaw oli kirjude hüüdsõnadega tsirkuse kuulutus.

Korraga tähistas ta äkitselt tõusnud fiindumusega üht kohta kuulutusel, milles lühidalt kirjeldati etenduse hiilgenumbrit, — Aafrika walge ahwi ja lõwi esinemist tsirkuse areenil. Näis, et mingisugune märskete mõte meest mõimsalt wallanud oli. Ta tõmbes põuest taskuraamatu, märkis sinna tsirkuse aadressi, hüppas tänawraudteele ja sõitis minema.

See polnud keegi muu, kui mr. Gempil dshunglikaaslane Uus, kes alles päewa warem Rio jadamas maandunud oli, ja nüüd edasi Argentiinasse sõita kawatjes. Peale Ghoci kadumist laewalt oli Gempil oma mõlema kaaslasega lähtekohta Ugambi jõesuhu tagasipööranud, kuid kõik nende otsimised ja järelepärimised rannal jäid täiesti tagajäretuiks, nii et Gempil lõpuks muud üle ei jäänud, kui et ta otsustas ajutiseks oma otsimisi katkestada, et wahpeal Kaplinnas äraäia, seal kohalikus Inglise pangasakonnas oma seni kofukuiwanud rahatagawara uuendada, ja suurema märskete abiliste hulgaga tagasi kohale sõita.

Miss Gerty lubas siis, kui Gempil end uuesti warustanud, temale kodust Queenstownist, kuhu ta seniks isa juure puhkama läis, Kaplinna järele sõita. Uus aga, kes isiklikult millegipärast väga wahpe uute otsimiste kordaminekusse uskus, arwas paremaks end edasijest kaasarändamisest hoopis lahtipaluda, ja otsustas nüüd, kus peale Kuulo õnnetu surma teda midagi ilmas enam ei jidunud, kuhugi mujale ilmakaarde omale püstitamat õnne otsima minna. Gempilil sai ta oma ja ka Kuulo waewatasu Kaplinna jõudes kätte ja sõitis juhust kasutades paari päewa pärast Lõuna-Ameerikasse.

Nii wiibis ta nüüd Rios. Oli jiski üks mälestus, mis teda peale imelise walge ahwi nurialainud püüdmise Aafrikaga jidus, — see oli mälestus miss Gerty'ist, jellest kartmata tüdrukust, kelle naiselik ilu ja õrnus nii meeldiwas kofukõlas oli jeisnud meheliku tõsiduse ja waprusega. Ta oli tähelepannud, kuidas Gempil omal ajal tüdrukult ühtegi poolehoidu ei oskanud mõita, ja loomulikult mõimatusena näis talle enesele mingisuguseid lootusi jelle tüdrukuga kõita. Kuid mälestus jäi mälestuseks.

Nüüd oli ta juhtunud kogemata lugema seda kuulutust Aafrika imeloomast. Kohe ärkas temas ettekujutus Ghoc'

ist ühes lõwiga. Kuid mõte, et peale mõistatuslist kadumist laewalt Aafrika rannas nad mõlemad nüüd mõne aja pärast jüa wõijsid sattunud olla, näis talle täiesti uskumatu olevat. Kuna tal sel paaril päewal, mis ta weel Rioš mõtles mööda jaata, nii kui nii midagi teha polnud, otsustas kohe katsuda teada saada, kust need tsirkuse loomad kindlasti pärit on. Otsustas üles otsida tsirkuse juhatajat.

Rohale jõudes nägi ta, et tsirkust hoolega laiali laoti ja kuulis lähemal järelepärimisel, et see juba paari päewa pärast Riošt ära kolawat. Üleeila olla etenduse ajal õnnetus juhtunud, kaks kõige paremat looma olla ärapõgenenud, direktorit ennaft wigasets muljudes, ja nii olla kõik wõimalused edasijets edukats töötamijets siin otjas.

„Ma tahaksin direktoriga rääkida. On ta haigemajas?“ küsis Uus lühikele mõtlemise järele.

„Ei, ta on kodus woodis. Wigastused ei ole nii raske. Kondid on ifka kõik terwed ja ta lootwat pea jälle jalul olla“, wastas tugewate lihastega ja suure trummis kõhuga neeger, kelle poole Uus pööranud, ja kes nüüd hoolega juuri purjeriide wirnu kofku keeras, etenduste ajal nähtawasti jõumehena esinedes.

„Kas teie ei oleks nii lahke ja juhataks mind, kus ta elab?“ palus Uus.

Neeger kasutas heameelega juhust, et tööd pooleli jätta, tuli Uus'iga kaasa ja wiis ta kuhugi naabrusse räpajesse põikkuulitjasse, peatas madala poollagunud kasarmutaolise maja ees ja näitas lõbusalt naeratades walgetel hammastel juure paberist fildi peale maja otjas ukjel: „Tsirkuse kontor.“

Ustus ees sisse peaaegu mööblita ruumi, istus logisemale pirgile nurka akna kõrwale ja käskis Uus'il teisest uksest edasi minna.

Uus koputas ja awas ukse kuhugi poolpimedasse urkasse. Murgas woodil lamas mingi poolalasti kogu, lõug ja kael mässiitud walgetesse mähtmetesse. See tõusis sisetulijat nähes istufili ja urises:

„Carramba! Saatan ja põrgu! Mis teie minuft jälle tahate? Minge püüidke neid ise lasjo otja, kui teil himu on nende järele sawannas jooksta!“

Tsirkuse direktor, mitte niipalju haige wigastuseft, kutuimane joomisest ja wihaft, wähtis pungis filmil Uus'ile otja, armates temas jälle mõnd politseiwõimu, kes hiljutije

õnnetuse ja metsaliste lahtipääsmise pärast teda oma ülekuulamistega tülitasid.

„Wõi maksate teie mulle minu kahjud, kui ma nüüd tširkuse ukseid pean kiini panema?“ lijas ta äritatult juure.

„Gärra direktor, teie peate mind nähtawasti kellegiks teiseks. Ma olen kuulnud teie õnnetusest, ja kuna ma arwan neid loomi kujukil warem näinud olewat, tahtsin ma ainult teada saada, kust teie nad omandasite?“ wastas Uus külmalt.

„Mlatu nuuskur, ma olen teile kõigile juba warem jeltanud, et ma nad „Senta“ kapteni käest ostsin. Wõite talle Aafrikasse iärele purjetada, kui minu kwiitungi kätte tahate saada,“ möirgas direktor, ja äkilises wihahoos kisedas ta: „Sambo, tule korista see kiusaja lurjus siit eemale.“

Enne kui Uus jahmatadagi oskas, tundis ta kellegi sõrmi end tagast ümber kõri haarawat, raputas end küll koha lahti, pööras ümber, kuid neegri põidlad wajutasid end uuesti ta kõrisõlme. Wälgukiirusel loomusunnil tuli talle meele see enesekaitse wiis, mida ta warem kunagi karjapoisi põlwes maadeldes oli õppinud: lämbudes weristel filmil jurus ta meeleheitlikult, enne kui neeger teda õhku sai tõsta, omad mõlema käe sõrmed neegri kõrwade taha lõuapäradesse, wajutas framplikult wiimasest jõust ia tagajärg ei jäänud tulemata.

Meeletu walu lõuapärades, lastujud neegri lihased nõrgaks, Uus tõmbas korraga end kaugemale, sai hüpata ette-tappa, kuid koha jälle oli neeger ta järel, haaras nurgast pingi ja, wihast sinine, wirutas selle Uus'ile pähe. Sonneks märkas seda wiimane aegjasti, sai weel pöörda end arajalt kõrwale ja pink lendas pörandale kildudeks.

Wõttis siis omakorda madala pakk-kasti akna alt, mis oli täitnud nähtawasti laua ajet, tõstis selle wibutades selle eakohale ja wiskas. Kuid ei trehwanud mööda. Neeger tuihus tagurpidi seinä ääre. Nüüd sai wirutada Uus weel ühe wõimsa löögi wastaje punnis kõhtu, nii et see korisedes maha langes, ja pani siis jooksu uksest wälja mööda tänawat inimeste seffa.

Ta oli pääsnud wõrdlemisi kergelt. Muljus weel lahedaks neegri sõrmede mahke omal kõrisõlmel ja otjustas koha sadamasse minna, et selle laewa „Senta“ asu-

kohta üle järele kuulata. Nagu direktori sõnadest armata mõis, oli ta iuba Riošt lahkunud.

Mitmete käikude järele mööda sadama laewakontoreid sai ta teada, et purjet „Senta“, kes aegajaliselt ühendust pidas Afriika lõunaranna ja Lõuna-Ameerika sadamate wahel, juba enam kui nädala eest Riošt tagasi Afrikasse, Kaplinna teele oli purjetanud.

Et küll loomade jattumine mõõrale laewale ikkagi mõistatuseliks jäi, ei kahelnud uus enam sugugi, et see walge ahw ja metsik lõwi, keda neeger talle täna alles kirjeldanud, samad loomad saavad olema, keda nad Afriika dshunglites kohtanud.

Kuna ta Gempil praegust kindlat asukohta ei teadnud, otjustas ta kohe asjast miis Hertzy'le Queenstowni telegrafeerida, wastata paludes, kas nad ei kawatseks kohe nende siia Lõuna-Ameerikasse järele jõita. Nii ta ka tegi, ja jäi seni ootama Riošse.

Kolmandal päewal sai ta telegrammi Gempilt, et nad oma reisihiti wiimasel silmapilgul muutes, nüüd Afriika lääneranna asemel kohe järgmise laewaga Kaplinnast Riošse tulewad.

Enam kui nädala aja ootas uus kannatlikult endiste feltsiliste päralejõudmist, katjus wahapeal igapidi teateid koguda nende siit Riošt nii äljeta kadunud loomade üle. Need teated, mis piirdusid loomade lähema kirjeldusega nende tsirkuses ülesastumise ajal enne põgenemist, kinnitasid jäädawalt tema usku oma arwamise eesmärges.

Wiimaks, kui aurik Kaplinnast Riošse päralejõudis, ja kõik koos, Gemp, uus ja miis Hertzy ühisesse mõõrasteamaja asusid, küllwasid mõlemad tulijad poisi üle uudishimuliste küsimistega otshitawa ahwinimese kohta. Uus jutustas niipalju, kui ta teadis, niipalju õieti, kui teadsid asjast kõik Rio ajalehed, kuid ka sellest jattus küllalt, et uuedki tulijad täiesti uskuma jäid, et nad jälle õigetele jälgedele jõudnud. Kuid need jäljed siin teises ilmafaares olid kadunud jama ruttu, kui ilmunudki. Otshimiseks seisid ees kogu Brasilia metsik sisemaa oma ehk mitte wähemate hädasohtudega, kui Afriika dshungel. Ahw ühes lõwiga mõisid selle paari nädala jooksul, mil nad jälle wabaduses wiibisid, ei tea kui kaugele juba kihutanud olla.

Teades neid mõtteid, mis Gempil omal ajal miis Ger-

ty kohta olnud, pani nüüd Uus, nendega wõõrastemajas üheswiibides, humitusega tähele jeda waheforda, mis wälises mõlemate wahel, kuid ei märganud selles wähematti wäliselt muudatust. Serty oskas olla ühemõrra ametlikult lahke kummagi kaaslase wastu, näiliselt ainult humitatud olles sellest juhtumiserikkast ürglooma tagaajamisest, mis neid kõiki juba nii nädalate kaupa pinewil hoidnud.

Semp omaforda oli wäliselt täiesti rahunenud, ja pealtnäha ei wõinud keegi arwata, et see nii tajakaalus Inglise looduseuurija puhtteaduslike kalduwustega kunagi kellegile armastust awaldada tahaks, wõi jeda enam jeda juba teinud oli.

Teisel päewal, kui tulijad wälja olid puhunud, ja nad kõik kolmekesi jälle einelauas koos istusid, walmistas Semp teistele siiski üllatuse, mida keegi temast ei oodanud.

„Mr. Uus,“ ütles ta, „kuna teie nüüd jälle meie uurimisajaka kuulute, ja kõiki tagajärgi meiega ühiselt jagada tahate, siis Serty alatiseft waimustatud nõusolekust rääkimata, tahan ma teile mõlematele teatada ühest asjast, mis meie ettevõtte kordaminekul ja ka juba praegu meie imelikü ürgolewuse päritolu, wõib olla, otjustawalt lahendada aitaks...“

Mis Serty ja Uus waatajaid arusaamatuses üksteise otja.

„Ma saatsin nimelt Kaplinnaft enne ärasõitu lord Greystoffeile — alias Tarzanile Inglise maale telegrammi, et olen leidnud Aafrika dshungliteft tema endise asukohta ligiduseft walge inimahwi, kelle jälgimisel praegu otjaga Lõuna - Ameerikasje teele asun, ja palusin ühtlasi teatada võimaluse korral siia Rioosje tänaseks kuupäewaks tema arwamist selle leiu kohta... Tahan peale lõunat telegraafikontorisje waatama minna, kas on nüüd mõni wastus tulnud.“

Üllatus oli tõesti küllalt suur. Kõikjughused ettekujutused käisid läbi päältsuulajate ajude. Wiimaks ütles Serty lühikeste waikuse järele:

„Ega teie sellega ometi öelda ei taha, nagu pidi Tarzan jeda inimahwi tunnud ehk temast vähemalt midagi teadnud olema?“

„Kuna ka selleks võimalused olemas wõisid olla, ei puudu ka weel rida teisi oletusi, mis lord Greystofi-Tarzani arwamist tähtjaks teewad. Kõige parem aga, kui meie

nüüd kohe vaatama lähemine, kas mõni telegramm tulnud on," lausus Semp, jõomist lõpetades.

Pea tõusid nad lauast üles ja läksid telegraafikontori. Seal ootas Semp'i tõesti telegramm Inglismaalt. Seda avades, luges Semp kohe küllma rahuga siju ette:

„Minu esimene naine, vähe aega enne dshunglitest äratulekut, oli pärit sealt. Teatage, kui olete uuesti jälgile jaanud, et mõiksin kohale jõita.“

Greystone.

Sellega oli asi lahendatud nii, nagu igauks nendest eht küll aimanud mõis olla, kuid warem jeda arwamist kuuldawalt awaldada ei jõandanud. Waikides lahkusid nad kontorist, uus ostis mõned kohalikud lehed, ja nad tulid üheskoos tagasi mõõrastemaija.

Korraga, omas toas lehti forides, puutus Uusile filma teade, mille oli äratoonud kohalik Inglise hommikuleht:

Beatükk Johannese ilmutamise raamatust.

Tundmata metsalised piiblit lugemas.

Kummaline lugu juhtus minewal nädalal Kuflapewa indiaanlaste külas, mis asub umbes 60 penikoormat Plieguesi jaamast läänepool. Sinna oli ilmunud keegi Saksa misjonär, ja kui ta tõrkujaid paganaid küllalt walgustanud oli, jättis ta enne äraminekut peaaegu igale külaelanikule piibli maha. Oli ta need wälja jaganud, ja jai waewalt külast lahkuda, kui korraga küla ümbrusest tihnikust tema ajemele kaks tundmata karwast metsalist ilmusid, misjuguiseid keegi indiaanlastest warem polnud näinud. Üks nendest tormas ees indiaanlaste jekka, kiskus igal, kes ette juhtus piibli käest, pildus osalt maha, osalt aga kahmas nad jülle ja kadus nendega metja, teine metsaline tema järel. Surmani hirmunud elanikud põgenesid külast nii ruttu, kui said, ja kogusid alles teisel hommikul üks haawal koju tagasi. Misjonär, kellele nad järele jooksnud, ja kes pärast nendega ühes tagasi läinud, ja laialipillatuid piiblid oma filmaga näinud, wiibib praegu Plieguesi alewis, kelle sõnadelt jelle teate toome. —

Uus ruttas jellest uudisest oma kaaslastele teatama. Otsustati kohe peale tarwiliste ettemalmistuste Plieguesi wäljajõita. Naerdes lubas Serty omalt poolt nüüd juba

kindlamini selle eest hoolitseda, et leidmise korral ahvimene temaft enam maha ei jää.

R o l m a s p e a t ü k k .

Imepikk tuline madu. Metsshobuste kesk. Igatsus. Walged lehed. Jaaguaride wastas.

Nagu kahe ilma wahel lõhkifäristatud tundis end Ghoc uues ümbruses, mille metsit wabadus küll oli sama täielik, kui tema endises asupaigas, — kodustes dshunglites, kuid mille üldine pilt oma footu wõõraste taimestikuga ja loomadega tema imestawatele filmadele järjest uusi üllatusi walmistas.

Seni oli ümbrus olnud weel wõrdlemisi üksluine. Pääsedes waenuliste inimeste pesast, põgenedes linnast olid mõlemad kaaslasted meelega hoidunud igasugustest kokkupuutumistest inimestega, eemale nende eluasemetest, fihutades järeljätmata tungil teadmata sihis edasi, igatsetawasse ürgmetsa jõuda lootes. Päewade kaupa olid nad uitanud mööda Brasiilia metsikut rohtlaant, warjates end selle kõrges rohuses, toites end wähemate loomadega, mis teel ette juhtusid.

Ghoc ei teadnud oma ürgmõistuses weel õieti hinnata seda muudatust, mis nende sõit üle suure lainetawa weefogu nendele toonud, ja lootis omas lihtjameelsuses weel omal jõul nüüd wabaduses wiibides, tagasi oma endisesse asukohta jõuda.

Ja õjalt ei effinud ta ka mitte. Pea hakkas harjumata lage rohtlaane maastik tihenema sagedamini puudega ja põõsastega kaetud wõfastikuks, kuna maapind ühtlasi künklihemaks muutus. Ghoci metselaniku instinkt ütles talle, et see üleminek teda pea põlisesse ürgmetsa wälja wiib.

Weel sai Ghoc näha üht mõistatuslikult nägemust inimestest, mis hulgaks ajaks tema ettekujutusi oma kohutawa juurusega kõitis.

Nad olid Tugailiga korra hilisel õhtul wälja jõudnud mingi liiwase tee äärde, millel faks musta otjata liaani üks-teise kõrwal risti nende ees nõõrsirgelt kahele poole pimedasse kaugusesse ulatasid. Nad käisid edasi-tagasi pikki seda kummalist teed, kuid wiimaks ei jäänud muud üle, kui sõandasiid sellest üle hüpata.

Üle jõudes kuulsid nad korraga eemalt pimedusest mingit lõikawat huikamist, ja seisatades kuulatades nägid nad

kaugelt kiirelt liginemat mingi eluka põlevaid filmi. See jõustus kõuekõminana lähemale. Maa müdises tema all. Pita lendama maona wuhises ta mööda, otse kahe mustawa liaani wahet, faks kiirgawat filma peas, piff suitsujuga Ghocile filmi. Tugail oli rahutult eemale taganenud, kuid Ghoc ei saanud imestusest ehmatadagi ja jäi finnikaswanult paigale. Talle näis, kui õitsefid jelle mao peas faks tulist lille, mille wing talle tunginud filmi. Kuid ka mao pikas müdisewas kehas õitsefid nähtawasti need lilled, ja Ghoc nägi nende walgusel läbi aukude jelles kehas — inimefi, keda madu nähtawasti alla neelanud.

Rakfudes uppus madu pimedusse. Uskumata nägemus kadus filmist. Mahalöödult läks Ghoc Tugailiga eemale kummalisest kohast.

Ta ei olnud wangipõlwe ajal ligemalt tutvuneda saanud inimeste kätetööga, kuna neid mõlemaid finnis es puuris laewalt otse tsirkusse oli toimetatud. Ta oli kuulnud ainult inimegewuse mürtsuwaid hääli ja kõrwuööwat müra oma ümber, kuid nende põhjusi filmaga näha ta ei saanud. Ta ei tahtnudki. Weel praegu hoidis ta jahtumata wihas hoolega eemale walgetest inimestest, nende asukohtadest.

Endisest rohkem tuli jelles metsikus jawannas ette juuri metshobuste karju, kes kaht tundmata elukat nähes harilikult meeletus hirmus laiali jooksid. Senini ei olnud kumbki kaaslastest weel ühtki nendest finni püüdnud.

Ühel päewal juhtusid nad nüüd edasiminekul ühelt kõrgemalt kinguharjalt otse enese all tajasel lagendiku jälle nägema mitmekümnepealist hobustekarja rahulikult söömas. Tugail, kes ammu juba ühegi suurema saagi kallal omi isu wabalt rahuldada ei saanud, ei kannatanud nüüd enam, jõustus pikemalt ootamata alla karja poole. Ka Ghoc'il ei jäänud muud ühe, kui kaasa tormata.

Nende kallaletungimine oli nii järsk, et loomad omi waenlasi dieti silmitseda ei saanud, ning loomusunnilises enesekaitse hoos tormasid korruga mitu metjikut tätku allawihisewatele waenlastele wastu, kuna hirmunud norstamad märad ühte hunikusse kofku jõöstusid. Üksilisel wiiwul walis Tugail omale ohwri walmis, hüppas, ja ühe kopalöögiga oli üks täkkudest werisena kõhuli jalgadel maas, selgroog murtud kahets.

Ligines teine. Tahtis wahutawas wihas tallata kappjade alla tundmata hädaohtu, kuid filmapilk oli Tugail

järgmise hüppega wibutawa lutjukiwina ta turjal, ja hobune wajus röögatades rinnuli maha.

Selle paari filmapilguga, mis ta hiljemaks jäänud, oli ka Ghoc nüüd järel, hüppas ühe hooga ettejuhtunud fohaletammumale täkule turjale, jäi sinna nelja jalaga ratsafile, kuid et tal seeford midagi pihku polnud haaratud, mida ta harilikult kallaletungimistel teha püüdis, ei jäänud tal muu üle, kui sai weel parajalt jalad hobuse külgedele alla libistada, haaras mõlemad käed ette alt hobuse lõugade ja painutas selle kumerat kaela kagistades üles tahapoole.

Nähes teist metsalist hüppawat kallaletungija hobuse kukile, nii et see lämbumas walus tagumistele jalgadele tõusis, pöördusid nüüd ka teised hobused kohkunult tagasi. Nende äiline wiha murdus forraga meeletuks hirmuks, ning terve kari põgenes tuulekiirusel tagaajamata minema.

Järeljätmata jõuga paenutas Ghoc hobuse kaela, mille seljas ta istus, nii et selle kaelaluud loogas rogiseks. Siis aga, kui hobune walus end püsti taewapoole ajas, jättis Ghoc, loomusunnist, kartes kukkumist loodis turjalt, wähe pingutuse nõrgemaks, ning surmahirmus sööstus hobune paigalt jooksu mööda lagendikku, Ghoc sõrmedega finni ta lahas.

Korraga peatas ta nii järjult, et Ghoc juba üle tema kaela ette maha pidi kukkuma. Hakkas siis end raputama, lootes nähtawasti, et nõnda oma piinaja turjalt maha puistab. Raputas nii koledasti, et Ghoc hirmjatel tõugetel läbi hammaste hoigama hakkas. Niipalju sai weel Ghoc aru, et ta seisukorra wõitmiseks muud üle ei jää, kui forrata endist katset. Wälgukiirusel wabastas ta omad sõrmed lahas, sirutas käed jälle klambritena ümber rapuwa looma kaela, ei kaotanud tasakaalu, tõmbas siis kopsud täis ja tõmbas . . . Käis nakkatus, nagu murduks puutüwi pikselöögist, ja uhke loom kukkus raskelt prantsatades maha küljeli, pea elutult tolnedes ligi turja.

Kuid kukkumine tuli liig äkki, Ghoc ei saanud hüppata eemale, ja jäi jalgupidi hobuse alla. Ta ei saanud sellest weel arugi, kui tagast forraga mingi uus rakkatus talle risti üle hobuse peale langes. See oli Tugail, kes parajasti järele jõudis, ja ühtlasi Ghoc'ile appetõtates oma wiimast saaki surmama oli tulnud.

See oligi üleliigne. Hobune tõmbles weel paaril korral ja ei liigutanud enam. Ghoc kiskus oma jala wabaks,

ja tahtis Tugailile järele minna, kes filmist kadunud hobustekarja rahule oli jätnud ja nüüd esimese kabe hobuse koha juure tagasi oli läinud oma pidusööki algama. Jalga toelades, tundis aga Ghoc suurt valu labajalas, nii et kappuli kuffus ja hoigades edasi roomas. Ta oli jala kuffumisega tublisti ära väänanud.

Seal nägi ta pöösa all suurema kuiivanud ossa. Tema mõistuse terane inimese ütles talle, et tal jeda edasilükkumiseks võimalik kuidagi ära kasutada. Võttis ossa pihku, murdis ta parajaks, ja tõusis selle omaleitud kapi nõjal uuesti jalgadele. Komberdas siis Tugaili juure, ja mõlemad kustutasid oma nälga lihava roa kallal.

Nad puhkasid öö sünsamas. Ghoc kannatas mehijelt paistetavat valu, mõtles ise sealjuures tagasi nende kannatuste peale, mida ta juba walgete inimeste lufustatud puurides üleelanud. Olid nad tõesti nii pahad, need walged inimesed, kellega ta jenini kokku puutunud? Olid nad kõik oma nii võõraste eluviisidega temale tõesti nii hädaohtlikud, et nendest vihates eemale pidi hoidma? Nähtavasti jah! Kuid siis tuli Ghoc'ile meele see imeline õrn walge naisolemus seal endistes dshunglites, kes tema vastu nii naeratavalt hea olnud, meelitavast poolehoiust, kellele ta wee peale laewale oli sattunud, kus aga walge naine ise ära oli kadunud. Kuhu oli ta jäänud? Ei, ta ei olnud mitte halb, see walge kummaline hea naisolemus, — otjustas Ghoc algmõistuslike otskohefufega.

Eht juhtub ta teda veel nägema? lootis ta ja tundis eneses rõhuvat igatsuslikku tuska.

Gommikul lahkusid nad paigalt, kuid edasiminef oli Ghocile märksa raskendatud. Jalg oli tublisti paistetatud, ja waewalt võis Ghoc teda maha toetada. Lonkas aga siiski kapi toel edasi aeglaselt, Tugail laisalt luusides tema kõrval.

Siis nägid nad inimesi fihutawat läbi pöösaiste tüki maad enesest eemal, nendesamade loomade seljas, keda nad tapnud. Kuid loomad jooksid rahulikult. Olid nad inimestega nii harjunud. Ghoc nägi, nii palju kui film kaugele seletas, et inimesed polnud mitte walged, olid poolalasti tõmmu nahaga. Pikad lindude juletutid lehvifid neil peas. Kes olid need võõrad?

Teisel päeval tuli nendel tee peal ette jälle üks inimafundus. Mets oli siin juba palju tihedam. Inimeste küla asus metsas väikesel lagendikul. Oli välfelt wähe

Jarnane nendele mustade inimeste küladele, mida Ghoc näinud endise dshungi äärtel. Ghoc peatas Tugailiga ettevaatlikult küla taga pöösastes ja piilus inimeste tegevust küla wahel. Inimesed polnud päris mustad. Polnud ka walged. Olid tõmmud. Olid nad waenlased?

Korraga nägi ta nende seas üht walget, kelle riietes nagu oli palju heledam teistest. Walge mehe ümber oli kogunud hulk inimesi, ja walge seletas midagi kõwa häälega. Sakas siis laulma. Weniwalt ja julgelt. Inimesed kuulasid tummalt. Walge mees hoidis nina all mingit asja, hulga walgete lehtedega. Sellepärast ta wist häälitseis nii meeldiwalt. Kuid Ghoc wihkas ju ometi walgeid inimesi. Teised ümberringi olid wait. Kõndel polnud ju walget asja nina all.

Siis jäi mees korraga waiksemaks, rääkis weel mõned sõnad, andis ka igale ümberringi seisjale jarnase walge asja. Kuid need jäid endiselt wait. Ei laulnud mitte. Miks? Ei oskanud need tõmmud inimesed üldse häärit teha?

Walge mees kadus küla teise otja majade taha. Inimesed, kes paigale jäid, sõnusi midagi omawahel, walged asjad mustade kaantega näppude wahel. Miks ei tõmmanud nad neid nina alla lahti, kuna ju nendes see imeline jõud sees on, mis siis nii meeldiwalt häälitsema paneb?

Ghocis ärkas ürgolewuse lapselik uudishimu. Tõusis ühtlasi pahameel nende saamatute tõmmude inimeste wastu, kes nüüd, kus see wastik walge mees ära läinud, enam tema andi ei oska ehk taha tarwitada. Otsustas ise katsuda. Otsustas muretseja omale ühe niisuguse walge asja. Neid tõmme inimesi karta ei tulnud tal esialgu meelegi. Ka Tugaili enese taga oli ta unustanud.

Lühikes äkki wälja lehestikust, tõttas laialiminewate inimeste sekka, haaras wihaselt nende käest need asjad, pilodus maha nende näppude wahelt, pööras kähku ümber, jooksis tagasi warju metsa, Tugail kõik aeg mõistmatult ringi tema taga. Paar walget asja oli ta kaasa wõtnud, hoidis nad kõik aeg kramplikult pihus.

Nad läksid edasi kaugemale metsa ja Ghoc armas nüüd katses teha. Häälitseis juba ette endamisi tasakesi, oodates warsti oma helisid mõnusaalt meeldiwateks paisuwat. Tuli siis korraga meele, et parem ehk oleks enne Tugaili nõnda toredalt häälitsema panna, ja ise pealt kuulata.

Tõmbas ettevaatlikult ühed mustad kaaned laiali, walged lehed lahti ja tõstis nad Tugaili nina alla, kes kii-
sivalt mõistmatus seisma jäi. Dotas siis põnewalt.
Unustas ära ijegi näriwa paistetuse labajalas.

Kuid Tugail urises ainult wähe, pöördus kõrwale ja
läks laisalt edasi.

Ilma pikemalt mõtlemata otjastas ta nüüd ise fat-
juda. Oli siiski hämmastunud. Oli ta tõesti efsinud?
Oli see sulaw jorutamine walge mehe oma nõidus, oma-
ette, ilma walgete lehtedeta?

Dõi aralt lahti uued lehed oma nina alla, kumardus
nendesse, awas suu ja ürgas tundmata wiisi, esiteks mada-
lalt kärijedes, siis järjest paisuwamalt, jõuküllastel weni-
watel röögatustel, higi tilkudes otjaesijelt, — karjus nii,
et rohi jalgel närbuma löi ja rõkkaw mets ümberringi
hauawaikses imestuses tõrkumata kaugele edasi andis kõi-
gile oma kiwistunud elanikkudele kuulmijeks neid wõdraid
wiimsepäewa pasuna helisid.

Ghoc wakis äkki. Oli nähtawasti wäsinud. Tum-
munud mets oli ümberringi weel tüki aja endises pane-
tanud tarretuses, löi siis jügawa ohkega kokku üle kahe
oma ennenagemata külalise omad jälle liikuwad ladwad,
wabanedes halwatuselt.

Oli meeldinud Ghoc'ile oma enese laul? Ta ei tead-
nud dieti. Tema enese kõrwad huugasid weel alles wai-
bunud kisaft, kuid nähtawasti jäi esimejeks korrafs rahule,
pistis raamatu kaenla alla ja komberdas ifka weel fan-
gestunud jalaga edasi, järele Tugailile, kes Ghoci esimes-
tel häälitjustel mõistmatusest wingudes rahutult eemale
oli läinud.

Ghocile tuli meele tema ainus armas mälestus ini-
mestest, — see walge õrn naisolewus. Ehk kuulas see
kujagil tema häälitsemist? Ta pidi wist rahule jääma
oma sõbra uue leidusega. Muheledes kurwalt omaette
komberdas Ghoc läbi ehmunud metsa. Ehk oli lõõnud
lahedamaks, nagu peale troopika kõuewihma.

Siis kuuldus kujagilt kaugeft, nagu wastufajana
Ghoci waibunud röögatustele, tumedalt weniwat hulu-
mist, nagu hiiglakasjide nurrumat kontjerti. Säaled ligi-
nesid nendele otsejähis. Tüki maad läksid nad edasi, midagi
nägemata.

Siis filmasid nad rohtu liikuwat enese ees puude
wahel. Sulumine oli paisunud kiusawalt ärritawaks.

Waitsis siis järsku. Olid need lõvid? Ei. Säär oli mõdras.

Mõlemad kaaslased olid ootawalt paigale jäänud. Korraga lõi rohi nende ees madalamaks ja selle warjust nägid nad fõöstumat enese poole kaht firjut filedat looma, põlewate filmadega, kaswult mitte palju vähemad, kui Tugail. Need olid jaaguarid. Mõlemad sõbrad polnud jarnaseid warem kunagi näinud.

Kas oli tõesti Ghoc nende kangelst ärganud nälgima wiha põhjuseks, kuid vähemalt tormas esimene tuleja otse Ghoci poole. Tõstis kõrgele pea, sirutas pingule tagumised koivad, jaba kangelst loogas, hüppas ta hooga Ghoci peale. See oli enne parajasti jalga puhkama maha istunud, tõusis nüüd järsku püsti, taganes sammude taha poole, tõstes jala ratsakile teisest kaugele, ja kui hüpanud hiiglasaksi wedrutaw keha parajasti ta jalge wahelt maha wihises, sai weel Ghoc haarata ta sabast, tõmbas ta sedamaid jalgewahelt läbi tagasi üles õhku, keerutas harfi jalgadel forra teda ümber pea ja wirutas siis wibutawa malgana wastu teisele liginewale jaaguarile, kes walenawatel hammastel wurrud laiali oma kaaslasele järele Ghocile kallale tormas. Kuid see sai Ghoci liigutust nähes oma hüppe weel kõrwale juhtida, ja wibutaw jaaguar Ghoci pihus käis prantsatades wastu maad. Kuid Ghoc ei lastnud jaba lahti, waid tõstis wastase uuesti õhku.

Seni aga oli Tugail juba teise jaaguari kullas, ja Ghoc keerutas nüüd oma lingu pihus meelega kõigest jõust wastu maad, nii et selle kendid ragisedes lõmaks purunesid ja ta sirgu pikali jäi. Ghoc waatas teda weel forra. Ta jäi liikumata pikali. Siis pöördus Ghoc waatama, mis jünnib teise kallaletungija ja Tugaili wahel.

Need olid koos kõige ägedamas heitluses. Kuigi jaaguar kaswult Tugailist wähe madalam oli, ei peitunud tema werejanuliselt nõtkuwas kehas nähtawasti vähem jõudu, kui lõwil.

Miks ei tõtanud Ghoc oma kaaslasele appi? Oli ta liig ükskõikne selleks? Ei, ta jäi paigale lihtsalt ürgolemuslikest uudishimust, näha saada, kumb werises mõistluses alla hakkab jääma, et siis Tugailile appi minna, kui tarwis. Samast uudishimust, tema kultuurilisi sugulasi

põnevuses jälgima paneb kahe inimese üksteise tagumist rufikatel, ehk mõistlemate sukkede merist üksteise kannustamist.

Neljas peatükk.

Wõitjad. Lõunamaa luupainaja. Wormitu majs. Uuswägilaste jugu. Mustaw raheparw. Wihma käest räästa alla.

Juba näis Tugail wõitluses ülimõimu saawat, kuid seal — Ghoc ei tahtnud omi filmi uskuda — wäle ja paendum jaaguar oli korraga löwi oma alla matnud. Weel filmapilt ja wõit oleks kindel, — kuid Tugail wisakas ennast wedruna üles, ning osad olid wahetatud. Samal ajal andis löwi jaaguarile nii tugewa löögi oma sabaga, et wihane metskaks eemale kerra weeres, werine waht pikkade kollaste kihwade wahel. Ta turtjus ja kaapis käppadega mulda, kiskudes üles puu juuri, mis õhufeste pilbaste rahena Ghocile ja Tugailile filma lendasid. Jaaguar oli raskelt uimane, kuid ta kogus jõudu ja walmistas end uue äkilise jalakawala hüppe wastu. Weel filmapilt ning õhus pörtasid jälle kontide ragsedes koku kaks metsalist.

Ghoc ei liigutanud end paigalt. Ta waatas imelikku jaaguari, kes jõandas tema kaaslasega wõidelda ja ei teadnud, mida mõelda: kogu uus ümbrus oli nii išeäralik, nii wõõras ja arusaamata. Ning Ghoc ohkas; ta rinnast tõusis otse inimlik kaebe ja aeglaselt lonkis ta pöössatikku, unustades wõitlejad. Alles kui werine Tugail raskesti hingates tema kõrwale asus ja oma tulise keelega temale näkku hingas, wirgus Afrika walge antropoid ja tõstis filmad üles. Jaaguar oli furnud. Temast oli järele jäänud waid lihatomp tundmata puhmastiku ees palmi jalal.

Seda ma arwasin, ütles Ghoci pilt Tugailile. Ning Ghoc haaras oma kaaslaste pea kaenlasse, surus uhke looma enese põlwelele ja tõmbas paar korda paitawalt käpaga üle löwi kuldkollase laka. Ta sai wastuseks waikjõrina. Siis wajus Tugaili pea ikka enam norgu ja nii nad siis puhkasid seal — Afrika löwi, Afrika inimahwi üjas — kangel endiseist kodudshunglitest põlises Lõuna-Ameerika troopikametsas.

Reige, raske õhk, täis weeauru, woolas nende ümber oma lödwakstegewa, lämmatava kuumusega. Mitte Afrikale omased puud ning dhunglite kõrged wiisatoolised müürid ei warjanud neid, waid piiratud puuhulgad oma segipaisatud ja maha langenud tüwedega, lõpmata liaanide wanikus laotasid nende üle, warjates kohati päikest täiesti. Kusagilt kajastus lugemata loomade kisa, sifin ja häälitus. Suurte papagoide kirju sülestik säras puude wahel ja lehestikus purpurina, kolliskiwidena ja taewasina jädemetena. Õhk täis hääli ja elu, imelikku klöbistamist, raskatust, wilistamist ja prääksumist, mets ümberringi ja wäätkaswude põõsad täis sirinat-surinat, raskeid tiwalööke ja käimist-liikumist, metsloomade ringutust ja haugatamist, äkilist ja tumedat mütsakut.

Lõwi uinus. Ka Ghoc tundis, kuis ümbruses liha wast elust hoolimata temagi silmad wägisi kinni wajuma kipuwad. Korraga aga jahmatas ta ja haaras käpaga oma kõrri: mingi piste oli teda tabanud. Ta pihku puutus pehme wedel segu ning midagi piukjatas haledalt inimahwi sõrmede wahel. Ghoc pigistas sõrmed weel kõwemini kokku ja haistis tugewat werelõhna. See oli wampiir, kes tahtnud parajal momendil maiustada jooja werd.

Ghoc sai aru, kui kardetaw mõib olla niisugune mäike tähtsuseta elaw nahkne kott, ning urisesedes pühkis ta käpad palmi lehtedesse puhtaks. Uneft ekstitatud Tugail awas laisalt oma silmad ja kiindus siis korraga lähemasse puutüwwe. Särgmisel filmaiplgul olid Ghoc ja lõwi mõlemad jalul: suur jädelew wormitu mäs waltis ülalt ükssilmi alla. Wist peitus siin uus hädaoht.

Ghoc kahmas murdunud puukoosa, õigemini terve puu pihku, ja lähenes ettewaatlikult puule. Samal ajal lendas üle tema pea heledal häälel otsekui hoiatusi kriiskaw lind. Ning Ghoc mõistis filmapilkelt selle linnu, metsjade kaitsemaimu keelt.

— Ah nii, — ütles ta lõwile, — see on madu. Ta on enda täis sõõnud ja lebab nüüd laisalt uinatus.

Tugail ei wastanud. Nähtawasti ei wäärinud enam Ghoci sõnad tema tähelepanu.

Kuid Ghoc teadis: kes neid selle tundmata metsja elufaid tunneb! Mõik on ju siin ümberpööratud, pahu-pidi, tema mõistusele footu uus ilm. Ning astus selle-

pärast paar jammu tagasi. Tegigi hästi, sest saafi põgenemas nähes, amas boa constrictor suu ja pistis palmilehtede wahelt wälja tats nõiduslikult kiirgawat filma.

Lõwi mõirgas. Ta hirmjal, ennetuulmata käskival häälel oli maagiline wõim jes õitsewas metsikuses: kõik wakis filmapilguks ümberringi ja tükk aega walitses nii elurikkas riigis kuulaw ootus.

Õfimefena segas hauawaitust Ghoc: ta tormas boa juure ja enne, kui see oma pead wälkkiirelt warjata suutis, sai ta rabama löögi pihta. Weel paar hiiglarõnga tõmbemist ja siis kiskusid Ghoci küüned boal robinal naha tuppe.

Ghoc oli mõitnud. Niiud teadis ta, et tema ka siin-
jes metsas peremees, walitseja, ja jalga mao laibale pannes hääldas temagi jälle oma wägewat sugukonna wõidupafunat. Ning jälle kuulatas imestaw linnu- ja loomakiüllane põline mets. Ei, imelikud asjad hakkawad sündima Ameerika metfaelu looduses! On tulnud, on sündinud uus põlise metsa wägilaste sugu.

Suur must ahw pistis oma uudishimuliku näo puuladwast alla ja waatas nagu läbi priillide Ghoci otja. Kilgatas siis ja kadus kohe.

Ka Ghoc oli enese suguwenda näinud ja kargas ahwile järgi. Jõudis peagi ilmatu suure puu latwa. Must ahw nägi metsjade kuningat päris oma kannul ja punus ehmudes ülejala paku. Ning Ghoc waatas talle järgi ja naeris, naeris, nii et puu, millel istus, rappus.

Siis wakis ja hüüdis ahwe. Hüüdis, kutsus, käskis — ükski ahw ei julgenud walgata, weel wähem talle tolli wõrragi läheneda.

Antropoiid kuulatas. Ifka ei tulnud keegi. Weel kord kutsus, jälle tagajärjeta. Niiud wihastas ja plafutas wahulisi hambaid. Lehed warisesid puust, kui wõõras walge ahw tema ladwas uuele ümbrijule hambaid näitas.

Uga midagi ei mõjunud ja kurwalt pettunult pidi Ghoc uuesti oma kaaslase kõrwale astuma. Saatanlik, salalik ja wastik on see wabadus, mille ta mõitnud pärast piinarikast wangipõlwe. Jah, saatanlik ja sala...

Kui lõpulikult lõunauinakust aratatud lepinglased läbi padriku mähe edasi olid jõudnud, kostis kusagilt forraga tugew jahin, mis imekiirelt lähenes nagu mesi-

laspere jumises. Sumin paijus, kaswas, ühtlasi hakkasid Ghocilt ja Tugailist mööda wälgatama jaaguarid, pumad, agutid ja meeletul hirmul musttuhat teisi tundmata loomi. Ei ühelgi neist polnud aega imetleda Ghoci ja Tugaili, ei ükski nendest mõelnud nendega wõitlusse astuda wõi kallale tungida — kõik põgenes forraga, põgenes kabuhirmus edasi, ifka edasi, mis jalad kandsid.

Nad katjusid mõistatada nähtust, kuid ei leidnud sellele wõtit.

Ghoc aga ei kohkunud; otjustas foguni edasi minna ja waadata, millise imeloomaga tal seekord tegemist. Tugail armas siiski heaks mitte uisapäisa tundmata hädaohtu tormata, tõugates käpad kindlalt maapinda, pea äraootawalt ettesirutatud. Nuusutas.

Uga sumin kaswas. Ghoc armas mesilastega tegemist olemat. Talle tuli meele, kuidas ta furd oma kodumetsas emaga oli mõelnud maiustada nende pisikeste sumisejate magusat mett ühest puuõõnsusest ja kuidas ta selle juures lõpuks ootamata raskesti kannatada oli saanud, paistetas üleni ära. See oli wastik mälestus, ja Ghoc tundis, et paremal meelel kümne jaaguariga, kui mesilastega tegemist teha. Mine tea, millised on weel fiinjed metsmesilased...

Ta taganes paari sammu wõrra ja waatas siis üles. Kuid mesilasi ei olnud kusagil lendamas. Ometi sumiseb juba midagi üsna päris lähedal. Na, leidis ta wiimaks, sumin tuleb — maa pealt! Tähendab, siin ei lenda mesilased, waid roomawad. Tõskis kähku jalad üles ja kepsas meeletut hundiratast liües minema. Uga — meelöhn, seda pole kusagil tunda, ning Ghoc peatus oma põgenemises. Temast kihutas nüüd mööda üle puude ja põõsaste, põlise metsja kaosliste käikude wahel kui looklew tuulispaik edasi tumedawärwiline palkmadu ja ei mõelnudki saaki ahniseda. Ghoc kihutas talle kaifa järele, kuid ei tabanud.

Na Tugail oli paremaks otjustanud põgeneda ja järgnes hüplewal jooksul Ghocile. Tema pilgus peegeldus koleduft aimaw hirm.

Nüüd wiimaks nägi Ghoc esimesi „mesilasi“. See oli umbes mõne waksja laiune, täielises forras edasiwõrrim must eelpost. Talle järgnes lugemata peredena miljarde teisi wäikefi loomakefi; ühed nendest kandsid ro-

helisi lehti, mis nagu juured vihmarajud nende kubi-
semise kohal hõljusid. Tee, kust loomad üle olid käinud,
oli täiesti laastatud, puud ja põõsad mõne minuti jook-
sul lehtedest paljaks röömitud ja raskelt haavatutena lõ-
pulistule surmale määratud. Zoomade tee võis olla mitu
kilomeetrit lai ja iga olemus, kes nende eest õigel ajal
ei mõistnud põgeneda, langes halastamata maniof-sipelgate
ohvriks, kes nad kõige lühema aja jooksul walendawateks
luukeredeks muutfid. Maniof-sipelgate eest on nii inime-
sel kui loomal raske pääseda; see on äärmiselt ahne,
juure isuga, Lõuna-Ameerika palamwöö metsade iga elusa
olemuse suurim ja kõigejt enam kardetud loom. Kust
maniofid ülekäinud, seal mustab kõrbe. See wäike sipel-
gas on isegi enam kardetud, kui tuli, mis teineford hirm-
jal jõul hiinsetes rohtlaantes ja ürgmetsades möllab.

Ghoc tundis, kuidas mõned maniofid tema jalga
mööda üles hakkasid ronima ja omad koonud tema li-
hasse surusid. Esimestele järgnesid teised, ja Ghoc sai
aru, et ainult ime teda ja Tugaili päästa võib.

Weel minut, ja Brasilia põlises metsas walendawad
Ghoci ja ärawõitmata Tugaili luukered.

Ghoc tegi siis põgenemiskatse: ta wajutas põidлага
mõned sipelgad jala pealt puruks ja tormas siis ühes
Tugailiga meeletul hirmul jälle edasi. Aga ta nägi peagi,
et ta haige jala tõttu piisikeste loomade käest ei pääse. Ka
Tugail näis hädaohtu ikka enam hindawat ja katsus nüüd
eestkätt oma nahka alles hoida, punudes järsku pakku, nii
mis jalad kandfid. Weel nägi Ghoc oma sõbra kuld-
kollast kera põlise metsa tihnikus weerawat, siis kadus ta
filmapiirilt.

Aga sipelgate sõjawägi marsis edasi, lähenedes Gho-
cile kui elaw mustaw meri. Lühikese ajaga katsid nad
kõik teelolewad puud, riisudes nendelt nende lehed, ning
isegi seal, kus muidu walitses pimedus, waatas nüüd ära-
laastatud puude wahelt warsti kuum päikesekiir alla.
Kusagilt puhma tagant kargas wälja maailma werejanu-
lise loom — puma, kui koer, kes teda tagaajawate mesi-
laste nõelamisest meeletuks läinud: ta näjis oma külgi,
jooksis wähe edasi, haaras oma sääre wihaselt hammaste
wahalet ja käis wiimaks kui kollane wolkjatuse hunnikusse-
koffu. Nagu uus sipelga pesas, teha üleni kubisewate
sipelgatega kaetud, ka ammuli juu ja filmnagu neid täis,

nii wäänles ja käänles puma maas, kuni mõne minuti järele miljon wäikest „jääske“ tema üle wõimu said, ning peagi ei leidnud temast enam jälgegi kufagil, sest isegi puma luud kandsid sipelgad laiali. Wähe eemal langes siljatades puuladwast ahwipoeg alla ja fohkunud Ghoc nägi, kuidas ka tema ahnete sipelgate toiduks sai.

Mis pidi Ghoc tegema? Kas tõesti wägewa Tarzani wõju peab nii ennaft alandawalt alla andma — sipelgatele? Unustades walu ärakeeratud jalas, tegi Ghoc hiigla hüppe üle mingifuguse mahalangenud puutiwe, lõi laiali liaanide koidikud enese ümber ja jooksis edasi, pikkadel sirafil kätel wawalt maad puudutades. Oleks tal jalg terve, siis pääseks ta kindlasti, karates puuladwast puulatwa, kuid nüüd? Weel ei olnud ta sipelgate wõimus, kuid kaugele ei jaksaks ta enam järeleweerewa häwitawa lawiini eest põgeneda.

„Tugail, Tugail!“ mõirgas Ghoc, nagu lootes abi Tugaililt ja — lendas järsku ühest pöösast läbitungides kufagile wedelikku. Wesi lõi kõrgele üle tema pea üles ja kui ta järgmisel filmapilgul jälle puristades weepinale kerkis, nägi ta ümberringi ainult kõrgeid puid, liaanide kette, mis nagu rippjillad kõrguses kõikusid, ja wäikest wett. Nähtawasti oli ta sattunud mingifugusesse jõkke. Nagu süla tume metall lookles ta puude wahel Ghoci ümber, täis kände ja puujuuri, kiwa ja imelikke kõrkjaid.

Ghoc waatas kaldale, kust ta wette kuffunud: nagu hiigla lohe läikis wee ääres sipelgate parw, aga edasi ta enam ei pääsenud, sest wette manioksipelgad ei lähe, ning warsti nägi ta, kuidas sipelgate parw pikki jõekallast mööda woolu sihis alla poole hakkas liikumama, olles sunnitud muutma teeforda.

Ghoc mõistis kohe, et ta on pääsenud, ning rõõmsalt kättega wett lahutama hakates, kawatjes ta nüüd üle jõe teisele kaldale ujuda.

Korraaga, aga mis see siis on? Kas mõni kaimanalligaator on näinud awatlewat lõunaoodet? Midagi puudutas teda ning torfas talle siis üliwalujasti otse jala haigesse kohta. Ghoc silgatas ehmunult ja tõmbas kiirelt jalad oma alla, ujudes nüüd edasi kui jalutu tomp, pea õlgade wahel.

Siiski, ka wees sipelgad? Jähwas mõte Ghoci peast läbi. Ta pistis pea wee alla ja waatas lahtiste filmadega weealusesse ilma, et näha, kellega tal õieti seeford tegemist. Ei, sipelgaid küll ei olnud wees, ka alligaatori, Ameerika krokodilli musta siluetti ning väikese punnis filmi ei nänud ta. Tema ümber ujus mingisuguste väikeste kalakeste parw, mis järjest kaswas. Iga kalakene oli warustatud siia-sinna liikuma saekesega, mis nähtawasti täitis enesekaitse ja kallaletungimise kohuseid.

Neid saega kalu tunneb iga Põhja-Braasiilia ja Guayana elanik ja need kalakesed pole siin manioksipelgatest wähem kardetud: nad wõiwad oma saekestega iga suplejat, kes end õigel ajal ei päästa, ruttu kontideni ära purustada ja ära süüa.

Muguses ehmatafid kalu tundmata eluka — Ghoci filmad, mis wees loitsid kui tulised laternad, siis aga läksid nad jälle julgemaiks ja naksti! mis üks saekene lihasti Ghoci jäärelt minema.

Naksti, naksti! tundis Ghoc igalpool ihus walusaid pisteid. Ratjus kalu müraga ja julistamisega peletada, kuid asjata.

Ring Ghoc teadis: ta oli manioksipelgate lõugade wahelt wabanenud, kuid nüüd — wihma käest räästa alla sattunud!

Wies peatükk.

Känd päästjana. ürgaegne raud-ratju ehk 50 kilomeetrit tunnisk. Kärestiku ees. Wõitlus jääskedega. Kus on Tugail?

Ghoc mõitles saekaladega wee keedes ümberringi, hirmutades enesest, mis jaksas, kalu eemale. Kord oli ta wee all, kord lahutas wägewate kätelöökidega jõe woolu ülewal pinnal.

Jõuaks Ghoc jelle kännu juure, mis keset jõe tema tekitatud lainetel hõljus! Jõgi wõis olla umbes 100 meetrit lai siinkohal ja palju maad ei tarwitsenud Ghoc ujuda. Weel mõni sülb. . .

Rorraga hakkas känd talle ise wastu ujuma. See oli hiigla känd, õigemini terve puutüvi ühes juurtega ja Ghoc oleks temale peale saades end kerge waemaga päästa wõinud. Ta ei saanud aru, miks puu talle läheneb, hakkas, kuid summis kõigest jõust tema juure.

Wiimaks oli ta puutime kõrwal, istudes järgmisel filmapilgul juba selle laial küljel. Puu pakk oli nii tugev, et kolm-neli meest poleks jaksanud teda ümber haarata.

Ghocile näis pääsemine koledate kalade käest nii suureks võiduks, et ta juba oma esiisade wägewat wõidupasu-
nat hüüdma tahtis panna, kuid wõidukisa juri ta kurgus-
weel enne, kui ta suudki awada sai: mingi kole, suur elu-
kas istus puutimel, juu kui rehapulkadega pärani lahti,
kuna juba ägedalt mett lõhtus. Siis see elukas oligi puu-
tema juure tüüriinud!

Metsjade lapses wirgus äärmine uudishimu, ning unustades fibeda walu kohati wermeteks kistud nahas ja äramäänatud jalas wahtis Ghoc ennenagemata looma. See polnud Aafrika krokodill ega sinne alligaator, keda ta näinud direktor Bajaro kirjuses, ei, see oli pigemini kro-
kodillide kannustega esiisa, nii suur ja tugev oli ta. Ghoc
arwas koguni nägewat tal lõpuste taga tiivanuffisid! Üle
terme eluka selja kuni jaba otsani ulatas kõrgele paisunud
selgroog, nagu mingi terasjaag harmade hammastega. Tihe
raudsoomus kattis tema nahka, ning Ghoc ei tead-
nud talle mingit nime anda. Ta wõis olla 4—5 jülda
pikk. See polnud muinasaegne brontosaurus ega idtio-
saurus, waid nagu kehastunud draakoni taoline „wäike“
must saatan. Isegi sarwed kaswasid tal lagipeas, wõrdle-
misi lühikesed küll, nagu hobueesli kõrwad. Teadusele on
ta tundmata loom, kuid metsitud Lõuna-Ameerika indiaan-
lased ja tõmbid botogudid arwawad neid kummalisi wee-
loomi näinud olemat. Enamasti liiguwad nad soistel koh-
tadel ja wete ääres, peaasjalikult Lõuna-Ameerika südame-
läheduses, seal, kus pole weel liikunud walge inimese jalg,
— läbipääsemata padrikute mudas. Kust oli ta siia jõud-
nud?

Tükk aega mõõtjid mõlemad loomad filmadega otsekui
üksteise wõimeid, siis lõi Ghoc araks: temas, muidu nii
metsikus ahmis, oli wirgunud talle enesele arusaamata ju-
bedustunne ning healmeel elaks ta puutimewelt parem jal-
ga lastnud. Kuid ei olnud wõimalik põgeneda, elukas lä-
henes talle mõne tolli wõrra, ja Ghoc pidi lahingu wastu
wõtma. Paljastades hambaid õrises ta punnisfilmil wi-
haselt oma wastajele wastu ning mööda paari üksikut wur-
rufarwa tilkus tal weripunasest suust alla kollast wahtu.

See oli tunnismärgiks, et Ghoc on äritatud. Nii nägi ta alati wälja, kui oli erutatud, kõwasti erutatud, aimates oma ees wägewat jõudu. Aga wõim, mis paistis Ghocile temast üle olewat, wiis teda alati fõrd wihale, fõrd argtujele. Wahelduvalt. Nagu see just suure ijaahwi loomuses.

Ghoc otjis sõjariista filmadega ja nägi wiimaks oma kõrwal ühes liaanide wõrguga, mis kuidagi sellele ujuwale puutiwele oli jattunud, juurt puuoksa. Saaras siis selle ja wirutas ta wälkkiirelt soomuslohele wastu pead nagu boolo tinatüki. Midagi rakjatas, rakjatas nii, et sellest Ghocil endal kollased jädemed filmades ristlesid, ja tumeda mürtfuga wajus tema wastane üle puu wette. Piukjatas heledalt nagu wampiir.

Wõit tuli Ghocile ootamata, ja uudishimulisena waatas ta loomale järele. Kuid see nähtawasti ei mõelnudki alla wanduda ja Ghoc tundis korraga, kuidas kogu puu, millel ta istus, tema all ägedasti kõikumama hakkas. Siis pistis loom jälle pea weest wälja ja hakkas katseid tegema uuesti puutiwele pääsemiseks, rebides terawate küüntega wettinud koort. Ghoc arwas, et ta lohe sünnitatud kallustel oma palgiga ümber minna wõib ja hakkas uut malarakat otjima. Aga ei leidnud liaanide wahelt peale ühe wälgust purustatud rauapuu pilpa mitte midagi enesekaitseks. Pilbas oli umbes paarkümmend tolli pikk, mõlemad otjad nõelteraswad. Tahtis wirutada pilpa wihaga jõkke, murdes teda pahameeles sõrmede wahel. Aga Lõuna-Ameerika n. n. rauapuu tükk ei murdunud isegi Ghoci sõrmede wahel, mis teda imestades puukest lähemalt filmitsema sundis.

„On üks imeline maa,“ mõtles ta, „millal jõuan jälle kodudshunglitesse.“ . . Ghoc oli nimelt kindel kogu aeg, et ta metsamööda edasirännates „koju“ jõuab. . .

Minult filmapilguks aga sai Ghoc aega nii mõttes olla, siis nägi ta jälle puutiwe kõrwal kummalist pead. Doom löi küüned kõwasti puutiwwe ja Ghocil maksis kõsist waewa puud nii omakord kallutada, et ta ise wette ei libisenud, wastane aga uuesti taganes.

Ning korraga hakkas Ghoci pea töötama: tema metsalise ajudes, mida juhtis Aafrika metsiku emaaahwi ja ahwide Tarzani, mõistuslise inimese weri, kerkis esile mõte, mis filmapilkfõlt walmides, targata wõib ja teostamist leiab ainult kawala ja wahwa metsolewuse juures.

Mõeldud — tehtud.

Ning ilma et Ghoc teadnudki oleks, kuidas ta oma plaanidega Lõuna-Ameerika metsinimestele nende kroko-
dillide püüdmise ja kasutamise viisid järele aimab, keerutas ta kõige kiiremas korras sikketest liaanidest, mis tema puu-
tüvel nii õnnelikul kombel leidusid, tugewa kõie. Katsus
siis selle mastupidamust, muigas omal inimnäol kui kurat-
lik unenäo viirastus ja asus kohe järgmise kõie tegemise
kallale. Balmistas nii imeruttu 3 tugewat pikka kõit
liaanidest. Sidus siis kumbagile tüve küljele konksus of-
sade ja puu juurte külge ühe kõie, katsus weel kord nende
mastupidamust ja asetust ning jäi walwele, õigemini tahtis
jääda, sest waewalt oli ta omad ettevalmistused lõpule
wiia saanud, kui puutüwi lõpulist wihaleatud muinas-
looma tõukel nii kõwasti küljele kaldus, et Ghoc wette li-
bises. Sai weel siiski haarata tüwe ofsadest kinni ja kui
ta jälle kohe puutüwele ronis, waatasid kalle tüwe teiselt
küljelt kaks werd täisjooksnud filma ja kolelad küüned
mastu: ka Ghoci saladuslik wastane oli jõudmas puu-
tüwele.

Nüüd ei kahelnud enam Ghoc: ta kahmas kõie ja wi-
hisedes lendas liaanidest kõis-lasjo loomale ümber kaela
sarwede tahta. Tõmbas siis filmuse kõwasti kottu — nii,
nagu ta jeda waremalt jagedasti ahwijõmpsihana teinud
eeskujul, mida õppinud nägema ja järeletegema ülal Af-
rika puuladwas, kui all kawalad Nguhu-gumsja neegrid
jahil olles parajasti kergejalgseid gaselle püüdsid.

Ürgolemus tundis midagi oma kaela sooniwat ja tõm-
bas loomusunnil pea hetkeks tagasi, kuid — Ghoc oli löö-
nud oma werised warbad puutüwwe ja ka kõis oli sisse
ning ei annud järele.

Nagu aimates tundmata hädaohtu, sifutas loom weel
kõwemini oma kaela tagasi, andis jõulise löögi sabaga was-
ta puud ja — aga Ghoc oli juba, ühehäega looma kinn-
pidades, teisega liaanikõie otja uue tüwekonksu otja kinni-
tanud. Andis siis ettewaatlikult järele ja lasi lõpuks kõie
kõest lahti, ise istub kükitades maha, hambad naerul.

Nüüd taipas tundmata krokodill, et ta wangistatud
on ja ronides lõpulist tüwele, tormas Ghocile kallale.
Seda sammu Ghoc pikifilmi nüüd ootaski, ja kui pärani
awatud suu juba tema keha järele haaras, kargas Ghoc nii
kärnelt kõrwale, nagu ta jeda iganes juutis. Rõrwale-

hüppe peal aga torfas oma rusika otje loomale suhu. See tundis omale midagi hammaste wahela jattuwat, käis käre lõugade nakkatus ja jügawale, jügawale puurisid wangistatud ürgloomade lõualuudesse rauapuu otjad Ghoci piha wahelt! Loom jäi pärani juul tardunult seisma: rauapuu tükk, mille mõlemad otjad risti tema lõugade luusje hammaste wahela olid tunginud, ei lastnud enam pärani awatud suud finni wajutada.

Koledasti ehmunud loom, kellel mõib olla aastasadu ehk isegi tuhandeid aastaid seljataga, ei näinud enam teist pääseteed kui puutiimelt wette sulpsatada. Aga, on häda: awatud suhu tungis weji ning lämbudes oli ta sunnitud uuesti weepinnale tõusma, ling kaelas ja pulk juus. Ta mäsšas ja rabeles ja turtjus, nii et puu, millel Ghoc istus, kui laast wee peal mängis. Mäsšas ja märatšes kuni wäsjides waiksemaks jäi.

Siis minnas Ghoc mõidetud looma puutiimela oma kõrwale, hoides end ettemaatlikult kardetawatest küünteist eemale. Pani talle põlwe kaela peale, wirutas siis mõidetule neegrite eeskujul enese meeleheaks tugewa kõrwatüllu lõpuks taha ja sidus lõpuks enesega rahul olles jaagi „kaelarihma“ külge teineteisele poole lianikõied tugewasse sõlme, kuna nõörrõnga otja oma kätte jättis. Niiid tõukas ta wäsinud draafoni üle tüme eesotsa wette, kes sel imelikul kombel palgile etterakendatuna alguses täitsa liikumatult weepinnale liikuma jäi. Kuid ainult minutiks, sest siis oli kookunud ürgloom nähtawasti wee mõjul jälle toibunud ja poleks mitte Ghoc end õigel momendil weel pikali palgile wijata ja palgi otjadest finnihaarata juutnud; oleks ta kindlasti uuesti jaekalade kätte langenud: ürgalgne Ghoci raudratju hakkas jalgadega wees töötama ja palk, mis senini wõrdlemisi aeglaselt waikses weewoolus edasi liikunud oli, kihutas niiid forraga kui aurulaew wastu jõe woolu üles, kiirusega wähemalt wiiskümmend kilomeetrit tunnis! Põhjaminna loom ei saanud lahtiolewa juu tõttu ning meeletul hirmul sidis ta oma nagu pardi käppadega wahuweel palki ühes Ghociga ikka edasi, weel jügawamale padrikute põhja.

See sõit meeldis Ghocile: see oli palju ette, kui pöörane kihutamine ninajarwiku turjal, kui ta Lugaile Narikas appi oli läinud, ning ahwi kurgust tulewa erutama mõirgepaajunal kestis edasi ennenagemata sõit ühel põli-

Jes metjas woolama Amatsjoni harul järjeft kasmamal kiirufel.

Megajalt kargas Ghoc omal palgil püsti ja keerutas käsi õhus ringi kui hullunud, kaajalistud, waimustatud.

Paar tundi kestis sõit — kord lagedal weel, kord mööda ujuwaid puutiikke, alt lianide, kord nii madalal kaswawate puu oksjade all, et mitte end oksjatest sõiduriistalt maha kiskuda lasta. Mida edasi poole, seda madalamalt löid puud omad oksjad üle jõe kofku, seda kitsamaks jäi jõgi ja Ghocile ei meeldinud enam põrmugi oma wedaja: tal oli willand, oli saanud kummalise erutuse, nüüd aitas.

Enneks hakkas ta wedaja wiimaks wäsjama, ning seda kõigiti Ghoci õnneks, sest mööda sõites jälle ühest ujuwate puutiikkide parwest, märkas Ghoc, kuidas jõe wool järjeft kiiremaks läks. Peagi nägi ta kauguses läbi puude hämaruse mingid kiwe enese ees. See oli algaw kärestitik, mis weel kaugemal kaljudega lõppes. Ning nende kärestitiku kiwide otja jooksis Ghoci weoloom enda furnuks. Lõi rinna wastu terawat kiwi serwa, palk käis ratsatades edasi-tagasi ja kui Ghoc kofkunult üle puu otja oma ette sai waadata, nägi ta soomustatud ratsut suremas: ta hingas raskesti, keeras siis enda külje peale ja heitis hinge. Samal ajal liifkas wool palgi ühes wõitja ja wõidetuga pärimett alla tagasi liifuma ja jurus lõpuks Ghoci puutiime sügawasti ühe jõeäärü pehmesse kaldasse puujuurte wahele kinni.

Nüüd lahkus Ghoc oma kummaliselt sõiduriistalt ja maandus. Kogu ta keha walutas põrutustest ja igalpool tundis ta koledat walu. Alles nüüd märkas ühtlasi, et ta keha üleni werine oli, kakkistatud saetalafeste saedest. Ta astus kaldale ja kofhe tormas tuhat moskiitot Ghoci werest nõretawale haamadale. Nad tungisid igale poole, isegi suhu ja warmaste wahele ning tema ainukesele kõditartwale kohale lõualuude pära juure allapoole kõrnu. Siin oli Ghoci muidu paks nahk õrn ja tundelik, ning ta oli täiesti abitu, karates moskiitode heleda surina saatel kui mõned wanaaja palwele rändawad „usumärtrid“ — ifka kolm jammu edasi ja kaks jammu tagasi. Ghoci seisuford oli seda koomilisem, et teda warem kunagi moskiitod ei tülitanud, on ju ahwidele wõõras sääskede hammustus. Aga Ghoci keha oli nüüd üleni werine ja seega otse juuremelitawaks sõõdamaaks. Tükk aega rabeles ta sääskede parwe all maas, siis andis ära waewatud ja ära piinatud kogu

fääskedele alla, ning ahnelt imefid fääskede koonud Ghoci sooja werd külluses.

„Tugail, Tugail!“ hädaldas Ghoc, tundes, kuidas ta jõud lõpulistult raugema hakkas, „Tugail, kus ja oled?“ Aga Tugail oli kadunud ja ei vastanud.

Ghoc oli haigena fääskede võimuses, kes teda halasamatult maewasid ja furnasid. Ning hammustatud kohad paistetasid kolelasti üles ja jügelesid nii, et Ghoc isegi walud unustas. Siiski püüdis end mullaga kofkumäärada ja ronides nii üleni porisena ühe puu tüve juure, jäi sinna liikumatult laibana lebama.

Kuues peatükk.

Raitsewaim. Piimapuu. Kas ahw wõi inimene? Eln lehtlas. Nääkiw kast. Usjide kollektšioon. Lohje laip.

Ghoc paraneb, Ghoc on tänulik. Tugail.

Kinnifilmil lebas Ghoc, nii pikk nagu ta oli, suure sileda, punaka tüwega puu ees ja ei liigutanud end. Ta ei näinudki ega tunnud, kuidas äkki keegi tema kõrwale kummardudes põlwili lastus ja tema pea oma käte wahel wõttis.

See oli imelik olewus inimese riietes, nagu nagu mefinikul, kes mesilast mett wõtma tõttamas, tihedu udulooriga kaetud. Läbi wõrgu wilkufid kats halli filma ja wõrgu weere alt paistis pikk must habe. Tal oli ääretu suur ja ümmärgune pea.

Nagu treitud. Mis ahwi pealuu kujukst küll erines. Kuid pikad käed, nagu Ghocil. Puhus mingisugusest käsilöötkast musta suitsu, mis wiimsegi end laisakšjõonud moskiito Ghoci juurest minema peletas.

Saladusline metsaelanik waatles Ghoci nagu, seda hoolega tunnistades. Waatles ja raputas pead. Siis astus otse puu tüwe najale ja tõmbas pifa noaga paar lõiget üle puu koore, ning kofhe hakkas lõigetest imbuma paksu walget wedelikku. Liktatud puu alla pani ta puust kausikese, mis ümber kofha tõmmatud nõõri külge oli kinnitatud. Warsti oli nõu wedelikku täis, ning tundmatu astus jälle Ghoci juure, amas tal laia noateraga hambad ja kallastalle kogutud wedelikku lonksudena suhu. Ghoc liigutas end segaselt ja rüüpas läpastades paar sõõmu seda balata eht Böuna-Ameerika piimapuu leent,

mis oma maitse poolest peaaegu lehmapiima meele tuletab.

Saige Ghoc jõi kojutamat piima ja langes uuesti meelemärfujeta olekusse.

„Saamatud, põrutatud, palamikus“, sõistas wõõras oma ette ja silitas õrnalt Ghoci pead, nagu midagi järelemõeldes. Saaras siis Ghoci õlgadest kinni ja katsus haiget oma järele wedada, kuid kandam oli raske — ja nõutult jäi abiandja seisma. Aga mõtles wähe, mäsfiis kats puud pehme sambla ja palmilehtede sisse ning hakkas nendel Ghoci keha edasi meeretama. Neglaselt, kuid siiski edasi. Istus, pühkis higi ja liikus jälle edasi põlise metsa rägastikus. Enneks ei olnud tee pikk, ning peagi peatus saladusline metsaelanik oma leiuga mingi lehtlataolise ehituse ees palmide all. Lehtla oli puulehtedega kaetud amar telf kuni lakke tõuswate kõrkjuguaste kastide wirnaga. Raste ja puure oli telgis nii palju, et maewalt sees liikumiseks teed leidus — rippwõrgu juure, kus nähtawasti ööseti puhati.

Paar-kolm ahwi pistfid oma uudishimulised pead telgiperemehe kojujõudmisel telgi ukse mahelt wälja, ihesitufuleerides ja wadistades oma keeli. Wist aga kohutas neid Ghovi wäljanägemine, sest kohe kadusid nad jälle. Tundmatu astus telfi ja nägi mitu kasti kakkistena telgi pörandal. Mingi wedeliku juured loigud ujusid kakkiste klaasitiikfidega maas ringi. Ühes nurgas märkas tulija tühja puuri:

„Ah teie mul!“ wihastas ta, kurjustades fõrmega pärdikule, kes wäiksetena end asjata nagu süüdlased warjata püüdsid, „oodake, ma teid õpetan!“

„Kasuisa, süüia!“ hüüdis kusagilt puurist kirju papagoi.

„Kasuisa“ waatas toiduküüfija poole.

„Ed, kes on siin käinud? Sa räägid Inglise keelt Transwaali rõhuga.“

Papagoi wastas terve sõnade walanguga.

„Tõesti, keegi wõõras on siin minu äraolekul wiihinud“, ümises telgiomanik, „huwitaw, kes see olla wõis! Ning kus ta praegu on?“

Ta waatas hoolega ringi, kuid ei leidnud peale ingliskeelse ajalehe numbri, mille tundmata telgi külastaja maha unustanud, mitte midagi wõõra jälgedest.

„Sgatahes — „kultuurinimene“, otustas Ghoci päästja, „kes ta lähemalt on, seda saame hiljem teada, nüüd aga — haigele abiandma!“

Ta malmistas puulehtedest Ghocile waba koha peale pehme aseme ja weeretas Ghoci puulehtedele. Selle järelle asus Ghoci teha wõidma, andis haigele hiniini ja mäsšis ta lõpuks walge lina sisse. Pähe pani tanu ja jidus selle paelad Ghoci lõua alt finni.

Töö lõpetades istus haige kõrwale kasti otja ja jäi mõttesse.

Kes oli Ghoci tundmata rawitseja? Kas oli ta Ghoci kaasahtm, kaaspärdik, otustades tema wälimuse järele, wõi inimene? Sgatahes näilijelt sama huwitaw olemus-tüüp teadusilmale, nagu seda tundus Ghoc tema amita-jale. Et „seltskond“ ka tema wastu huwi tundis, seda finnitasiwad pikad aastad tema elus: teda oli imetletud tema wõimiste ja annete ja... põlatud tema wälimuse pärast. Ning ka Antio del Mare oli õppinud põlgama seda seltskonda, kus liikunud tema ejiisad, tagasihoidlikult aga tema isa-käabus Rooma Palazzo della Marialt ja ema-korsiklanna, tuline, kuumamereline Giomanna.

Zuba warakult oli Giowannale ennustatud, et tema abielust Giuseppe del Mare'ga midagi head loota ei ole. Küll oli teda kollidega kollitatud ja talle mustade prillide läbi tulewikku maalitud — inetu, põlatud käabuse kaasa-lajena. Kuid külaametniku Terari tütar Giomanna ei olnud millestki hoolinud ning iftagi abiellunud rikka, kuulsa perekonna käabuswõjuga. Mitte aga rikkuse ega kuulsuse pärast, waid sellepärast, et Giuseppe del Mare nii iseäralik oli, nii kummaline, nii „huwitaw“ — wastaw tema enda imelikule iseloomule.

Giuseppe del Mare oli noil päewil olnud oma paremas eas: waewalt 30 aastat wana oli ta senini elanud wõrdlemisi finniist, üfsildase elu Roomas ja siis Korsikale asunud, kus end segamatult oma muinasühkessi sisesetaud lossis zooloogiale ja bataanikale oli pühendanud. Kuni nägi seda naist oma lossi aknast. Kõrgel merekaldal — üfsikuna ja kurwana, ka nii iseärafuna. Ning käabus oli eneselegi ootamata ilmunud Korsika „kaljuneitji“ ette — nii wäike ja päjarik nagu ta oli — selle õitjewa sühwaka naise ette. Teda oli imetlenud — ja mitte põ-

latud. — Ja siis oli ta teda jälle ja jälle kohtanud samal kohal — tnistuslikku ja enesesse jüvenenud naist.

Ning kohtamistest kasvas tutmus, tutmusest sõprus ja ajaga esines Rooma kääbuse ja Korsika „hullunud naise“ — nagu teda nüüd hiiudma hakati — wahel õnni, sest mispärast peab õnn asu leidma ainult „ilusate“ ja seltskonnale meeldivate juures? Ei, Giowanna ja Giuseppe said õnnelikuks, nii õnnelikuks, nagu seda lähedal keegi ei teadnud nende sarnaseid leida. Ususid oma lossi, lufustasid ilma ja jugulaste eest ja salapärasena ning müstilis-romantilisena woolas kahe iseäraliku inimese õnnelõõgi. Keegi ei saanud sellest osa, wäljaarwatud wäike Antonio, kes oma ilmatulekuga sugugi laisk ei tahtnud olla: punkt aasta pärast abiellumise järele tõi Giowanna oma mehe altarile wäikese imelise olemuse, kes ei olnud ei pärdik ega inimene — justkui muinasnimene, keda Giuseppe nii sageli oli maalinud oma naise ettefujutusele ja kelle arwataw luukere oli nummerdatuna del Mare kollektjioonis. Ning kummagile ei tundunud wäikeses Antonios midagi loomuwastast — nii ühtlaselt wäljakaswanud waadetega ja ühtesulanud ilma mõjul kanti äsjajündinud ema arm registrisse ja anti talle kollektjiooni kogus number kätte. See number oli 18.887 — ja sai del Mare abielupaarile kohe pühaks armuks. Ja kuidas teda oli hellitatud ja hoitud!... Nagu poleks midagi iseäralist, kummalist juhtunud, nagu oleks laps kõigiti loomulik olnud, ühtlasi tõestunud Giuseppe del Mare juur wäide — kunagi jõuab inimkond jälle niikaugele, et sünniwad waid eelajaloolised inimesed, eelajaloolised olemused, teostub eelajalooline kultuur jne., sest kõik muudab end ja sünnib jälle uuesti, kõik kordub — igawesti, kuni igaweseks ajaks.

Nende rõõm oli seda täielikum, et noor Antonio oli otse isa kehastus — äärmiselt waimukas ja äärmiselt andekas: kuue aastajana kõneles ta kõik Euroopa peakeeled, tundis Petrarca ja Dante ning Ovidiuse keelt ja luges wabalt Sophokleest alguskeeles. Üheteistkümnne aastajana oli ta juba pühendatud isa teadmistes, kohati need isegi üle trumbanud.

„Üheteistkümnne aastajana wiime ta kirjatundjate ja wariseride juure“, oli kord sel ajal hiiudnud tema isa, „sest ta on tark, nagu Jeesus!...“

Uga ei teostunud isa soov: Sügispäeval, sügisel kui Korsika rand upub aiavilja merre ja kui juba Gibraltarilt kitsuselt hakkavad veerema tormid päitese saarele ning Aafrika Atlas pikkena üle mere tundmata vägilastega tulifeelal arveid diendab, löi wälk ka del Marede maija: Giowanna oli üht mehe valmistatud preparaati uurides werekihwtituse saanud ning juri. Talle järgnes wabajurma tema mees.

Ring nii oli wäike pärdit-meis waejetslapses jäänud. Wanaema jega wanaija teda ei tunnistanud ja nii ta elas oma wanemate päranduse juures kui noor teadlane — ametliku ülifoolita, diploomita ja „paberiteta.“ Oli kord tunnud ka igatjust „seltskonna“ järele, aga koge põlatud ja ifegi — ifegi kardetud oli teda. Siis sõitis ära, lahkus jäädawalt kodumaalt. Oli olnud 20 aastat wana, kui oli läinud põlisesse metsa Aafrika, Ameerika, Seilonile, Madagaskaarile. Teostas siin ime — õppis tundma maailma pärditute kirju, perekonna teeled ja murrakud, kumbed; oli mõistnud musta luige laulu ja kõnelenud päkapituse kolibriga tema lennu sihi üle, armudes loodusse kõige oma olemusega. Kuid weel ei olnud sellest kõigest küll Antonio del Mare'le — ifka rändas ta, paigast paika, mannerilt mannerile oma juhustlike sõpradega loomariigist ja... oma teadmistega, otshides ja janunedes weel täielikkumate teadmiste järele. Do, mis mõiks kõnelda maailmale Antonio del Mare! Uga waikinud on ta seni. Kuid mitte unustanud ametlikku ilma ja inimesi — igal sammul püüdis ta jälgida inimeste tegusid, lugeda nende kirjandust ja ajalehti, et ükshinduses pisarateni inimeste teadmatuse üle naerda, sellest löbu tunda. Nüüd oli ta omal teekonnal Lõuna-Ameerika teekmaile, kus ta weel warem ei olnud wiibinud. Siit lootis leida weel nii mõndagi, mille wastu ka Welsi ja Conan-Doyle'i fantaasia jõuetuna koku langetks.

Wahete wahel oli ta ka oma elu üle järele mõelnud, oli kirjutanud raamatuid inimkonnale tundmata maailmast ja selle elust, kuid iga kord nad jälle häwitanud, minnes lõktele wihast armuta ja rumala inimseltskonna wastu. Ei, seltskond, inimesed ei wäärinud tema teadmisi. Wõib olla muutuks inimesed sõbralikumaks loomade wastu, tunneks huwi seni tundmata elu wastu, kuid — tungiks põliste metsade ja koduloomade jalaellu

ja hävitaks siis selle igavusest ja tüdimusest. Sest niisugused on inimesed: võita, allahelda, üksteist ja kogu oma ümbrust hävitada; nõrka naerda, tarka pilgata omais kergemeelsuses ja hingemaesuses. Inimeste hulgas pole veel inimesi, eelajaloolisi, ligidasi täiuisele... Või siiski? Või siiski? Tema isa näiteks.

„Minu isa?“ mõtles Antonio del Mare waljusti oma ette, pilk uinuwal Ghocil, „aga see siin? Aafrika pärdik, inimese ja ahwi segu. Guwitaw, kuidas leian ta siit, Lõuna-Ameerika põlisest metsast!“

Sseõppinud professor sai korraga tähelepanelikuks: tema haige patsient liigutas end ja hakkas kõnelema palawikus — Tugailist, Tangast, raudsest krotodillist ja walgest naisest...

Mõistis koha selle keelt, Aafrika antropoiitide keelt. Kuuldes aga Ghoci kõnelewat walgest naisest, jäi üsna kurwaks: „Et tu! Ka sind on juba inimseltskond rikkuda juutnud... Ara lange tema paeltesse.“

Siis tuli Antonio del Mare'le korraga midagi meele: ta oli lugenud Dr. Gempi ja Roderikseni ekspeditsioonist Aafrikasse, oli kuulnud selle ettevõtte õnnetuist lõpust ja kogu asja luhtaminekut. Ka olid talle kohalikud indiaanlased midagi kõnelema walgest ahwist ja tundmata pumast, — ning nüüd oli del Mare'l kõik selge: kes muu, kui Tarzani poeg oli tema ees lebam haige pärdik-inimene! Tarzani oli ta omal ajal ijiklikult Aafrikas kohtanud, oli teda tunnud ja austanud, wist esimest inimest kui niisugust oma wanemate kõrwal. Ka kõneles Ghoc sama Tarzani antropoiitide keelt.

Ning Antonio del Mare sai rõõmsaks, enesele algukses märkamata, kuid hiljem seda wõimsamalt. Ta ei mäletanudki, mil ta wiimast korda nii rõõmus oli olnud — wäljaspool lindude riiki ja metsjade elu. Ka oli Ghoc tema mõtteilmale omane, ühes sellega ka teatud piirides lähedal tema igatsustele ja soowidele: mis wõiks tema oma wõimete juures sellest antropoiidist tehal Ta areneks ja nad oleks kahesesi — maailma tõelised peremehed, kes mõistawad kõike seda, mis sünnib nende ümber ja neis enestes, mõistawad, tunnewad kogu looduist ja on kui wendade paar. Nii teostuks hiilgawalt tema wäide: sulatada inimest ahwiga, et luua arawõitmata teadmiste ja jõuga eelajaloolist inimest, selle ees

on fogu muu ilm — tühine non vanitas. Wirgutada uinuwaid mõimeid, ellukutjuda väärtuslikku ilma ja mõistust, uut hinnangut senisest — olemisust ja lähemast minevikuft kuni tagasi eelajaloolijesse inimsoo perioodi. . .

Del Mare naeratas rahulolles oma ette.

„Pean ma aga talle ütleva, kes tema on?“ jäi teadlane äkki tõsiseks. „Kwan talle filmad tema päritolu kohta, siis teen ehk talle haiget... Warjamine ei ole õigustatud, aga — näeme, õpime teda erilgu tundma.“

Ning algas uus elu — nii professor del Marel kui Ghocil. See oli täis üllatust mõlematele: Del Mare kaudu tutvunes Ghoc uue maailmaga, kuna del Mare omaford Ghocilt nii palju uudiseid Afriika kohta jne. sai, et neil küllalt palju üksteisega kõneleda ning mõtteid vahetada oli, mispärast aeg neile kiirelt ja tähelepanematult kadus.

Ghoc paranes aeglaselt, kuid silmanähtavalt hoolitsemata kae mõjul, kes ei keeldunud andmasta ainuski looduse jalaabi ega oma oskust ja teadmisi, et avitada ja päästa jurmaft uut „sõpra“.

Muidugi mõjus Ghoci terweksaamisele kaasa ka tema looduslapse raudne terwis ja wastupidamus, nii et ramitjeja warsti rahuldusega oma hoole tagajärgi näha mõis: ei möödunud kahte nädalatki, kui Ghoc end jälle täiesti terwena tundis. Ka tema äraväänatud jalga oli del Mare osawasti terweks teha mõistnud ning Ghoc oleks kõigiti rahul olla mõinud, kuid kahjuks oli nii mitmeidki „agastid“. Kõigepealt: Tugail. Ta oli nagu maa alla wajanud ja Ghoc pidi juba leppima mõttega, et ta Afriika kaasklase siinsetes põlistes padrikutes jäädawalt kaotanud. Tugaili leinas Ghoc südameft: nad olid omil wiimase aja rännakuil nii ühte kaswanud, et ta selle kaotusega kuidagi leppida ei saanud. Siiski siisutas omas jalajases südame põhjas lootuse kibekest. . . Tahtis teda koguni kohe ules otsima tõtata, niipea, kui tundis jälle terwise paranemist ja jõudude tagasitulekut, aga ifka halwas ta kawatsusi ramitjeja. Ning Ghoc pidi ometi olema tänulik oma päästjale ja talle alistuma. Oligi kui looduselaps ääretu tänulik — olemusele riietes, kes mõistis ja kõneles tema keelt. Siiski oli ta Ghocile alguses waid — inimene, kes teda omaford wangistada ja tema wabaduspüüet piirata püüdis neis kitsastes telgi raamides, millega Ghoc kuidagi

faua harjuda ei suutnud sest kuigi nad koos ka kaugemal metsjades ümberliikufid, ifka tuldi lõpuks jälle tagasi „koju“.

Zarchoc, s. o. nagu Ghoc oli del Maret hüüdma hakanud, oli imelik: kui Ghoc esimest korda troopika palamifust täie mõistuse juure wergus, nägi ta ehmudes, kuidas keegi karwane inimene end teadmata kawatjusel tema üle kummardas. Ning kui Ghoc oli urisenud ja talle kallale karata tahtnud, oli tugew Zarchoc ta õrnalt asemele tagasi jurunud ja temaga kõnelema hakanud.

„Ära karda,“ oli ta öelnud, „mina ei ole inimene“, olen sõber...“

„Zarchoc?“ küsis Ghoc umbusklikult.

„Zarchoc, Zarchoc,“ kordas tundmatu ja tõi talle bannaane.

„Olid haige, tegin su terweks, ole mu sõber,“ ütles talle teinekord Zarchoc ja andis talle suhkrupilliroo mett. „Kuidas on su nimi?“

„Ghoc.“

„Ghoc on minu sõber!“ hüüdis Zarchoc kindlalt ja lõi talle sõpruse märgiks wastu rinda.

„Suh,“ wastas Ghoc haigewoodilt.

Ning aegamööda, üsna aegamööda, umbusklikult ja ettevaatlikult, kuid ifka päew päewaga arenes nende tutvus ja sõprus.

Wiimaks arwas Zarchoc Ghoci ärawõitnud olewat ja tegi temale esimese katse, et kindlaks määrata Ghoci wõimeid ja andeid. Tagajärjed olid hiilgawad, ning del Mare otse järeas rõõmust: paari itaaliakeelse lause järele kordas neid Ghoc wabalt. Ta jatkas katset Inglise keeles — jama tagajärg.

Nii algasid Ghoci „tööpäewad“, õppurpäewad, ise alles pool haige olles.

„See on inimeste keel, seletas Zarchoc, seda pead sa tundma, et mõista omi sõpru ja waenlasi.“

Ghoc õppis walgalt — lugema ja kirjutamagi, tõugatud äärmiselt uudishimust. Sageli aga oli ta ärawõitmata kangekaelne töös ja siis ei suutnud del Mare midagi Ghocile selgeks teha: kui pärdik ütles „ei“, siis inimese „ja“ oli nii wisa järgnema... Aga Zarchoc oli kannatlik ja Ghoc lõpuks — fiiski usin õpilane. Kõiges teenis teda Zarchoc ja Ghoc ei tarwitsenud muud midagi teha, kui kuulata, õppida ja paraneda. Nagu uus maailm awanes talle, maailm täis ime ja päew päewaga järjest üllatawam.

Ning nüüd ei huvitanud teda enam kaaspärditud telgis, kes asjata tema sõprust otsisid, isegi Tugail oli wahete wahel unustatud — tark Ghoc oli wäsimata, saades ime kiirelt pärditust inimeselapseks, lapsest poisikeseks ja poisikesest nooreks, kelle wõimete ja edasijõudmise peale nii mõnigi üliõpilane kade olla wõiks. Ka fogu telgi seesmuse oli paranem Ghoc läbiuurida suutnud ja iga asjaga tutmunenud.

Rord — Zarchoc oli parajasti eemal banaane kogumas oma pärdituga — leidis Ghoc mingisuguse fasti oma peremehest sõbra wara hulgas, mida ta senini weel ei tunnud. Ta katsus fasti awada, kuid ei mõistnud ja — äkki hakkas fast kõnelema!

Ghoc ehmus keeletuks, seda enam, et fast tema enda keeles ja just temaga kõneles. Ghoc kuulis foguni, kuidas ta ise fasti küsimustele wastuseid andis. See oli harilik grammofon platega, kuhu oli äramärgitud üks Ghoci ja Zarchoci kõnedest, kuid Ghoc ei teadnud weel selajal midagi grammofonist ja fonograafist, purustades del Mare jügewaks kurwastuseks wõlutud fasti.

Üldse ei olnud del Marel wähe pahandust Ghocist: kui Zarchoc rord päewa ajal puhkas, awas uudishimuline Ghoc peremehe traatsõelad — ja telgi põrandale tekkis terve usside kollektsoon, del Mare kauaaegne kogumise ja korjamise waew. Siin oli kobrasid, kollaseid usse, latruja madusid ja tuhat teisi, kelle iseloomu ehk kihwti Zarchoc uuris. Peaaegu oleks Ghoci temp talle endale elu maksnud, kui mitte teda jälle Zarchoci teadus poleks päästnud ja õigel ajal hammustatud kohale wastukihwti muretsenud. Nii mõnestki ilusast ussieksemplaarist pidi kollektioneer siiski ilma jääma, sest wabanenud roomajad kasutasid juhust ja põgenesid.

Ometi oli Ghocist Zarchocile ka tulu ja abi: nii sai del Mare Ghoci abil selle tundmata soomuslohe luukere omanikuks, kellega Ghoc nii pika ja kummalise sõidu ühel Amatsoni wäikesel jõeharul oli teinud. Nimelt nülgis Ghoc lohe soomusnaha ja toppis selle Zarchoci juhatusel täis, kuna kõdunema hakanud lihast üks osa del Mare formalini- ja piiritusepurkidesse rändas. Ülejäänud osa keedeti luude küljest lahti, luud aga koguti ja korjati kokku ning finnitati traatide külge, nii et lohest suurepärase luustik järele jäi. Et Ghoc seda tööd sugugi ei põlganud, oli del Marel abilistest tõsiselt hea meel.

Ühel päeval — Ghoc oli wahpeal juba nii jõudsasti paranenud, et jälle rõõmsalt omi lihaseid tapiiri jahil pingutas ja laiskelajat jaaguari küüntest päästa wõis — astus ta sirgelt, seistes kahel jalal, Barchoci juure, kui see telgi lähedal rahutult ringi waatas ja nähtawasti maa peal mingisuguseid jälgi uuris.

„Barchoc,“ ütles Ghoc ja lõi talle rusikaga wastu rinda, „Ghoc on terve, Ghoc on tänulik.“

Del Mare naeratas.

„Ghoc, nüüd oleme sõbrad ja lahutamatud. Nüüd, eks ole, rändame jälle koos edasi.“

Ghoc ei tahtnud omi kõrwu uskuda.

„Edasi, meie liigume edasi?“ kogeles ta wärisewal häälel. „Sa telf jääb maha?“

„Ei, selle wõtame kaasa.“

„Aga mispäraft seda raskust kanda?“ küsis Ghoc, kes kõike oli walmis tegema, end igasugusesse hädaohugi heitma, kuid mitte harjumata tööd tegema, seda, mis tegas ta liigutusi ja tegewust, kõitis ta käsi.

„Teisiti ei saa, Ghoc, kust mujalt saame tarkust, kui ije ei kogu ja ei korja, uuri . . .“

„Metsade laps on waba . . .“

„Waba oledki, kuid nüüd, kus meid igal sammul piirawad hädaohud ja waenlased, nüüd peame tööd tegema ja oma waraga siit edasi liikuma.“

„Waenlased! Kus on nad?“ teritas Ghoc tähelepanu.

Del Mare tahtis wastata, kuid midagi kahises põõ-
jastes nende ees ja telgi juure kargas juurepärane kol-
lane loom.

„Sina, Tugail!“ mõirgas Ghoc ja kargas oma kaas-
lasele wastu.

Kokkusaamine oli liigutaw: löwi kargas Ghoci najale püüsti ja neelas ta nagu oma hingeõhuga. Ghoc aga ha-
ras ta sülle ja keerutas teda meeletult ümber pea õhus
seni, kuni wäjinuna prantsatades mõlemad maha langesid.
Siin keerlesid weel ja löid hundiratast, nagu meeletud.

Wiimaks wabastas end Tugail Ghoci raudsest kaisust ja jäi urisedes Barchoci tunnustama, kes liigutawat stseeni
seni põnewalt pealt waadanud oli ja nüüd tahtmatult puu
warju tagasi tõmbus.

Ghoc rahustas uhket looma ja hakkas pikalt ja sega-
felt midagi seletama oma sõbraft — lause lause järgi,

ilma sideta ja katkestatult, nagu tahtes oma loodusole-
muse röömu ühe sõdmuga wälja kallata.

Zarchoc kuulas teda, kuid ei saanud tema kõnest mi-
dagi aru. Sieti, ta ei wajanudki mingit seletust Tugaili
üle, oli ju talle teada Ghoci sõprus lõwiga, ainult seda
sõpra ennast polnud ta weel senini näinud.

Lõpuks rahustujid kõik ning Tugail nägi, et Zarchoc
ei olnud „inimene“, waid weel koguni Ghoci sõber, ning
rööm oli üldine. Nüüd selgus ühtlasi Tugaili pääsemis-
lugu maniofsipelgate käest. Nimelt oli Tugail, lahkudes
Ghocist, samuti jõe kallastele wälja jõudnud, kuid jelle
asemel, et päriwett jõe woolu sibilis alla poole põgeneda,
oli ta ilma tagasi waatamata juhuslikult jõe kalda äärt
mööda wastu woolu edasi tormanud. Ning, nagu teame,
jaigi see asjaolu lõwi päästjaks, olid ju sipelgad omale
teise juuna walinud ja Tugailile wastupidises sibilis edasi
liikunud. Lõwi oli jooksnud juure maa ära, enne kui oli
peatunud ja Ghoci peale mõelnud. Nüüd, tundes, et ta
esialgu wäljaspool maniof-sipelgate hädaohtu, oli kohe
metša astunud ja siis Ghoci otsimisele asunud. Sel ajal,
kui Ghoc jõe mööda üles „ratsutas“, oli lõwi metšas
jahiti pidanud ja nii lahutas neid üksteise ajukoha tead-
matus. Sieti ei teadnud Tugail, kas tema sõber enam
üldse elamate kirjas, kuid metslooma eksimata instinkt oli
talle fosistanud, et ei wõi jätta lootust. Ning nii oli ta
tundmata, wõõra ümbrusega ja loomastikuga põlises met-
šas kaua ümber luusunud, olles jageli ütlemata raskest sei-
suforras ja wõideldes talle tundmata loomadega. Aga
ikka oli teda saatnud õnn ja taitsnud oma jõud. Siis
wiimaks oli sattunud jälle tagasi jõe juure ja siit oota-
matult Ghoci jälgi leidnud, seal, kus töötanud Ghoc ja
Zarchoc soomustatud lohe laiba päästmise kallal. Edasi
oli kõik selge. Weel samal päewal sõlmisid Ghoc, Zarchoc
ja Tugail omawahelise kolmiklepingu, mille järele kõik
kolm olid lahutamatud ja üks.

Seitsmes peatükk.

Rasked päewad. Rippwõrgu all. Leid õhust. Torm. Troo-
pika palawik. Siiniini püüd.

Lõuna-Ameerika troopika lämme oli jõudnud oma
haripunktile, kui mr. Semp oma walgete kaasklaste ja
kõhe palgatud indiaanlasega olid jõudnud Amatsoni kal-

dale. Nad olid juba nädala päewad põlistes selwastes, kuid „Tarzaniist“ ja tema lõwist ei olnud kusagil enam jälgegi. Ka „Sohannese ilmutamise“ paigal, indiaanlaste külas, kuhu nad ajalehe sõnumi põhjal kohe olid kohale ilmunud, ei teatud walgeist pärdikust enam midagi: kummaline waim oli end näidanud ja siis jäljetult kadunud.

Neid ümbritses ühelt poolt hiigla jõgi ja teiselt — masmid, soised aurud ja müriaadid kõiksuguseid torfikawaid, nõeluwaid, kōdistawaid ja hammustawaid mardikaid ning sääski, kes ei annud neile päewa ega öö rahu. Ometi oli ikka edasi tungitud, jahil walge ahwi peale. Ning jeda eestkätt Gerty Harriise nõudel, kes ei tahtnud tagarenda sammugi, kuni pole täidetud ülesanne. Teda toetas energiliselt Uus, kuna Semp juba Afriika wintjutustest päris wäsinud ja ükskõikne oli. Ta kahjatjes awalikult, et oma peale wõtnud „rumala pärdikujahi“ jatkamise, millel lõppude lõpuks puuduwat igasugune mõte ja mis lausa enesetapp olla. Mille peale ikka Gerty oli wastanud: „Jah,“ seletas ka Uus, „mina lähen miis Gertyga edasi, lahkuge siis ometi meist, kui te edasi minna ei taha. Wõtke üks indiaanlane kaasa abiliseks ja kui olete jõudnud tagasi Inglismaale, jatkate loenguid kolledshis, täiendades neid isikliste üleelamuste muljetega troopikamail. Mina lähen edasi ja wõtan siis teie ülesande enese peale.“ „Jah“, seletas ka Uus, „mina lähen miis Gertyga edasi, jaagu mis saab!“ Ning Semp oligi teekonna katkestamise peale selle „nõuande“ järele mitu korda tõsiselt mõelnud, kuid ikka oli teda wallanud miis Gerty mõju ja kartus üksipäini „metfik“ ja petliku indiaanlase seltsis läbi troopikametsja tagasi kultuurilma minet, sellepärast oli tahes-tahmata „ekspeditsiooniga“ senini ikka weel kaasa rännanud.

Nad asusid jõe läheduses „laagri“ ja üks indiaanlane läks kohe puukilpkonna jahile. Nimelt oli nende toidutagawara täiesti otjas, mitte sellepärast, et nad end ettewaatamatuses wähesega warustanud, waid sellepärast, et neid õnnetus oli tabanud: nende indiaanlaste Paado ja Diego sõbrad olid neid kord õhtul kohtanud ja, kui saabus hommik, nägid Gerty ja Uus esimestena, et peale palju muu wäärtusliku reisitarbe oli kadunud kõik nende toiduained ja arstlikeks otstarbeks kaajawõetud wiin. Ka habemenoad olid indiaanlastele meele järele olnud ning

iseäranis Gemp ei suutnud kuidagi leppida oluforraga, et peab habemikuna mijs Gerty seltskonnas liikuma. Aga parata polnud midagi, tuli leppida olemisega ning peale „pärdikujahi“ eestkätt oma kõhu eest hoolitseda. Mõnuses ei olnud rändajate seisuford veel kuigi raske, sest neile olid piisfid alles jäänud ning jeda sel põhjusel, et tol õnnetul ööl igakuks oma kaitseriistal oli maganud, — kuid siis muutus seisuford ähwardavaks: nad olid jõudnud maakohta, mis näis meeletuletavat kõrbet, sest kuigi igal sammul neid ümbritses lõunamaa suurepärase loodus, ometi oleks nad siin nälga surnud, kui mitte indiaanlased neile poleks oma abi annud, nii abitud olid walged reisi-
jad siinses loduses, kus nii palju kihwtiseid taimi ja loomi. Sieti poleks nad ilma indiaanlasteta sammugi edasi liikuda saanud selwaste lähipääsemata padrikutes, indiaanlased aga leidsid teid ja edasilikumisabinõusid. Ühel õhtul oli jõutud kusagile päris tühja maakohta, kus ei olnud leida peale hiigla paksude puude midagi muud taimestikku, ka loomi polnud ainustki läheduses liikumas. Ning siis oli Diego ka Paado jahile kaasa kutsunud ja — mitte enam tagasi tulnud, nii et reisi-
jad õudse öö mööda saatsid.

Ja siis oli Gempri kannatus lõpuliikult katkenud: „Kui kaua peame kannatama! Ei jaks me ometi kogu lõuna-
Ameerikat läbi käia. Me sureme warsti ja waid luustikud saawad tunnistama metsjade elanikkudele, et kord liikunud siin walged...“

„Teie, kui ekspeditsiooni juhi poolt ei tohi me niisuguseid sõnu kuulda,“ ütles Gerty tuleweeres istudes ja tuld tehes, et moskiitofid ja juhulikke jaaguare tulega eemale peletada. „Mina usun,“ jattas Gerty, „meie palgalised tulewad tagasi, neile on wast midagi juhtunud.“

Ning Paado ja Diego olidki tagasi tulnud, kui hämarates metsjades mõni päikesekiir läbi lehestiku puutiwedele jõudes jälle uut hommikut kuulutas.

„Kohtasime öösel laagri läheduses waenuslike indiaanlasi ja siis wedasime neid kogu öö ringi, et walgete laagri hädaohtu ei satuks. Nad käisid kaua meie jälgil, ent siis — siis ei leidnud nad ainustki jälge,“ uhtustasid mehed. Nähtawasti olid nad siiski truud. Ning jahisaagina tõid mitu puu-kilpkonna, mis elutseswad puude juurte all maa sees. Nende liha on väga maitsev. Oma

teravate nugaodega olid nad kilpkonnad maa sees wälja kaapinud.

Uga kilpkonne polnud saada igal pool ja nii tuli jageli nalga kannatada. Ka keeldusid nüüd indiaanlased paffe kandmast, sest wastasel korral ei saawat nad jahil käia. Ka Gerty koormas end seljakotiga, kuna Gemp päris mossis seda järele tegi.

Viimaks olid nad jõudnud Amatsoni juure. Siin lubasid indiaanlased paadi meisterdada ja edasiliikumist nii kergendada. Kuhu liikuda, kust „Tarzani“ otjida, seda ei teadnud aga neist keegi, mindi waid esialgu ifka edasi.

„Sihitu tee“, ütles Gemp õigustatud kibedusega ja lastus wäsinuna puutüwele, et aga järgmisel filmapilgul kohe jälle üles karata. „Neetud maa“, ütles ta, „igal sammul waid ussid.“ Ta näitas musta kera peale mada-las pöösas enda kõrwal. Uus waatas näidatud sibil ja läks ja löi oma poolmöögaga roomajal pea maha. Gerty seisus ja filmitjes mõlemaid mehi.

„Puhkame tõesti wähe“, ütles ta wäsinuna. Uus asus kohe „käsku“ täitma: ta päästis oma pauna paelad lahti ja tõi sealt rippwõrgu nähtawale, et seda kahe puutüwe wahale kinnitada. Kui wõrk korras oli, lastus ta ühele põlwele ja awitas Gerty wõrku. Kuid ta ei saanud weel wõrgu kõrwalki ära minna, kui korraga wõrgunöör katkes. Gemp kuulis midagi rakawat ja jäi lardunult waatama. Kuid weel ei olnud Gerty keha maapinda puudutada saanud, kui juba Uus ta lennult oma kätele haaras.

See kõik sündis mõne sekundi jooksul ning Uus, kes nii kiirelt appi oli karanud, ei teadnud nüüd muud, kui et midagi wäga uimastaw-pehmet tema rinnal puhkas. Nende pösed olid sattunud põsk põse wastu ja — äkki surus ta Gerty weel tugewamini oma rinnale. Ta jüda peffis nii, nagu mitte kunagi warem. Gerty ei pannud wastu ja Jules waid filmad, wärisedes kogu kehast kui kinnipüütud lind inimese peos. Wärises ta ehmatuse tagajärjel? Ei, sest nähtawasti ei tahtnudki ta end kohe wabastada Uusi kaisust ja nii seisus Uus weel ifka püsti, kätel noore naise õrn, weetlew ihu.

„Mis on juhtunud?“ kohendas wiimaks Gemp oma prille ja tõusis puujuurelt üles.

Uues nüüd wirgus Uus uimastusest ja pani oma

koorma õnalt maha. Ka Gerty oli end juba kogunud, põsed vaid veel lõffel.

„Ei midagi iseäralikku, mr. Gemp, see oli vaid — üks väike leid õhust. Täna Leid abi eest, mr. Uus!“ ütles Gerty naeratades ja jurus Uusi kätt.

„Sah — üks leid õhust!“ hüüdis Uus. „Miss Garris pidi rippwõrguga maha kukkuma.“

„Soo-oo!“

Gemp astus wõrgu juure ja hakkas selle kättist otja uurima.

„Mr. Uus, kuidas see võib võimalik olla, et teie wõrgu omadust warem ei tunnud? Kui kergesti oleks õnnetus juba warem juhtuda wõinud. Ega te ometi kannatada ei saanud, miss Gerty?“

„Do, ärge nii hoolitsege minu eest, mr. Gemp.“

Ma olen, tänu mr. Uusile, täiesti terve, wäljaarwatud üks...“

„Üks?“

„Üks ootamatus, et see pidi juhtuma Lõuna-Ameerika selwases, aga mitte Aafrika põlises metsas!“ —

Wõõdus mõni tund. Lõuna oli söödud ja juba kawatseti edasi liikuda, kui korraga Diego karsitult õhku haistma hakkas.

„Kuttu üks puuõõnsus leida, muidu jääme tormi kätte!“

„Torm, — juhtub siin ka torme?“ küsis Gemp, kuid hammustas sealsamas oma huult: „Oh, hajameelsus, mu hajameelsus. Jätk tulen sellepärast hilja.“

Gerty ja Uus wahetasid pilkusi. Mõistis neid Gemp?

Aga puuõõnsust ei olnud nii kerge leida ning kui wiimaks leitigi, oli wihm juba käes. Siiski said teised õõnsusse pugeda, ainult Gemp jäi silmapilgu wiivitades wihma kätte ja oli kohe läbi ja läbi märg.

See oli hirmus torm ja, nagu ikka troopikamail, tulnud — selgest taewast: alles praegu walitseb puude ladmus päike ja tuhanded linnud lauldes kargavad ja käratsetes päratu suurte põliste metsawanade oksalt oksale, kuna all peaaegu katedraalne pimedus, ja järsku — kui kahurwägi on ilmunud kohale, ning äikese mürinad, kord tumedad, kord kakkendliised, kord pikad-pikad ja weerewad, kõik ühewõrra õudsed ja koledad, täidamad

õhku. Taemast katabad jüsimustad pilved ja termed vihud pimestavaid wälke walgustawad metsa kõige pimedamatti urgast, tungides isegi sinna, kuhu muidu päikese-
fiir kunagi ei waata. Igalpool, lõunas ja põhjas, idas ja läänes on pilweääred palistatud wasekarma kurjakuu-
lutawate ribadega. Wihma sajab wahetpidamatult nii tugewasti, nagu oleks awatud kõik taewa luugid ja nagu ahwardaks alla tulla terve ookean wett. Kisti-rästi käi-
wad ifka walgud, kord kui tulised usfid, kord kui leegit-
jewad traadiferad — igas wõimalikus kujus ja wärwis. Puud langewad kui niidetud maha, kord murtud lad-
wast, kord tüwest, juurest, kuulda waid tormi hulumist. Lind ja loom on hirmul waikinud, õhk on täis puulehti ja peenikesi oksasid ning sajab ja sajab. . . Ja järsku on kõik jälle möödas: nagu torm tulnud, nii ta ka läinud ja weel mõni minut ning waid all selwase pimeduses woo-
lawad weel wee jõed, kuna puudeladwad juba päike ära kuimatanud. Ja jälle algab elu põlises metsas oma laulu ja mängu. Ka meie wäike reisiseltskond lahtub puuõõnusest. Nad on termed, kuid kui kergesti oleks wõinud wälk nende puudki tabada ja siis. . . aga see oleks juhused olnud ja juhused eest pole pääsemist. See polnud neil esimene jellesarnane torm üle elada, sest Aafrikas olid nad teda juba tunda saanud, ometi tundus neile, nagu oleks tõsiselt lahti olnud põrgu wäed.

Semp wärises kogu kehast. Kuid Gerty ei naera-
tanud, sest ta teadis, mis tähendab troopika all wihma kätte jääda ja märjaks saada: nii pea kui walge inimene palawwöö wihma käest ei jaks õigel ajal warju pääseda ja riides olles märjaks saab, jääb ta kahtlemata haigeks — troopika palawikku.

Ja Gerty ei efsinud: möödus waemalt päew, ning nad olid sunnitud tegema peatuse, peatuse järele: Semp oli haigeks jäämas ja ägedad palawikuhood waldasid teda. Troopika palawik ei ole eurooplasele sugugi kerge ja mõib kergesti surmaga lõppeda, kui rutulist ja hoolast abi käepärast ei ole. Gertyl oli temast tõsiselt kahju, sest, nagu selgus, ei olnud neil enam hiniinigi — ka selle olid indiaanlased neilt ära warastanud.

Nii kujunes meie wäikese seltskonna seisukord üsna raskeks: läheduses pole eluhoonet, ümberringi põline mets oma alaliste hädaohtudega, pole olemas igakord

tarmilist toidupoolistki ning kõige muu lisaks, — üks neist on haige ja teda pole võimalik arstida mitte millegagi, wäljaarwatud wegi palawale otjaefijele. Kuid ka wee tarwitamises pidi oldama ettevaatlik, teadis Gerty.

Süiski katsuti edasi liikuda, lootuses leida kas mõi indiaanlastegi elukohta. Saiget kandisid pronks mehed. Warsti langes aga Gemp meelemärkuseta olekusse ning nüüd oli kõige kiiremat abi tarwis.

Korraga — nad olid parajasti suure waewaga jõe äärt mööda väga rōskesse kohta jõudnud, kuigi maapind siin kohal wāhemalt 1200 meetrit merepinnast kõrgemal wōis olla, — mõlemad indiaanlased panewad puulehtedest ja oksadest walmistatud kandraami maha ja karjuwad: Siina, hiina... Nüüd oleme rikkad, nüüd ei tarwitse enam tööd teha, nüüd oleme — kaskariljeerod!”

„Kaskariljeero?“ küsis Uus Gerty'lt:

„Rahjuks ei tunne ma seda sõna.“

„Ma usun, et ei eksi, kui ütlen, et me nüüd haigele wōime abi anda. Indiaanlased kõnelewad nāhtawasti hiniini puudest. Aga teieist küljest — ettevaatust, sest nüüd lähewad meie indiaanlased kahtlemata wāga nõudlikkudeks. Wiist on hiniinipuud wāga haruldased ja nende leidja — rikas inimene.“

Indiaanlased peatusid ja pidasid oma wahel nõu. Wiimaks teatasid: „Makske meie taju ära.“

„Aga pikad pudelid?“ küsis Uus ja lisas kohe juure: „Need saate kohe kätte, kui olete meid juhtinud walgete juure ja haiget rawitsenud. Ei ole ilus murda oma sõna, walge inimene ei murra kunagi sõna ja mu punased wennad ei tee ammugi seda. Selleks on mu punastel wendadel aus süda, millest kuulsin juba suure mere taga. Snnistatud olgu selle walge naise ja minu filmad, et nad mu punaste wendade truudust on nāinud, oo suured pealikud!“

Indiaanlased jäid uhkel pilgul kuulatama, kuid ütlesid siis:

„Diego ja Paodo on suured pealikud ja nad ei murra oma sõna, aga meie saame nüüd ise palju, palju pikki pudeleid...“

„Aga teie teate, et teile wiina ei müüa, mu punased wennad.“

See mõjus.

„See“, ütles Diego, „aga Diego saab 20 pudelit.“

„Seda on palju, 7 pudelit saavad mu punased men-
nad ja kaks peotäit peesofid.“

Raua kauplesid Uus ja indiaanlased, kuid siis lepidi
viimaks kofku ja teejuhid andsid uue töotuse edasi tee-
nida.

Niiid niisutati jälle haige otsaesist ja Diego ja Paa-
do, varustatud pikkade nugaodega, asusid hiniini puude
koore kallale, et lõigata siit jeda arstiwa mõjuga ollust
ja viisates koort ning puulehti plekknõu sisse, walmista-
sid peagi hallika joogi.

Uus waatas indiaanlaste tegewust ja kui Gempile
abi antud, astus ühe hiniinipuu juure, et lähemalt jelle
hunitawa puuga tutvuneda.

Need olid juured, kõrged puud, kohati — nooremad
— ka põõsaste taolised. Lehed asusid üksteise wastu ja
olid ilma mustrita, täiesti termed ärteist kaetud waid
õrna uduga. Mõned nendest olid suuremad, mõned wäik-
semad ja mitmesuguse kujuga. Puud õitsetid parajasti
ja Uus pani tähele, et need koonusetaoliselt asetatud olid.
Mõne puu õied tuletasid meele wäikese wihmawarje, mõ-
nel wäikese luuakese ja lõhnasid wäga hästi. Edasi pani
ta tähele, et mitte iga hiniinipuu õied ei olnud walged,
waid mõnel ka roosakad ja isegi purpurpunased.

Runa Uus nii puude all kõndis ja neid uuris, astus
ka Gerty tema kõrwale.

„Mister Uus,“ ütles ta ja lasi pilgu wajuda, „ma
tahtsin waid küsida, kas te mind wäga armastate?“

Niisugune küsimus oli tulnud Uusile täiesti oota-
mata ja ta kogeles midagi põhjamaast ja oma kodust.
Viimaks kogus end ja haaras Gerty käe. See oli ime
wäike, aga ei wärisenud tema tugewate sõrmede wahel.

„Ma ei saa teistiti, miss Gerty, kui et pean jeda
teile kinnitama.“

„Aga, mr. Uus, on teil ehk seal kaugel põhjas teine?“

„Waid öde, Gerty.“

„Öde?“

„Ja, wend ja öde. Saatus tahtis, et ma teile pidin
hoidma kätt omad tundmused... Do, Gerty, wõisin ma
kunagi uneski näha, et teie ühe wõõra, kaugelt tulnud
waele mehe wastu nii hea olete.. Mul on kodus wäike

õde, tal on just teie filmad ja ma ei tea kui rõõmus ta
jaaks olema teid nähes...”

„Milline on teie kodu?”

Uus kirjeldas väikest talu kasesalu ees järve kaldal.

„Kuused ja kased ning toomed on mu kodu ehted,
aga kui kurb oleks see kõik, kui teist lahkuma pidades seal
nüüd üksi elaksin,” lõpetas ta.

Serty kuulab pool finnivajunud filmil, toetudes ker-
gelt Uusi najale.

„Ma tahan teie ja mu isa kodumaale...”

Uus armastab end unes olemat, nii äkki oli see kõik
tulnud. Ning nagu krooniks kõigele, mis nende vahel
olnud, hüüdis Serty järsku ja tuliselt:

„Suudelge mind, suudelge mind!”

Uus lohtus täiesti, kuid siis juhtus midagi seal
hiniinipuu all. Ja ikka ja veel kord, kuni äkki neiu end
lahki kiskus ja ühe puu alt teise alla jookstes Uusi sil-
mist kaduda ehwardas. Ta tormas kõigest jõust järele ja
tabas teda ühe eriti kõrge puu all. Nähtavasti oli ter-
we ümbrus vaid hiniini puid täis. Uus oli päris tor-
mine, kuid õrnalt jurus Serty tema tagasi ja ütles wal-
latult puu peale näidates:

„Hiniin... See on palawiku vastu... Waadake kui
huvitavad puud.”

Kiisugune oli Serty Harris.

Ta võttis Uusi käest finni ja nad kõndisid kaheteist
puude vahet.

„Waadake,” ütles Serty. „Sel puul on nagu roos-
tenud koor, jellel seal jälle nii pakas ja nagu paistetor-
nud. Nähtavasti on siin mitu tõugu neid puid. Meie
oleksime rikkad inimesed, aga — muidugi toovad meie
indiaanlased oma lobisemisega siia terve leegioni walgeid
hiniini jahile ja lõppude lõpuks on ju see nende leidus.”

Nad võtsid mitmest puust vähe koort ja hõõrusid
jelle pulbriks. Üks andis pruunikas-halli, teine helepu-
nase, kolmas halli ja neljas puu — oraansh-kollase pulbri.

„Nii siis — neli tõugu hiniini puid. Milline neist
kõige väärtuslikem, ei tea kahjuks,” ütles Uus.

Siis sammusid käsi-käes haige juure tagasi, mõlemad
mõttes ja oma tundmuste wallas.

Diego waatas Uusi pulbreid.

Bruunikas-hall on kõige parem," ütles ta, „kuid ka kollane on väga kallid.“

Serty ja Uus märkasid kohe, et nende haige rahulikuma ilme omandanud.

„Nüüd paraneb kindlasti," arvas Serty ja võttis istet haige kõrval. „Vaene mr. Semp...“

Särgmisel päeval — nad olid sunnitud haigega siinöö mööda saatma — läks üks indiaanlastest, Paogo, filpõnna jahile ja ta tuli tunni aja pärast jookstes tagasi, teatades, et mõne „valge tunni“ käik hiniini metjast olewat küla.

Uus ja Serty kargasid üles.

„Botokudi juguharu küla," seletas Paogo: „Need on rumalad inimesed ja valge naine ei tarvitse neid karta. Mina tean.“

Õtjustati kohe küla poole teele ajuda. See oli waevarikas käik ja aeglaselt, aeglaselt liiguti edasi, kuni selgus, et oodatud küla ei olnudki nii lähedal, nagu seda mõis arvata teejuhi sõnadest. Wahepeal hakkas pimedus kätte jõudma ja nad olid sunnitud öö saabudes peatuse tegema, nagu ikka — lahtise taewa all, hädasohtude keskul.

Raheljas peatükk.

Puma pesa. Botokudi juguharu. Hullunud inglane. Löwi jälgimas. Hallo, kes seal on?

Teisel päeval jätkati jälle teekonda, lootuses siiski pea puhkust saada, sest pikk rännak ja öised walwetunnid olid Serty ja Uusi peale tugevasti mõjunud.

Korraga — nad olid parajasti möödumas ühest üsna pakjust tihnikust, Serty Uusiga rahulikult ees ja teejuhid kandraamil lamawa haige Sempiga taga, — korraga kähisesid nende ees pööjad ja selwastes reisijate ette kargas pikk kollane loom wäikse peaga. Ta oli umbes emalöwi suurune. See oli Löuna-Ameerika löwi — puma, kõige werejänulisem loom Ameerika manneril ja wast kogu maailmas. Meie reisijad olid pumafid omal teel mitmeid nägema juhtunud, kuid ikka oli päris lahing nendega tulemata jäänud. Uus, kes just wajakul sammus ja otse pumaga film silma wastu juhtus seisma, ei saanud weel end liigutadagi kui käis pauf, ning Serty kuul oli purustanud puma esimese kapa. Puma mõirgas kurjakuulutawalt ja tegi walu peale waatamata hüppe otse Serty poole.

Uus nägi, kuidas indiaanlased oma kandraamil Sempiga wajuda lastsid ja kusagile kadusid; siis nägi ta weel nagu läbi udu, kuidas Gerty end maha wiskas ja — siis karjatas Gerty. Käis uus raskatus ning mööda Uusi pead wingus juhustlikelt Gerty lahtiläinud püssi kuul. Tga sekund oli kallis, ning Uus teadis, et ta midagi ettevõtma peab, aga seal nägi ta otse oma jalgade ees wäikest kollast kera. See oli puma poeg. Ta haaras selle julle ning wingudes lendas lõwikutsikas wastu puud tihnikusse. Haawatud puma kuulis poja hädaldamist ja pööras enda Uusi poole. Weel nägi ta enda filmade ees mingit werist suud ja siis tundis ta, kuidas tal mööda kätt midagi sooja hakkas maha tilkuma. Ühtlasi kuulis ta weel Gerty häält, siis langes ta rabelewa puma keha peale palmilehtede jekka. Kui ta wähe aja pärast waarudes üles tõusis, oli puma surunud: Uusi nuga oli oma töö teinud ning puma keha ägedad tõmblused waid näitawad weel kohta, kus mõne sekundi eest käinud wõitlus elu ja surma peale. Ta waatas waarudes oma warrukat ja sai aru, et ta tõsiselt haawatud ei olnud, waid ainult pahemast käest wähe kriimustatud. Kuid Gerty käsi oli pahemini käinud: tema riided oli siit-sealt puruks rebitud ning parema käe luu murtud. Uus sai wihaseks ja wärises fogu kehast üleelatud minutite mõjul ja Gerty haawa pärast, tormas jalgadega puma forjusse kallale. Kuid selgus, et puma weel hingitfes ning wiimast jõudu kokku wõttes, jurus ta omad kihwad Uusi jaa-passe. Uus andis talle teise jalaga hoobi nina peale ja wabastades oma jala suust, hakkas lõwi keha oma noaga otse narmasteks lõikama. Wiimaks jäi wähe rahulisemaks ja hakkas Gertyt awitama, kes minestusest weel toibunud ei olnud. Õnneks oli tema piiritusewee pudel terweks jäänud ja ettewaatlikult asus ta Gertyt meelemõistusele tooma ja tema haawa uurima. Neglaselt toibus Gerty ja langetas siis oma pea Uusi käte wähele. Pikkamisi õnnestas tal wiimaks Gerty haawatud kätt riidest wabastada ja haawa finni siduda. Haaw oli walus ning nagu noaga lõikasid Uusi südamesse Gerty ohked.

Semp oli oma kandraamil filmad awanud, kuid ta oli weel niiwõrd haige ja segane, et mitte millestki aru ei saanud.

Ning siis kuulis Uus uut mõirgamist. Ta haaras Gerty püssi, kuid see oli tühi, sai aga weel wõtta oma ja selle lastewalmis hoida, kui kohal oligi teine puma —

ifane. Uus ei saanud külmavereliselt sihtida, aga laskis jiiiski, ja kui suits lahkus, lebas tema ees paari sammugauguses teine puma purukslastud peaga.

Möödusid veel minutid ja siis viimaks ilmusid jälle indiaanlased kohale. Uus ei hoolinud omist kriimustujist, kuid Gertyle ei mõistnud ta ka abi anda, ning kahwatuna toetus Gerty tema najale. Sai jiiiski jalul seista.

Miuid oli arsti tarwis, kuid kujukilt ei olnud teda saada ja indiaanlased ei teadnud muud teha, kui Gertyle mingit jooki taimejuurtest anda, mis jiiiski kosutas.

„Ruttu külapoole edasi!“ korraldas Uus ja kuuldes, et ränna enam piiff ei ole, hakkas Gertyt ettevaatlikult edasi auitama.

„Gi,“ ütles Diego, „löwi pojad tulewad kaasa wotta.“

Ta kadus pöösastesse ja tuli peagi kahe puma kutjakaaga tagasi, kes kaelapidi kofku seotutena haledasti winguifid.

Gerty oli veel ikka wäga kahwatu, kuid kogus jõudu ja astus walust hoolimata Uusi kätewahel edasi.

„Bole wiga“, ütles ta, „külas teeme käele korraliku sideme ja paneme ta latti, kui luu tõesti kannatada on saanud. Zmestan, et see kõik nii kergesti läks ja et meil üldse sarnase „jahiga“ tegemist pidi tulema.“

Uus rahustas teda, kuidas mõistis, ja waikides samuti edasi.

Äkki peatusid indiaanlased. Uus armas, et neil jälle mõne metsalifega tegemist ja haaras uuesti piisfi, kuid waadates otse sihis edasi, nägi, kuidas nagu maa-alt nende ette fertis kaks inimtjuu.

Mehed olid peaaegu täiesti alasti. Neil olid pikad piigid ja nooled wibul käes ning ühel nendest veel lifaks tugew nui üle öla. Rõrwade küljes kõlfusid mingifugufed luud ja ka alumifest huuleft olid meestel mitu rön-gasluud läbi pistetud. Minast oli läbi pistetud paar pikka linnu julge ja ka juufstesse olid finnitatud mõned juled. Kaelas oli neil kiwifetest ja kifjate hammastest luuförinad ja üle parema öla kuni puufadeni piiff peenife riba looma nahka, ilustatud samuti luudega. Need olid täiesti pronks ihuga ja kõmbi waatega hotofudid, metfifu indiaanlaste fuguharu liikmed, kes walgeid inimesi efi-mest korda oma filmaga nägid.

Indiaanlased asusid botokudidega läbirääkimisesse ja äärmiselt umbuslikult lähenesid neile botokudi sõdurid, filmiteheses pärani filmil Uusi, Semp ja Sertyt. Serty ja Uus ei suutnud ka ära imetleda kummalisi mehi, kuid seal keerasid end botokudid ümber ja kadusid põõsastesse. Vähe aja pärast piiras meie reisimehi terve botokudide sõjavägi oma odadega ja nooltega. Oda otsad olid neil luust ja kivist valmistatud ning nooled kihvitatud. Ümbritsesid walgeid metsawaime küll ahwardawalt, kuid oli näha, et sealjuures ka väga kartlikult. Piikade läbirääkimiste järele, mida pidasid indiaanlased sõrmede ja käeliigutuste abil botokudidega, liiguti wiimaks edasi, kuni warsti jõuti botokudide suguharu külla. See oli puuokstest fergelt tehtud hurtsikute kogu puutulpade otsas ja ligi sada naist ja last hüppas hurtsikutest wälja waatama ennenagemata imet. Uus annetas ühele naisele oma käsi-peegli ja wana teekonna kuue ning köhe mindi julgemaiks, kuid walgete teejuhtidele anti kartlikult ruumi.

Uus jalatas edasi-tagasi hurtsikute wahel ja armas wiimaks paraja maja leidnud olewat. Sinna wiidi wiibimata Semp ja Serty, ja keegi külaelanikkudest ei sõandanud tulijatele wastu rääkida. Kui kõik reisimehed hurtsikusse olid kogunud, wõttis Uus oma püssi ja astus jälle õue botokudide jekka, kes teda rõngana eemalt piirasid. Ta ei teadnud isegi, kas ta botokudi mehi kartma peab, kuid nähes waid ümberringi äärmiselt metsikuid olewusi, jäi püssi najale seisatama. Sel filmapilgul lendas üle küla üks suur lind ja Uus otsustas indiaanlast üllatada. Ta wõttis püssi ja kui käis pauk ning lind tema ette maha kukkus, nägi ta üllatatuna, kuidas koldasti ehmunud külarahwas kabuhirmul põgenes. Lühikese aja järele ei näinud ta enda ümber enam hingegi ja warsti selgus, et botokudid, jättes maha oma wara ja loomi, kõik kuni wiimteni omast külast olid lahkunud. Ta ei tulnudki enam külla tagasi, ei järgmisel ega järgnewatel päewadel. Nii olid wast tulnud wõõrad imefergelt terve Amatsoni indiaanisuguharu küla ära wõitnud. Ilma et reisijad seda ise oleks kawatsenud ehk tahtnud. Nii arad olid botokudid.

Uus, Serty ja nende teejuhid uurisid kogu küla läbi ja leidsid peagi palju banaane, suhkrupilliroogu, metskartulid, kodulinde ja loomi ning asusid lõpulikult külla

elama. Semp sai järjekindlalt hiniini ja hakkas juba filmanähtavalt paranema. Kuid Gerty käele ei saanud kuidagi abi anda ja waene tütarlaps pidi kannatama. Kannatas siiski mehiselt oma walu ja hoolitjes weel kogu ni Semp eest, kui uus juhtus õues wiibima.

Teise päewa õhtul kuulis uus küla kõrwal koledaid hääli. Kuulates mõistis, et keegi Inglise keeles kogu maad ja maakera merepõhja neas. Kohe saadeti Diego maad kuulama ja kui see warsti külla tagasi jõudis, kõndis tema kõrwal keegi walge mees ja hulus nagu nõdra-meelne.

„Walge mees on haige“, seletas Diego, „walge isand sureb warsti ära, teda waewab inimesejõoja...“

Uus ja Gerty ei saanud Diego sõnadeft aru ja ei jõudnud ära imestada, nähes enda ees üfsikut inglasi selwaste sügawuses.

Inglane nõudis kohe arsti ja kiiret operatsiooni, kuid hirmunult pidid meie reisijeltõilised tema hulumist ja märatsemist kuulama, ilma et oleks saanud temale abi anda. Ta oli ära nälginud ja päris luustikuks muutunud.

Selgus, et inglane oli endine ohwitser, Transwaali elanik ja Ameerikasse hmwireisile sõitnud kahe kaaslasega. Kuuajalise ümberuitamise järele olid tema kaks kaasreisijat troopika palawiku surnud ja nende teejuhid põgenenud, wõttes kaasa kõik inglaste waranduse ja sõjariistad. Snneks oli üfsi jäänud Williamson ilma suuremate õnnetusteta wälja jõudnud ühe eurooplase telgi juurde, kus toiduaineid leidnud ja kogu ni mitu püssi, kuid asjata oli ta ootnud telgi omaniku kojujõudmist ligi nädala päewad. Telgis olnud kõiksuguseid kaste ja puure ja pärdikuid täis ning lõpuks oli inglane otsusele tulnud, et telgi omanik surnud ja enam tagasi ei tulegi. Ja siis oli ta edasi liikunud, et jälle leida teed „maailma“, kuni teda magamise ajal tabanud „inimesejõoja.“

„See on üks neetud kärbes“, ütles inglane, „kui inimene magab ja kui tal suu lõhnab pahasti — ma pole ju enam kuu aega hambaidki pesta saanud — poeb see pealtnäha harilik kärbes, lõhnast juure meelitatuna inimese nina sõõrmetesse ja kõrwaaukudesse, et siia oma mune muneda ja siis ise jälle kaduda. Munadest sijnewad warsti inimese naha alla selle kärbsje tõugud ning need

jöövad inimese elusalt ära. Söövad kuni lihakiud ja nahakoed läbi hammustavad ja muutudes nüüd kärbsjeks, lendavad oma ohvri juurest minema, et otsida omaford pejapaika."

"Sirmus", ütles Gerty ja Jules filmad.

Inglane hulus mitu päeva kõigest kõrist hirmsa valu käes, siis tuli teda eraldada teistest haigetest: tema keha lõhnas koledesti ja inglase hädakisad olid kõrwulustavad.

"Kust ta teab, et teda seejugune kärbes hammustanud, ehk on tal mõni teine haigus?" Iõi wiimaks Uus kahtlema, kuid indiaanlased finnitajid, et inglane tõtt rääkinud, sest juba olla inimesejõõja tõufusid näha nahal.

Uus läks inglasi vaatama ja nägi pilti, mis teda jälkufega kõrwale pöörama fundis: inglase keha oli juba niivõrd äralagunenud, et mõis näha maid keha, mis elas walgete usside roomamisel. Siis ei kannatanud enam indiaanlasedki nähtud koleduft wälja ja kaewasid waesele huwireisijale haua. . .

Saualle finnitas Uus risti pealkirjaga: "Siin puhkab waene Arthur Williamson Transwaalift. Rahu tema põrmule!"

Wöödus jälle mõni päew, nüüd aga nii kurwalt ja meeoleulufedalt: Gemp paranes jõudjasti, kuid Gerty walud olid wäljakannatamatud ja tedagi waewas palawik, mida jiski hiniin waigistada juutis. Uus käis warjuna ringi ja ahastas, et ta Gertyle abi ei mõista anda.

Ühel hommikul nägi ta küla juures nähtust, mis teda filmihööruma fundis: puude wahel wilksatas Afrika lõwi kaju. Uus kahtles, kas ta mitte ei ekfinud, kuid siis ilmus juur ijalõwi jälle nähtawale ja kui ta, püüis lastewalmis, lõwile järele hiilima hakkas, kahijesid korraga tema ees pööjad ja keegi küsis inglise keeles: "Sallo, kes seal on?"

"Kes seal on?" kordas teine hääl, samuti inglise keeles.

Ü h e k s a s p e a t ü k k .

Ghoc, Lugail ja Zardhoc. Gemp näeb waima. Operatsioon selwastes. Teel kultuurilma.

Wiimane küsija oli Ghoc.

Uus Iõi tema ees kaswawa pöösa lehed laiali ja seisjis filmi filmi wastu pikahabemega olewuse ees. Tema selja taga seisjis kauaotsitud "Tarzan."

„Ma“, ütles Ghoc esimesena ja ruttas Uusi juure, sest ta oli Uuis ühe oma püüdjate kohe ära tunnud. Talle tuli meele, kuidas ta oma püüdjate tõttu tširkusesse oli wangi wiidud ja, wihasi keedes, kargas ta Uusi kallale.

Kuid del Mare, kes märganud botokudide jälgi oma telgi läheduses ja sellepärast soowimata kokkupuutumise ärahoidmiseks pärdikute ja Ghoci kaasabil lõuna poole edasi oli rännanud, haaras tal käest finni ja läks, Ghoci kõrvalse tõrjudes, Uusile wastu.

„Sir,“ ütles ta inglise keeles, „näen, et Teie ei ole inglane, kuid te mõistate mind muidugi, kui tarwitan seda keelt. Kes teie olete?“

Uus seisis weel ikka omal kohal ja silmites kord Zarchoci, kord Ghoci kuju. Ta oli nii üllatatud Ghoci leidmisest, et ei pannud alguses tähelegi pärdikute jalka meeste seljataga, kes oma keeles wadistades ja temale grimasje tehes, kandsid ehk wedasid ratastel Zarchoci warrandust. Pärdikuid wõis olla tükki paarkümmend, mõned neist wäikesed harilikud pärdikukesed, mõned aga üsna tüjedad, keskmise mehe pikkused.

„Mu herra,“ ütles wiimaks Uus, „mina ei tea, kes teie olete, aga seda, teist, teda mina tunnen. Mina olen selle ekspeditiooni liige..“

„Kes mind jälle finni tahawad püüda!“ urises Ghoc ja põrutas oma püüsi wastu maad.

Uus oleks imestusest wajunud maa alla — kui see waid wõimalik oleks olnud, nii ehmatas ta, kuuldes kuidas walge pärdik, arwataw Tarzani poeg, inglise keelt kõneles.

Ta kogeles midagi segaselt ja ei teadnud, mis nüüd öelda ehk teha.

Wiimaks arwas del Mare heaks ise kõnelema hakata.

„Minu nimi on del Mare. Olen siin uurimistekonnal ja see mister siin minu kõrwal on minu sõber Ghoc. Nõdmustan teie tutwuse üle ükjinduses, selwaste jüdames“.

Uus nimetas nüüd ka oma nime ja lisas siis juure: „Kui ma wõiksin her... ja herrasid meie laagri paluda“.

Ta waatas Ghoci otja ja näpistas end sealjuures käewarrest, et weenduda ilmsil oleku juures.

„Meie asume siin tühjaks jäänud botokudide külas, ei ole kaugel siit..“

„Siis — edasi!“ kumandas Barchoc pärdikutele ning kummaline voor liikus edasi.

Mad olid juba küla serwal, kui tulijatega ka Tugail ühines.

Ta nuusutas eemalt Uusi, kuid ei mõelnud nähtavasti midagi eriskummalist ette võtta.

Uus filmitjes ka lõvi ja pomises siis enda ette: „Nüüd on jälle terve see „tsirkus“ ise end meie kätte toonud... Mitte meie nähtavasti ei püüa walget ahwi, waid wiimane püüab ikka meid kinni... Ja see imelik del Mare wõi kuidas ta nimi oli — kes on see? Ka mõni poolpärdik? Ei, jarnast ekspeditsiooni on küll waewalt warem kunagi nähtud ehk kuulnud...“

Mad peatusid „haigemaja“ ees. Diego juhtus neid nägema esimesena ja — waewalt oli ta pilku heita saanud kummaliste olewuste peale, kui metsiku kirjaga metsa poole hakkas jooksuma, lõwi Tugail talle järele.

Ring nüüd juhtus, et Uus ja Ghoc mõlemad ihe korraga Gerty ette astusid.

Gerty tõstis oma pilgu tulejate peale ja jäi tardunult oma asemele, kuna Ghoc, kes paar sammuhurtliku seesmuse poole oli sammunud, nüüd järsku Gertyt nähes, kiirelt tagurpidi hakkas wälja taganema.

„Ta on nüüd siin meie juures,“ ütles Uus, „ja temaga weel teine isand ja terve kollektsoon pärdikuid. Ma arwan, oleme ümber piiratud... mõistatusist ja kõigist jarnastest ebaloomulikkudest nähtustest. Siis — meie Tarzan, liignimega Ghoc, kõneleb wabalt inglise keelt...“

Nüüd astus ka del Mare „maija“ ja heitis kiire pilgu seeswiibijate peale, kumardas wiisakalt Gerty poole.

„Palun lahkesti wabandada kutsumata külalisi... mis,“ ütles ta, „õnnelik juhus näha siinsete dshunglite igawusemeres kaasinimesi ja kaunist daami!“

„Ma saan aru teie kõikide üllatusest,“ jatkas wiisakas del Mare, „kuid uskuge mind, weel wähem lootsin mina leida inimolewusi neis metsikuis laantes hädaohutude keskel.“

Tehtis waius, mille jooksul üksteist wastastikku tunnistati. Lõpuks hakkas Gerty pilguga Ghoci otsima, kuid see oli juba hurtsiku ukse taha kadunud. Aga mitte muesti

põgenenud, sest vähe aja pärast ronis ta väikest redelit mööda jälle tulpadel asuvasse maija. Ta oli omais del Mare voo-rist riidetüki viigileheks ette sidunud ja seis- niüid, nagu häbelik neitji, kes nurgas põlle nurka näpib, kui temast jutt on, nii piff ja tüse, nagu ta oli, ukse kõrval ja heitis vaid wargseid pilke walge naise poole, kes teda juba Aafrikas wõlnud...

„Teekond hakkab... lõppema...“ wõttis wiimaks Gerty sõna, kuid pidi walu pärast tahtmatult katkendil- selt kõnelema: „Kõik... läheb, nagu unenäos. Ning siis kui rasked päewad ja lootusi oma eesmärgile jõu- miseks kõige vähem, just siis üllatab kind elu. Mister Uus, seletage nendele meie rännakuteist jne.“

„Miks, ma näen, olete haige...“ jegas del Mare ju- tusse.

„Ja, üks ebaõnnestanud pumade kallaletungimise ta- gajärg“.

„Meil on aega üksteisele seletuste andmiseks, kes oleme, kuhu läheme, mis meil kellegil sihiks, — iubage et teie termislike seisuforraga tutwunen,“ ütles del Mare ja astus Gerty kõrwale.

Gerty waatas talle nüüd lähedalt otja ja pidi ene- lese tunnistama, et del Mare wälimuselt mitte kõige meeldiwam ei olnud.

„Na,“ ütles del Mare, „Teie käeluu on katti... Ja kui wana haaw... Rahju, et nii hilja tulen, aga — ehk jaan ma anda abi.“

„Kuna nii imeliselt kokkujuhturnud seltskond ükstei- jega tutwunes ja „kodunes“, wirgus äkki omalt asemelt Gemp. Ta waatas enese ümber kui inimene, kes maga- nud wiimast kosutawat und ja nüüd pika haiguse järele terwena wirgunud, ja nägi esimesena Gertyt, siis tund- mata olewust tema kõrwale kummardunult, Uusi ja Uusi kõrwal weel kedagi. Pilgutats siis filmi, katjus üles- tõusta, aga oli weel liig nõrk ja wajus oma ajemele tagasi. Gaffas siis äkki kaeblikult kõnelema

„Kad on mind maha jätnud... tarbetuks teinud mu teekonnad ja elusihid. Milleks weel nüüd see muu? Haa, kes teie olete?.. Ei, taganege, waimud ja nägemu- sed, taganege kõik ja jätke mind mu ühfindusele.“

„Mis see peaks tähendama?“ päris Uus ja waatas Gertyt, otja. Gerty ei wästanud. Ta näos peegeldus.

framplik walu, sest wigastatud käewars tuitas uuesti walus. Ei wastanud midagi. Pööras siis Semp poole:

„Waene mr. Semp, teie olite raskesti haige, aga nüüd olete ju paranemas ja kõik läheb lõpuks jälle hästi, sest, waadake — teie siht on saamutatud.“

Semp jäi kuulatama.

„Smelik... Ma kuulen rääkimist... Kus ma olen?“

„Meie, teie reisitaaslased oleme siin teie juures. Olete esialgu kindlas kohas hoolekande all,“ wastas Uus.

„Millised reisitaaslased, milline reis?“ meeliskles Semp, kobades oma prillide järele. Sai need wiimaks ajeme kõrwalt kätte, waatas ümber, ja tema imestaw pilk peatus Ghocil. Pomises siis endusi: „Lord Maryland, teie lord Maryland!“ Ta hõõrus omi filmi, nagu püüdes selgusele jõuda, kas ta ei effi, ja katsus üles tõusta, kuid wajus wäsinuna oma ajemele tagasi.

„Tõesti, see tuleb mulle ootamata, herra president... Ma ei tahtnud teid ära tundagi, nii olete muutunud. Mhlord, ma palun mind wabandada.“

Semp katsus weel midagi nagu meele tuletada, kuid pingutusel ei olnud tagajärgi.

„Ma ei kuule teid, palun astuge lähemale, olen wist haige,“ lausus ta hiljem üldise waiwuse jekka ja waatas Ghocile tungiwa pilguga otja.

Ghoc urises tahtmatult.

„Aa hääl on teil, mhlord, muutunud.“

„Auidas,“ hüüdis nüüd Uus Ghocile, „minu teada pidite olema lord Greystoki järeltulija ja nüüd hüütakse teid koguni lord Marylandiks! Minu teada pidite olema ürgmõistusline antropoiid ja nüüd selgub koguni, et wabalt inglise keelt waldate...“

„Lubage,“ wõttis del Mare sõna, kes senini wahelise-gamata pingul huwitusega kõiki kooswiibijaid ja Semp oli waadelnud ja kuulanud, „minu sõber Ghoc on tõepoolest Tarzani otsekohene järeltulija.“ Ütles ja wõttis Ghoci käekõrwale ja talutas ta Semp haigewoodi ette.

Semp ja Ghoc filmitsejid üksteist — Semp segase piinlikkusega ja Ghoc weel wärske wihatulukusega filmis, oli ta ju Sempis ära tunnud oma ammuise püüdja. Aga ainult lühikest aega kestis Ghocis pahameel, siis ulatas ta kõikide üllatusjeks, metslajena, kes äsja moodjaks gentlemaniks muutunud, Sempile käe. See pikk käsi oli üleni farmadega kaetud, kuid Semp wõttis ta wastu.

„Lord Maryland,“ ütles ta, ärge pahandage minuga.“

„Mina olen Ghoc. Annan alla.“

„Sa, ta ei ole ju ometi lord Maryland, mr. Semp,“ teie näete waimel.. Lord Maryland on Londonis!... manitseš Gerty, kes Semp haigeaju eksitust esimesena märganud.

„Küll waimud kaowad,“ kostis del Mare, „ma näen, see herra on põdenud troopika palawikku. Peale selle on ta väga wäsinud ja tema närwid liig koormatud. Rahu, päiksepaiste ja hoolitsew ümbrus teewad ta jälle terveks. Olen siin kaua ringi rännanud ja siinseid olusid põhjalikult tundma õppinud, rohkem kui wast keegi teine, ja tean väga hästi, et juhtub, kus selwastes reisijad mõnikord waimuhaigust kergel kujul põewad. Aga kannatage. Mõõdub ehk ainult mõni päew ja mr. Semp ei arwa enam nägewat enda ees Ghoci asemel Londoni lordi loodusteadlast.“

„Miks,“ pööras del Mare selle peale Gerty poole, „kahju, et teie keskelt arsti pole, kuid küll saame loodetawasti ka teie käele abi, sest tutwunesin juba teie haawaga. Wast saame abi, sest tunnen osalt ka arstiteadust. Aga täna on kahjuks juba hilja, sest waadake, — selwastes hämardub.“

Del Mare oli õigus: wäikese, endise botokutide küla ümber — nagu pärast selgus, olid botokudid oma küla mitte Uusi püüspaugu mõjul maha jätnud, waid peaaegjalikult sellepärast, et nad läheduses olid tähele pannud del Mare jälgi, keda kõik selwaste elanikud suureks nõiaks ja wägilaseks pidanud ja kelle mõjul nende arwates jüa teised walged teffinudki, — jooksid pikad mustad warjud, mis kindlaks tundemärgiks oli, et saabuwa õhtu eel jälle suurem äike lähenemas. Kõik hämardus, tumenes ja kufagilt mõis kasmawa kõue õudseid kõminaid kuulda. Warsti jälle katsid taewast rasked pilwed ja tulekeeled fähwišid wiletsate urtsikute ümber nii heledasti, et oleks mõinud ära lugeda iga heinafört maas ja sirwida wabalt peenematki raamatutrüüki. Tormile, mis õnneks ainult mõne tühja urtsiku ja selle osad kaugele põliste puude rägastikku puistas, järgnes huluw öö: näis, nagu oleks kõik selwaste hundawad waimud reisiliste järele all urtsiku jalal just nüüd omad käd sirutanud, ning fogu pimeduse keskes kaebasiid õues metsloomad. Mõis kuul-

da werejänulise jaaguari kassnägumist ja pumade räu-
guwat fontserti. Wahete wahel läbistas õhku mõne jel-
waste öölinnu kaeblik kisa ja tiuwarobin, siis jälle nagu
tagus ja kratjis keegi urtsifute õlg- ja lehtkatuseid. Kord
oleks nagu boa filmad öömaja pragude wahelt jisse pii-
lunud. . .

Serty walu oli weel suuremaks läinud ja uus, film
higi otjal, oli kogu öö filma julgumata walwel olnud.
Aga del Mare oma pärdikutega, Ghoc ja Semp magajid
rahulikult, wiimane uut, kosutawat, jõudu ja waimu-
wärskust tagasitoowat und, nagu teadlane õhtul oli ette-
kuulutanud. Ka Paodo ja Diego puhkasid üksteise alla,
walwates waheldumisi. Mõnikord aga kargas ka magaja
indiaanlane järsku püsti ja kuulatas teraselt, kuid mets-
loomad waid jalutajid mahajäetud küla wahel ringi ja
kujagil lähedal suristas moskiito üldise ööelu awalduste
jefka, ja mees heitis uuesti rahulikku unne.

Siis jõudis hommit — järjult pimestawalt selge,
täis wärskust ja wirgunud uut elu ümberingi. Oli nagu
piiraksid wäikest ekspeditšiooni jalka hoopis muutunud
wõlwaed, ning tuhat wärwilist liblikat ja põrnikat ju-
mistasid ja tantsisid päikesetantsu uuenenud looduses.
Tasajelt kahisesid palmide ladwad ja kujagilt kandus ma-
gusat õitsewate tsitronite hõngu. Et jeda elu Lõuna-
Ameerika selwastes tunda ja tema nõiduslikku ilu mõista
täielikult, peab rändama ijflikult tema keskel.

Sel päewal mõtts del Mare ette operatšiooni Serty
käre kallal. Sest teist walikut ei olnud. Õnneks olid del
Marel kõik operatšiooniks tarwilikud abinõud käepärast,
wäljaarwatud aga just narfoosi tagawara, sest otsimiste
peale waatamata ei leidunud Ghoci omaaegsete rewidee-
rimiste tõttu „wooris“ temast enam jälgegi. Nii tuli
Sertyl ligi tund aega suurt walu kannatada. Teda hoid-
sid finni uus ja Ghoc, ning del Mare, laiendades ha-
wa, eemaldas pintsetiga luukillud, õmbles haawanarmad
jne. finni ja pani käre kindlasti latti. Tegid peale selle
gipsifideme, jättes afna haawas tekkiva nekrotiseeritud
foetiifide ja mäda wälja jooksmiseks, — ning õnnelik
operatšioon selwaste jüdames oli läbi.

Operatšioon oli tõesti kõigiti õnnestunud: möödus
mõni aeg ja siis hakkas Sertyl kärewalu järkjärgult kadu-
ma, mäda wähenes, purustatud kohas tekkisid wärsked

granulatsioonid ja haav hakkas finni tõmbuma, nii et käsi filmnähtavalt per primam paranes.

Kuid kelle haavad paraneda ei tahtnud, oli Gemp: tõsi, mõned rahulikud nädalad paigal külas tõid talle terwise ja täielise arusaamisvõime tagasi ning ta ei näinud Ghocis enam lord Marylandi, kuid ometi oli, eriti Gertyle, selge, et Gempis oli käimas suur seesmine võitlus. Paistis, et teda ei rõõmusta teekondade saavutatud siht ega kurwasta ka liiati selle ootamata kõrwaltagajärg. Midagi rõhus teda ja Gerty teadis väga hästi, et tema selle walutawa südamehaawa lööja oli, aga ta ei saanud sinna midagi parata.

Wahepeal oli ka del Mare inimeste lähedusega ära harjunud ja leidis nüüd selle koguni ajutiselt tarwiliku olevat.

„Olengi liig üffisiks jäänud,“ seletas ta Gempile, „aga olen ju lõpuks ka ainult inimene ja wajan inimese häälekõlaga kuulda igawese üffinduse jekka. Tõsi, palju trööstiks mind Ghoc, kuid, näete, seal ta nüüd on!“

Ghocis oli sündinud järsk ja põhjalik pööre ning see, kes teda näinud ümberliikumasa Afrika õhungalites, ei oles teda wõinud enam ära tunda: iga päew arendas teda järjest rohkem inimeseks, ning del Mare armas teadwat seda arenemist koguni tema näost näha. Ta oli muutunud waiksaks ja kurwameelsaks, istus sageli Tugaili kõrwal ja paitas unistawalt selle laska. Ei otsinud enam nii Gerty lähedust ja oli märgata, kuidas ta naist nähes igakord wärahtas.

„Na Ghoc armastab,“ naljatas mõnikord del Mare, kuid jäi ihegi pea waiksaks: ka tema hinge oli pugemas Gerty läheduses hakkawa tõwena imelik tunne, millist ta warem eales ei olnud tunnud. Ta aimas, kuidas palaw weri tema käes wärisema hakkas, igakord kui hommikuti talle terwitufeks oma käe ulatas. Nii suur mõju oli Gertyl, tema häälel, tema sõnadel, tema fuurtel finistel filmadel ja tema lähedusel, et peagi kogu meeskond selgesti teadis, et kõik Gertyt kõrwuni armastawad. Mis Gerty ütles, oli käsk kõigile, mis Gerty soomis — oli kõikidele ihaks seda teostada. Nii aegamööda muutus waene maha jäetud metslaste küla wäikese reisijeltskonna rahulikuks koduks. Päewad kadusid lennates ja wiimaks paistis kõi-

gile, nagu polekski maailmas paremat paika ja kuldsemat koldekohta, kus jäädavalt kahetsegi viibida tahaks.

Ja loodus ümberringi? See oli nagu tempel, mida ei olnud puudutanud kuni mõte ja mille trepiastmetest ei olnud üle sammunud inimlik meel. Troopika öö ja troopika kuu ning päike ja widewik ja agu olid ulatanud üks-teisele kätte ja esitasid inimestele unistused, millistele mõis anduda lahtiseil filmil. Kuid see nende paigalolek kirju jeltkonna lõunamaise ürglooduse rüpes jäi siiski ainult üürikeheks, sest warstigi tekkis uusi asjaolusid, mis neid tagasi kultuurilma poole wiisid.

10 peatükk.

Palawwööde tiijitus. Wööda Amasooni alla. Ruttu küpsenud otjus. Mr. Gardneri kutse.

Juba pikemat aega oli Gerty, kes mr. Gemp'i terwislikest seisukorrast peaaegu ehk rohkem humitatud, kui teised, sest naiselik instinkt ütles talle, kui tõsiselt see mees ka waimlijelt oma lootujeta tunnete all kannatas, — kaastundmusjega tähelepannud, et ajutise näilise paraneamise järele mr. Gemp'i terwis jälle uue pöörde pahemale wõtnud. Mr. Gemp liikus küll juba omal jõul teiste hulgas ringi, apaatiline, nagu ta wiimastel aegadel oli, kuid imelik palawfuläige filmades, helkiv puna kõhnadel palgetel, ja mõnedki muud iseäraldused tõid Gerty kindlale weendumusjale, et mehe terwis jälle allamäge minemas. Otjustas oma muljetest kõigepealt uus'iga kõnelda.

„Ma mõtlen, meie peame siit Amasooni rüüpest kord juba tagasi kodupoole teele asuma“, tegi ta sellega juttu; kui nad kord jälle kahetsegi jäänud.

„Kodupoole?“ lausus uus mõtetes järele, sest nimelt see sõna oli nii harjumata tema kõrwale, kuna ta juba pikkade aastate kestel weerewa kiwina seda sõna ei olnud tarwitanud. Talle oli senini olnud ükskõik, kuhu saatus teda wiinud.

„Jah, ometi ju oleme oma otsimiste ülesande nüüd lahendanud, ja aeg oleks ekspeditjiooni liikwideerimisele asuda“, jatkas Gerty.

„Selle üle peaks siis kõige pealt mr. Semp'iga rääkima. On ju dieti ikka tema ekspeditsiooni ametlik juht. . .“ arwas Uus.

„Mr. Semp kõhib. . . Ma olen üldse väga mures tema pärast viimastel aegadel. Ta on nii ükskõikseks muutunud kõige vastu, ja ma arvan, kui meie toidutagavaradest jatkaks, oleks ta omaltpoolt wist nõus kõik omad elupäewad siin metsariipes mööda saatma. Aga just tema terwis ongi see, mis meid peab sundima võimalikult ruttu siit lahkuma“, seletas Serty.

„Mr. Semp kõhib? . . Ega teda siin troopikacliimas ometi tiisikusehädadoht wõi ähwardada? Kõige õigem, kui meie selles asjas wana del Mare arwamise ära kuulatšime.“

Nad otsisidki teadlase üles, kutsusid ta teiste hulgast kõrwale, ja Serty jutustas talle oma kahtlastest tähelepanekutest Semp'i terwise kohta.

See eitas omaltpoolt igasugust võimalust mr. Semp'i juures tiisikuse tõbe oletada, sest tema teada polnud troopika palawöödes senini pea kunagi tiisikuse haigeks jäämist ette tulnud, kuid lubas siiski kohe kahtlusaluse terwisliht seisukorda järele maadata. Põnewusega jäid Serty ja Uus wana teadusmehe otjust ootama.

Weel jama päewa õhtul teatas del Mare mõlematele oma läbikatsumise tagajärgedest. Näis, nagu tahaks weiderdaw saatus waeše inglase juures oma viimaseid võimaluspiire üles näidata. Nimelt konstateeris teadlane Sempil tõesti tiisikuse olemat, ja pealegi jarnasel imelisel kujul, nagu ta senini ise weel kuulnud ega näinud polnud. Saigus oli tema äranägemise järele omandamas õige kiire iseloomu, ja wõis kui koha ja rawitsemisewõimaluste muutus kohe wahela ei astu, warsti surmaga lõppeda. Wäliselt polnud haiguse tundemärgid kuigi juured; nad awaldasid ainult teatud palawikulises olekus ja wähešes kõhimises. Kuid seesmiselt näis mr. Semp del Mare'le pärišelt kofkuwarisemas olemat.

Nii otjustasid nad peale liihikese nõupidamise kohe teele asuda, ja sellest ka täna juba mr. Sempile teatada. See wõttis teate nähtawa ükskõikšusega vastu. Ei waielnud isegi vastu, kui Serty omaltpoolt ette pani, et mr.

Semp ühes Ghoc'iga temaga kaasa Queenstowni tuleb, ja seal mõne aja puhunud olles, pärast Ghoc'i Inglismaale lord Marylandile ära viima sõidab. Nimeist lootis Gerty mr. Sempile Dõuna-Aafrika parajas kliimas kõige paremat kosumise võimalust.

Nad wiibisid praegu sügawal selwaste põhjas, kust üffi Amatsooni kallastele oli mitme päewa teekond, ja jellepärast tuli veel mõningaidki raskusi teel oodata, kuni kultuurilma jõuda. Kuid südilt asus kirju reisijeltskond teele. Koffukuivanud kraamitagawarad pakiti kokku, ja sõbrad, indiaanlaste Paodo ja Diegoga eesotjas algasid rändamist. Sühikese kaalumise järele otjustasid nad del Mare kodus abilisteperet, — umbes paarikümnepealst pärdikutekarja siia tühja botokudide külla maha jätta, sest tarbetu näis olewat neid enesega siit metšast wälja wiia, selleks, et pärast nendest muidugi lahkuda. Raste jõudmega lahkus del Mare oma truudest loomadest, kelles sõbruse ta nii juure waewaga omandanud.

Amatsooni jõeale jõudes näisid nad juba märksa vähemate raskustega edasi jõuda, sest siin wiis neid jõe-wool juuremas paadis kiirelt alla merepoole.

Selwaste padrikute hädaohtusid seljataha jättes, wiibis fogu jeltskond ühes sõudjate indiaanlastega, keda nad palganud jõeäärjest külast, koos paadipäras, üksteisega juttu ajades ja igauks oma tulewiku tegewusplaanisid handumas. Ghoc, oma uute sõprade hulgas nii kodunenud, ei teadnud siiski kuigi selgest, kuhu need inimestest-sõbrad teda wiivad. Teadis ainult, et läheb esialgu selle imelise walge naisega ühes, kes tema peale esimeselt pilgult nii seletamata mõju oli awaldanud. Sellest teadmiseist oli talle küllalt. Pärast pidi ta, nagu kuulis, küll selle teise prillides mehega, oma esimese põlise püüdjaga, mr. Sempiga, kuhugi edasi Inglismaale minema, kuid nii kaugele ette ei mõistnud tema looduslapse otsekoheised ajud veel muretšeda. Ta oli rahul olewifuga, sest iga uus päew pakkus tema uudishimulisele mõistujele järjest veel ikka ja jälle wärsket janufustutamist nende uudiste näol, mida talle tema küsimiste peale seletati teel kultuurilmale lähenedes.

Ka del Mare oli otjustanud vähemalt mõneks ajaks oma elupaika Amatsooni padrikutes maha jätta, oma äfi-

liste mõõraсте mõjul tõusnud igatjust kultuurilma järele kustutada, ning seal ühtlasi oma kauast ürglooduse uuri-
miste wilja teaduslikult korraldada. Ei saanud ka tema
kuum süda wastuseista selle noore nõidusliku nais-
terahwa ettepanekule, tulla ühes mr. Gempiga kaasa mõ-
neks ajaks Queenstowni, olla tema ja tema wanemate
külaliseks mõne aja, kust siis juba ühes mr. Gempiga
Euroopasse, kui teaduste wanemasje koldesse, edasi wõis
jõita.

Ja Peeter Uus ja miis Gerty ise? Nad olid õnneli-
tud. Nad teadsid kumbki omaette, et nad seda saatusi, mis
neid nii juhuslikult kokku wiinud, enam nii kergesti üks-
teisest ennast lahutada ei laje, ja tundsid, et on liginemas
aeg, kus nad täielikult üksteisele kuuluda wõiwad. Kuid
weel ei olnud nad üksteisjades oma tulewiku üle ükstei-
jega rääkinud.

Ja siin paadis, wahetpidamata üksteise ligiduses wi-
bides, hoolimata teiste juuresolekust, oskajid nad leida
paraja filmapilgu selle asja otjustamiseks, mis neid juba
mõne päewa pärast paari wiis.

Nimelt oli ühel päewal Uus paadininasse sõudjate
indiaanlaste kõrwale asunud, et tugewa õngenööri abil
kaladest kuhjewart weest mõnda wälja püüida. Nagu ko-
gemata oli Gerty warsti tema kõrwal ja nad algajid tafa
üksteise wahel juttu.

„Mr. Uus tahab wist siit Amatsiooni põhjatutest woo-
gudest mõnd imetundmata näfineitsit omale wälja tõm-
mata?“ tähendas Gerty kelmikalt. „Soidke aga tugewasti
nööri, muidu wõib sarnane salakawal olewus ootamata
teid ennast wee alla wiia!“ andis ta nõu.

„Siit mõnda näfineitsit enam leida ma ei looda ega
tahagi, sest olen ihe sarnase juba wäljaõngitsenudki, ehk
kiüll kuiwalt maalt. . .“ wastas noormees muigades.

„Ja kas tohin ka mina temaga kord ehk tutwust teha?“
küüsis Gerty nagu mõistmata ilmjuütult.

„Ja ajub praegu siin minu kõrwal. Ma kardan, et
ta mind ilma nõõrita kaugemale wõib wiia, kui kõik muud
sarnased näfineitsid. . .“

Gerty hakkas heledasti naerma.

„Mis minusse puutub, siis kaugemale ma teid esialgul
ei wii, kui Obidosje. Ja seal juba näeme.“

Obido oli nimelt esimene juurem sadamalinn Amatsooni jõesuus.

„Sa mis mõtleb minu näfineitsi minuga juba seal peale hakata?“ päris Uus edasi.

„Seal katsum ma kohe ühe mehe välja otsida, kes mind aitab teid oma saagina juba kindlasti enesega ühte siduda,“ oli tüdrukü ülemeelne vastus.

Nüüd lõi Uus tõsijemaks.

„Aga teie isa arvamine, mis Herty? Seda peaksite ometi ära ootama. . .“

„Minu isafene on alati sellega päri olnud, mis tütar omaltpoolt heaks on arvanud. Sa ega mr. Uus ometi ei kahetse, et ta end oma näfineitsile võrku on annud?“ küsis ta pool tõsijelt.

Vastuse asemel jurus noormees salaja tugewasti tüdrukü kätt enese kõrval, jest rohkemat ei lubanud ümburus. Nii olid nad lühidalt otsustanud sammu, mis neid igameheks ühte pidi köitma.

Weel mõne päewa kestis teekond mööda ilmatult laienemat hiiglajõge alla, kuni nad said kolida ühele jõeaurikule, kes neid kiirelt wiis päralt Obidosse, sadamalinna Santa Rosa merelaehe. Siin kadusid Uus ühes mis Hertiga nagu kofkurääfinult järsku teiste hulgast, kes kohe olid läinud mõne ookeaniauriku üle järelekuulama, mis neid Lõuna-Afrikasse wiiks.

Mr. HEMP ühes del Mare'ga ja Ghoc'iga olid ammu juba sadama wõdrastemajas, röömjad, kuna nad teada olid saanud, et juba sel nädalal lootust oli ühel Inglise laewajeltiaurikul teele asuda, ja ühtlasi rahutud, jest nii Uus't, kui mis Hertyt polnud ifka weel tagasi. Kuhu olid nad nii sõnalausumata läinud.

Wiimaks ilmusid mõlemad wandeseltlased tagasi, jama häkki, kui nad kadusidki. Ohinal hakkas mis Herty kohe seletama, et nad kohtanud linnas kedagi Inglise härarat, kellel nii HEMPiga, kui del Mare'ga asja olla, ja neid juba täna oma poole paluda. Tema ühes Uus'iga minna teeuhtideks ühes. Pikemaid seletusi ta kummagile ei annud.

„Sa teie, mr. Ghoc,“ pööras ta wiimase poole, „teie tulete ka kohe ühes. Ehk on teidki sinna tarwis! Aga enne täiendage weel oma garderoobi, jest ifegi rietatult

olete juba küllalt inestamisväärilikeks olewuseks inimestele, kelle seltskonnas nüüd alaliselt saame wiibima."

Ohoc oli tõesti kõikidele inimestele, kes temale sent vastu juhtunud, dieti ainult õudseid hirmujudinaid siserdanud, ja et teda ehk veel kuidagi rohkem inimesetaoliseks teha, hakkasid teised meeseltsilised hoolega tema ülikonda täiendama.

Õhtides raskus Ohoc omale selga uue ülikonna, nõoris jalad läikivatesse kingadesse, kuni wiimaks kultuurilise kätte alt jäid wälja ainult veel karwane lõug ja kõwerad käed. Sis teatas Uus, et ka see uus gentleman minekuks walmis, ja mõistmata ootuses kõndis terve seltskond kahe üleannetu noore juhatusel Inglise linnajaku, ülesotsima kedagi mr. Gardneri, kellel mr. Semp ja del Mare'ga tegemist pidawat olema.

üksteistkümmes peatükk.

Kiire laulatus. Haruldane teemant. Mr. Semp ei sõida Queenstowni.

Waimulik, auwäärt ealine mees, wõttis seltskonna vastu juurima soliidisusega, mis omane Inglise raasile, ja ei inestanud pealtnäha põrmugi, nähes teiste tulijate hulgas imewäärilikest ahwinimestest naljakalt inimese riietes, sest ta oli kahe noore wandeseltslase poolt kõigiks üllatus-teks ettevalmistatud. Enne kui veel kahewahel kutsutud uudishimuliste järelepärimistega algust said teha, ajus ta koha pühalikule talituse täitmisele, ning arusaamatute tunnistajate pärani pilkude saatel olid kaks noort inimest weerandtunni jooksul laulatatud üheks paariks, finnitatud lahutamata ühte kauge põhjamaa kaugeleweerenud poeg julge ajunikutütrega lõuna päikele alt.

Weel kutsus waimulik üles mr. Semp ja del Mare't laulatusaktile tunnistajatena allakirjutama, mida need ka tõrkumata tegid,— siis oli ootamatu sündmus mööda, ja terve seltskond weeres tagasi wõõrastemaija, kuhu ühes noorpaar ka waimuliku kutjunud, sest juba warem olid nad otsustanud päewa tähtsust finnitada omawahelise kooswiibimisega, raamides, nagu jeda olud lubasid.

Zoomulikult tuli järnase külaskäigu lõpp tundmata kutsuja poole kõigile, peale kahe kutsuja, täiesti ootamata,

ning alles toibudes, juutis mr. Semp ühes del Mare'ga 'agasteel efiletuua noorpaarile oma kohmetuid õnnesoome. Ghoc aga jäi fogu aja pilwifelt waifjeks, ning Serty aimates tema wärske üllatufe fügenujt, ei tahtnud teda omaltpoolt tülitada ühegi ülemeelje küfitlufega, nagu tegi feda teistega.

Wõdrastemajas leidfid pulmalifed jälle uue üllatufe: mijs Serty ettenägewal forraldujel olid wahepeal kõifide reififeltfifiliste toad juba pidulifult ehitud ning ruttaw teenrifari oli parajasti lauakatmijsiga ametis. Õnnelikus tegewusinnus ajus noorif kiirustawate forralduste jagamijsle, ning mr. Semp ja del Mare, kes enne toanurgas wähe fofifftanud, said kasutada waheaega selleks, et filmapilguks wõdrastemajast ärafaduda.

Ghoc, kes jäänud üffi, rüfelema jalgu lennul teenijate wahele, tundis end nüüd lõpmata mahajäetuna. Ghf ta küll fifjufifelt ei ofanud hinnata fündinud muudatufe tähendujt, aimas ta loodufelapfe jüda fiffski ürgmõiftuslifelt, et mijs Serty, fee efimene walge noor naifterahwas, kes algufe filmapilgult paelunud tema puutumatu mehefjüdame, nüüd temal kadunud jäädawalt. Färff rahutufehoog pööras teda küfifimufega Serty poole, kes teda tähelepanemata käfte jagas:

„Mijs Serty, tohin ma küfida, millal teie nüüd minuga ennast laulatate?“

Noorif jäi jahmatades tema ette feifma.

„Lootufeta, mr. Ghoc!“ wafstas ta naljatades. „Gfifteks ei ole ma nüüd enam mijs Serty, waid peate mind nimetama tänafest peale proua Uus'iks, ja teifeks ei wõi ma nüüdfest peale kellegi teifega ennast enam laulatada, feft Peeter Uus on wali noormees ja ei kannataks feda mitte.“ Naerdes jatkas ta omi forraldufi.

Ghoc'ile tulid meele wanad mälestufed lapfepõlwe aegadest, nendest ühfifelulifiteft feadufteft, mis olnud makswad juba tema õfhunglite ürgfodus, tema fufufonna ahwide keskel, kus algeline ahwimõiftus nii kõwa rufifaga kaiftnud oma perefonna puutumatuft. Suudaks ta wõita wõitlufes mr. Uus'i? Ta ufkus feda, kuid ei tahtnud feda mitte, ei tahtnud feda ka oma jumaldatawa eneje päraft, kellele kartis teha sellega fuuremat meelepaha. Tuimas kurwameelufes ajus ta noorpaari kufjel pidu-

lauda, kuna wahepeal kõik walmis oli ja ka mr. Gemp ühes del Mare'ga tagasi olid jõudnud.

Muguses näis igal lauasisujal nagu ainult oma enese mõtetega tegemist olewat. Minult noorpaar ise ei näinud millestki hoolivat ja istus suurimas õnnelikuses üksteise kõrwal. Wiimaks tõsis del Mare oma istmelt püsti, nii et, lühikene, nagu ta oli, waewalt üle laua ääre nähtawale ulatas, ja algas pühalikul toonil:

„Minu armsjad lapsed! Teie wanemad on kaugel, nit et nad jeda tänast päewa teiega siin kahjuks mitte kaasa-elada ei wõi. Lubage sellepärast minul, kui wanal, elust nii palju wintfutatud mehel, tänaseks nende asemele asuda ja mõne sõnaga meeletuletada meile kõigile neid põhjusti, mis meid siia pidulauda toonud. Oleme wastastikkü kõik üksteisele oma tutwuse juhusele wõlgu. Juhus on meid aidanud terwetena kuni tänaseni läbi kõikidest hädadohtudest, juhus on näidanud meile neil juhtumistel nii mõndagi humitawat ja ilusat. Sama juhus on teidki, armas noorpaar, üksteisega kokkutoonud, ja ma ei liialda palju, kui ütlen selle põhjal, et elu ainus weetlewam ja õnnelikum külg ongi wõimalus juhusteks. Sellepärast wõin julgawama rahuldustundega teile tänasel päewal õnne soovida jelles, et olete mõistnud omale nii tähtsast juhusest finnihaarata ja jeda õnnelikult ärakasutada. . .

Ka meie mr. Gemp'iga kasutajime praegu nimelt üht wäikest juhust. Nagu nimelt teate, tahtsid meie truid indiaanlased Paodo ja Diego juba eila meid jumalaga jätta, et oma kodumetsadesse tagasi pöördä. Alles praegu lahkusid nad wõõrastemajast, peale selle, kui nende nende tawu ära olime maksnud. Aga uskuge, — just wiimasei filmapilgul tuli meil meele, et siin wäikeses sadamalinnakeses dieti igasugused wõimalused puuduwad ühegi wäärilise asja leidmiseks ja omandamiseks, ja siis mäletasin mina, et meie saatjal Paodol kaasas oli üks ilusam nendest haruldastest mustadest teemantidest, mida ma iial näinud. Taewas teab, kust siinsete dshunglite põhjast ta tema kätte jattunud. Ma usun, et ainult Lõuna-Ameerika kliima jarnaseid kunagi kaswatanud. Ja nüüd on ta siin, see juhus — mälestusmargina noorpaarile mr. Gemp'i ja minu poolt tänase päewa puhul. . .“

Nende sõnadega ulatas ta Hertyle kätte tõesti huwtawama kalliskivi, mida keegi nendest jeniini näinud. Ehk

küll teemant oli lihvimata, wõis teda lugeda juba juurust esimeste hulka maailmas.

Herty tänas lihtjate, soojade sõnadega mõlemaid wääruslike fingi eest ja arwas omaltpoolt, et tal nüüd wõtmalik Queenstownis isa ees uhkeldada, et kaunimaid kalliskive sugugi mitte Queenstown ei anna.

Tuju tõustes wõttis ka mr. Gemp sõna ja laskis noorpaari elada, kuid tegi seda wäga kuniwalt ja nähtawalt sunnitult, ning üllatas kõne lõpuks kõiki ootamata teatusega, et ta kahjuks tungiwatel põhjustel mrs. Herty kutset Queenstowni tulla wist mitte tarvitada ei saa, waid otse Inglismaale peab sõitma.

Kuigi kõik jarnase teadaande tõelist põhjust arwasid, ei räägitud sellest pilemalt, ning wahetuhtumise mulje tasan-damiseks pani uus ette kõikide koosolejate nimel Queenstowni, Herty isale tänase uudise üle telegrammi läkitada. Veel wiibiti koos ligi hommikuni, siis walgus seltskond wastastikkuste soowidega laiali, igauks wäsimisest puhkama, mis seda tarwilikum oli eel-lähedast äraõditu.

Raksteiškümmes peatükk.

Üksindus.

Mõtetes astus Ghoc mööda pimedat metsjaalust, õdwaewalises rohelas hämaruses otjides teed oma lapsepõlwe kadunud kodu poole. Endise kindlusega tabas ta samm õiget rada üle hapra tihnikuriisu, kärata hiilides edasi, hoidis wanal harjumisel omad meeled ärksalt walwel ümbruse piilumiseks; kuna kõik ta mõtted ainult wägise unenäolisse minewikku tagasi kippusid.

Nüüd oli ta kord lahti inimeste seltsist, waba sellest wõõrast ümbrusest, millesse omast meelest nii äraarwamata ammu aja eest ta tahtmata kistud, lihtsas looduslapse südames kõigest loobumise raskemeelsusest hoolimata pääsmise sügaw rahuldustunne. Teadis eneses wastupanekuta tungi maharaputada, tappa mälestusest kõik ettekujutusjed, mis jäänud kofkupuumisest inimestega, jelle nii imeliku, wõõra ja õudse ilmaga, millega seni end wägise harjutanud.

Juba mitu päewa oli ta ükski. Kuid kiusawalt järeljätmata ikka weel ristlejaid tema kannul tuhat mõtet, weel

wärskelt ühenduses unenäoga tema seljataga. Ghoc'i loodusline mõtlemisvõime, jaanud uut hoogu sellest pinewil elust, mida elanud ta inimeste jeltjis, küsis temalt tuhandeid wastamata risküsimusi.

Kes on ta õieti? On ta iffagi inimene, nagu ta mõnel korral juba uskuma jäänud. Kuid sealsamas liifkas sama looduslooma instiit, mis äsja alles teda inimeste ringist tulema meelitanud, hoolimata selle arvamise ümber ja tõendas wastupidiselt, et iialgi ei võiks ta end lugeda jarnaseks inimestele, et nii wäline kui ka hingeline wastolu teda inimestega iialgi koduneda ei laseks, et ta inimeste hulgas paremal juhtumisel ainult rääkiwaks, wastutuseta koduloomaks oleks wõinud jääda.

Miis Gerty, nagu ta teda ifka weel eneses nimetas, oli, nagu lubanud, teda enesega ühes Afrikasse, oma isakodu Queenstowni toonud. Kuid juba Ameerikast saadit laulatuse filmapilgust peale oli järjest Ghoc'is selguw arusaamine maadwõtnud, et tal nüüdjest igasugune wõimalus wõdetud weel mingil wiisil oma lugupidamist oma esimese naise wastu, keda ta näinud, ja keda tema ürgolewusline loomus jumaldama sundinud, weel tänuikult wäljendada. Ifka rõhutamalt oli ta tunnud oma olejkelu mõttetust olewuse ligiduses, kelle poole teda arusaamata tung tiskus, kellele nüüd aga mõttetu oleks kuidagi meeldida püüda.

Ghoc'i enesejarmastaja jüda pöördus luffu inimeste wastu üldse. Riivistudes külmaks, kaotas ta kõik senise huwi nende töö ja toimingule, ning sügawamasse hingepõhja warjulejäänud metselaniku loomus wõis end jälle wabamalt liigutama hakata. Kawa wäga ta ei kaalunud. Ta oli tark küllalt, et ostas nüüd kasutada oma kogemusi inimeste jeltjist põgenemiseks jellest. Ta teadis nüüd, et wiibib jamal manneril, kust ta omalajal eemalepaisatud, ning uuriwate küsitluste ja juurdlemiste wiljana sai ta lõpuks umbes aimu sellest, kui mitmeid sadandeid penikoormaid teda lahutab nendest piirkondadest, kust teda omalajal wälja toodud.

Ta katwates wargsi põgenemist. Ei hoolinud aimatagi neid hädaohte, mis wõisid lahutada teda kaugest eesmärgist. Ning ühel nimetul päewal, mil tundis ennast kõigest senisest küll olewat, oli ta Queenstownist, kus olnud kõigi kaewurite imetlusjemeks ja lemmikuks, järsku kadunud.

Räfs otje põhjapoole, hoidis end kõugele kõigist inim-
asundustest, teadmuseta julge, et tema loodusline instinkt
nüüd jeda wabamamalt, kõigist inimkätel walmistatud
abinõudest täpsemalt, korrafski teda walitud teesihist efsida
ei laje. Zffa oskas ta läbi kõrbete ja rohtlaante mööda-
hiilida igast ettetulewast inimesest, mustast ehk walgest,
samuti osawalt, nagu enne, sirutas ta oma keha tabama
juhustlist jaaki, et metslooma winske lihaga oma kõhtu
täita. Muretult kannatas ta nälga, kindlas nõus, et wa-
nasje tuntud kodupiirkonda jõudes teda endine hooleta
elu ootab, sest nagu meelega tahtis ta mõistus unustada
jeda, et ta oma kodudshunglite elanikkudele ta wahepeal
ehk hoopis wõõrafs jäänud.

Suba mitmendat päewa oli alanud tihe ürgmets te-
mas elutsuwate olemustega, kuid weel ei olnud Ghoc juh-
tunud nägema kedagi, keda mälestus alles oleks hoidnud.
Zugematute metsloomade reas nägi ta ainult wõõrasta-
waid nägusid ja waenulikke pilke. Nii mõnegagi nende
hulgast tuli tal tahtmata jõudu katsuda, sest tema loomuse
uhkus laskis teda ainult wiimase häda puhul wõitluseta
taganeda. Kuid kaljukindlalt rühkis ta päewast päewa
edasi.

Zmelik wäikene oli olnud põhjus, mis Ghoci oli fun-
dinud kord oma kawatsust teostama ja Queenstownile
selja pöörama. Nimelt oli ta korra tabanud Hertyt oma
mehe seltsist ühel harilikul silmapilgul, mil nad üksteist
juudelnud. Ta teadis selle tähendust, teadis omas otse-
kohesuses hinnata jeda, kui kawe inimese õrnuse suurimat
väljendust, ning temagi osa inimese werest, tarretanud
jeda pilti nähes juhmilt toanurka, hakkas tummalt mäs-
sama karwastes joontes, ja dieti ehtsa armufadedana oli
ta teinud oma järelduse. Ügeduse wihaks aga ei olnud
Ghoci siidames ruumi, sest selleks kartis tema lihtne lugu-
pidamine naisele kuidagi pahameelt walmistada.

Warem oli ta kuulnud omi juhtumuste kaaslasti nii
mõnelgi korral rääkinud ta oma oletatawast isast, muinas-
jutulisest dshungliwägilastest Tarzanist. Wiimasele oli
Inglismaale teade saadetud, et nüüd lõpuks ta oma ar-
watawat poega nägema wõib tulla. Ghoci süda aga jäi
külmaks sellele uudisele, sest ta oli külmaks jäänud ini-
meste wastu üldse, ja Tarzan oli ju ta inimene.

Nüüd oli ta niikaugel, et ei tarwitsenud midagi enam
teada inimestest, nende keeruliselt üleolewast elutsemisest,

ei tunnud enam end surutud olevat nende elu kitsaste raamide nõõridesse. Juba mitmendat päeva ei näinud ta siin metsas enam jälgegi nendest. Kaswawal lootusel igatses ta nüüd ainult oma sihi saabumist. Tumedalt rändasid sõnatud mõtted kummalise ahwinimese wäsinud aju, kangekaelselt otsewas kadunud kodu.

Sõuab ta kunagi sinna? Suudab ta jälle lastuda wanasse Eelu, puhkama ajutisest wiibimisest wõõrsil, ehk on ta jäädawalt määratud effima káhe maailma wahet, rahutult waibuma õnnetus lõpus? Sõuab metsade laps oma Tugailiga üldse weel edasi, ehk wõtawad juba warem inimesed teda jälle oma kágistawa elu klambritesse?

Kes teab...

Lõpp.